

Utlåtande 2004:108 RIV (Dnr 321-838/2004, 322-4006/2003)

Översyn av resursfördelningssystem för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom

Förberedelseklasser och flyktingskolschablon

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förändringar av resursfördelningssystem för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom godkänns i huvudsak i enlighet med stadsledningskontorets förslag, med följande förändring.
2. Det förändrade resursfördelningssystemet införs med övergångsregler till 50% år 2005 och till 100% år 2006.
3. Tilläggsbeloppet till enskilt driven förskoleverksamhet och fristående skolor fördelas utifrån de socioekonomiska variabler som gäller för den stadsdel där barnet bor och tillförs utbildningsnämnden.
4. Statistik som ligger till grund för de socioekonomiska variablerna ska uppdateras årligen.
5. Heltids- och deltidstaxa behålls inom förskolan.
6. Den särskilda flyktingskolschablonen avvecklas fr.o.m. den 1 januari 2005 och budgetmedlen tillförs anslaget för barn med behov av särskilt stöd.
7. Skolpliktsavdraget kvarstår med 3%.
8. Stadsdelsnämnderna skall i verksamhetsberättelse för 2005 beskriva de insatser som genomförts inom tilläggsbeloppets ram.
9. Kommunstyrelsen skall inför 2006 års budget redovisa konsekvenserna av det förändrade resursfördelningssystemet.

Föredragande borgarrådet Erik Nilsson anför följande.

Översyn av resursfördelningssystemet för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom

Bakgrund

Barn i olika delar av staden har olika levnadsförhållanden vilket påverkar uppväxt, skolresultat och framtida yrkesval. Kommunstyrelsen fick därför i budget 2003 i uppdrag att föreslå förändringar av resursfördelningssystemet för förskolan och grundskolan.

Nuvarande fördelning bygger främst på schabloner samt en behovsbaserad del. Målet för översynen har varit ett enkelt system som inte kan påverkas av eget handlande och som tar ökad hänsyn till skilda förutsättningar hos barn och elever.

Följande förändringar föreslås i resursfördelningssystemet:

Schabloner inom förskola och grundskola ersätts med åldersindelade grundbelopp lika för alla stadsdelsnämnder och tilläggsbelopp olika för varje stadsdelsnämnd beroende på socioekonomiska förhållanden.

- Inom förskolan ersätts nuvarande deltids- och heltidsschabloner med ett grundbelopp för barn 1-3 år respektive barn 4-5 år. Grundbeloppet inkluderar ett basbehov av språkstöd.
- Inom grundskolan ersätts nuvarande schablon med ett grundbelopp för skolår f-3, skolår 4-6 respektive skolår 7-9 utan att specificera hyra/ lokaler, SDN-administration och rektorslöner. Grundbeloppet inkluderar ett *basbehov* av språkstöd och barn med behov av särskilt stöd.
- Schabloner för språkstöd, svenska 2, modersmål, flyktingkolbarn, medel för barn med behov av särskilt stöd och socioekonomisk fördelning sammanförs till ett socioekonomiskt tilläggsbelopp för förskola respektive grundskola. Beloppet avser *extra behov* av språkstöd, svenska 2, modersmål, barn med behov av särskilt stöd och undervisning av flyktingbarn.
- Variablerna i den sociala faktorn för den socioekonomiska fördelningen minskas till tre och uppdateras med hänsyn till aktuell forskning, barnperspektiv samt inflation.
- Principerna för resursfördelningen till verksamheten för barn och ungdom behålls, men variablerna i den behovsbaserade delen justeras.
- Avdrag för friskolorna för skolpliktsansvaret höjs till 4% och resurserna tillförs grundbeloppet för grundskola.

Den sammanlagda effekten av förslagen är att tio stadsdelsnämnder får ökad resurstilldelning och åtta får minskad tilldelning jämfört med budget 2004. Stadsdelsnämnder med stadsdelar som ingått i storstadssatsningen får ökad tilldelning liksom flera socioekonomiskt mindre gynnade stadsdelsnämnder i söderort.

Ansvarig för översynen av resursfördelningen till förskoleverksamhet och grundskola har varit stadsdelsdirektör Ulla Thorslund. Representanter från finansavdelningen och utrednings- och statistikkontoret har deltagit i utredningen. Skolverket har kontaktats för information om aktuell forskning. Stadsdelsdirektörerna samt en referensgrupp med stadsdelsnämndernas barn- och ungdomschefer har informerats om översynen och förslag till förändringar. Representanter från Referensgruppen för barnomsorg i Stockholm (enskilt drivna förskolor) har informerats om uppdraget och förslag till förändringar av resursfördelningen till förskolan.

Remisser

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder samt utbildningsnämnden.

Därutöver har ett antal andra berörda instanser givits möjlighet att lämna synpunkter:

- Föräldraalliansen (FISS)
- Lärarförbundet
- Lärarnas Riksförbund
- Elevorganisationen
- Sveriges elevråd SVEA
- Barnverket
- Kommunalarbetsförbundet

Bromma stadsdelsnämnd ställer sig bakom principen om att lika chans kräver olika resurser men anser att konsekvenserna av det föreslagna resursfördelningssystemet nog måste studeras.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd ser positivt på förändringen av resursfördelningssystemet enligt stadsledningskontorets förslag.

Farsta stadsdelsnämnd är positiv till förslaget till nytt resursfördelningssystem som anses ta större hänsyn till de olika förutsättningar som barn har i staden.

Hägerstens stadsdelsnämnd anser att förslaget är genomtänkt. Nämnden lyfter fram att det är angeläget att samtliga stadsdelar får underlag för de socioekonomiska variablerna så att det går att göra lokala avväganden utifrån

cioekonomiska variablerna så att det går att göra lokala avväganden utifrån de nya förutsättningarna.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd tillstyrker strukturen för förändrat resursfördelningssystem.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd anser det positivt att det görs en översyn av stadens system för resursfördelning mellan stadsdelarna till olika verksamhetsområden. Nämnden anser dock att det är en mycket svår uppgift att hitta korrekta faktorer för fördelningen på ett rättvisande sätt fånga de speciella förhållandena i varje stadsdel. Nämnden anser att det föreslagna systemet har en rad brister.

Kista stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget och menar att med ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp kommer beräkningen av bl.a. skolornas budget att förenklas betydligt.

Kungsholmens stadsdelsnämnd delar i huvudsak de utgångspunkter som ligger till grund för översynen av resursfördelningen men anser att hänsyn måste tas till de stadsdelar där förändringarna av resurstilldelningen blir stora.

Liljeholmens stadsdelsnämnd är i huvudsak positiv till förslaget men anser att den särskilda flyktingkolpengen borde vara kvar.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd stöder i stort stadsledningskontorets förslag till nytt resursfördelningssystem och anser att förslaget gagnar barn och elever i stadens förskolor och skolor.

Norrmalms stadsdelsnämnd anser att det är principiellt riktigt att den sociala faktorn har stor betydelse i resursfördelningssystemet men anser att stadsledningskontorets förslag inte tillgodoser det på ett rimligt sätt.

Rinkeby stadsdelsnämnd är positiv till förslaget och anser att det kan leda till ett rättvisare och mer överskådligt system.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd stödjer förslaget till förändrat resursfördelningssystem.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget och anser att det är viktigt att det genomförs i sin helhet från 2005.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd ställer sig positiv till förslaget.

Vantörs stadsdelsnämnd anser i huvudsak att det redovisade förslaget till nytt resursfördelningssystem uppfyller de uppställda målen.

Älvsjö stadsdelsnämnd avslår förslaget till nytt resursfördelningssystem för förskola, grundskola, barn i behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom i den föreslagna utformning.

Östermalms stadsdelsnämnd är positiv till bakomliggande intentioner men förutsätter att oklarheter kommer att redas ut eftersom ärendet saknar konsekvensbeskrivningar.

Utbildningsnämnden ställer sig bakom förslaget men anser att det finns frågor att lösa angående förutsättningarna för de enskilda förskolorna och de fristående grundskolorna.

Synpunkter har även inkommit ifrån Föräldraalliansen (FISS) och Barnverket i en gemensam skrivelse. De anser att förslaget inte stödjer ambitionen att minska skillnaderna i barns förutsättningar och skolresultat i stad. Övriga instanser har avstått från att lämna synpunkter.

Förberedelseklasser och flyktingskolschablon

Bakgrund

I den av fullmäktige fastställda budgeten för 2004 finns följande uppdrag:

”Kommunstyrelsen har i uppdrag att i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram förslag, som innebär att ansvaret för förberedelseklasserna ligger kvar hos stadsdelsnämnderna men att utbildningsnämnden ges ett tydligt ansvar för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Vidare har kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att pröva förutsättningarna för att nämnderna skall erhålla flyktingskolschablon för alla elever i förberedelseklass samt konsekvenserna av att utöka tiden för flyktingskolschablon från 18 till 36 månader.”

För genomförande av uppdraget har stadsledningskontoret anlitat stadsdelsdirektör Göran Månsson. I arbetet har samråd skett med utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret.

Stadsledningskontorets förslag är att den särskilda flyktingskolschablonen avvecklas fr.o.m. den 1 januari 2005 och budgetmedlen tillförs anslaget för barn med behov av särskilt stöd. Skolverksamheten för flyktningbarn kräver självfallet extra resurser men de budgetmedel för 2003, 3,2 mnkr, som fördelas via flyktingskolschablonen är en ytterst liten del - bråkdel av promille - av de ca 5,6 mdkr som fördelas till stadsdelsnämndernas grundskoleverksamhet. En del av dessa medel fördelas redan utifrån variabeln utländsk bakgrund, t ex schablonerna för modersmålsundervisning och svenska som andraspråk, medel för barn med behov av särskilt stöd och medel för verksamhet för barn och ungdom. De administrativa problemen kring flyktingskolschablonen, såsom svårigheten att budgetfördela mindre belopp än 0,1 mnkr till en nämnd, och flyktningbarnens rörlighet talar också för att avskaffa denna särskilda schablon.

Remisser

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden, integrationsnämnden samt stadsdelsnämnderna i Bromma, Vantör och Enskede-Årsta.

Utbildningsnämnden stödjer förslaget att avveckla schablonfördelningen och överföra budgetmedlen till anslaget Barn med behov av särskilt stöd. Nämnden instämmer också i stadsledningskontorets bedömning att en utökning av tiden för flyktingskolschablonen från 18 månader till 36 månader inte är ekonomiskt försvarbart på grund av de kostnadsökningar och de behov av förändringar i stadens ekonomisystem detta skulle medföra. Uppföljning och utvärdering av förberedelseklasser och basgrupper bör ingå som en del av förvaltningens utvärdering och uppföljning.

Integrationsnämnden anser att flyktingskolschablonen i nuvarande utformning spelat ut sin roll. Nämnden tillstyrker därför stadsledningskontorets förslag.

Bromma stadsdelsnämnd instämmer i stadsledningskontorets förslag att ansvaret för uppföljning och utvärdering av förberedelseklasser ingår som en naturlig del av den uppföljning och utvärdering av grundskolan i sin helhet som utförs av staden. Nämnden anser att det kan vara rimligt att avskaffa det särskilda anslaget för skolverksamhet för flyktningbarn.

Vantörs stadsdelsnämnd har inget att invända mot förslagen rörande ansvaret för förberedelseklasser eller avvecklandet av flyktingskolschablonen, utan instämmer i stadsledningskontorets synpunkter. Med tanke på att de totala resurserna för flyktningbarn ska vara oförändrade, vilka i detta fall är en mycket liten del av den totala fördelningen av resurser för grundskolan, är det bättre att hela fördelningen sker inom anslaget för barn med behov av särskilt stöd. Nämnden delar synen på förslaget gällande de s k knutpunkterna, och anser att en utredning av knutpunkter vore värdefull.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd stöder stadsledningskontorets förslag att ansvar för uppföljning och utvärdering av förberedelseklasser ska ingå som en naturlig del av stadens uppföljning av grundskoleverksamheten som helhet. Nämnden stöder också förslaget att den särskilda flyktingschablonen avvecklas från 2005-01-01 och att medlen tillförs anslaget för barn i behov av särskilt stöd.

Mina synpunkter

Det finns stora skillnader i barns förutsättningar i staden. Detta kräver att insatser görs för att skapa likvärdiga villkor. Stadens verksamheter har ett stort

ansvar, utifrån att barnen kommer till verksamheterna med olika förutsättningar och behov. Ett viktigt uppdrag för verksamheterna är att jämna ut skillnaderna så långt det är möjligt inför den unges inträde i vuxenlivet. Det visar sig att i de mest resurssvaga stadsdelarna är det ca 40% av eleverna som inte når behörighet till gymnasieskolan och i de resurstarkaste stadsdelarna är motsvarande siffra 3 – 4%. Jag anser att detta är ett stort problem för staden, både på kort och lång sikt.

All forskning pekar på att föräldrarnas utbildningsbakgrund är den viktigaste faktorn för elevernas skolframgång och i detta är Stockholm en segregerad stad. För att jämna ut skillnaderna och skapa lika möjligheter för våra barn och unga att nå skolframgång anser jag att staden behöver göra insatser inom flera områden. Det handlar bland annat om att omfördela resurser, utveckla de pedagogiska metoderna och öka samarbetet mellan olika professioner som möter barn och unga. I detta ärende behandlas förslag till ett nytt resursfördelningssystem som tydligare tar hänsyn till barns livsvillkor i staden. Min förhoppning är att det nya resursfördelningssystemet ska ge stadsdelarna större möjligheter att använda resurserna utifrån de behov som barn och unga har i respektive stadsdel.

Principen för det nya resursfördelningssystemet är att det ska bestå av endast två schabloner, en grundschablon och ett tilläggsbelopp. Det som idag är schabloner för språkstöd, svenska 2, modersmål, flyktingkolbarn, medel för barn med behov av särskilt stöd och socioekonomisk fördelning ska sammanföras till ett socioekonomiskt tilläggsbelopp för förskola respektive grundskola. Av dessa förs 10% till grundschablonen för grundskolan. Det innebär att grundschablonen höjs med ca 1% och övriga medel fördelas socioekonomiskt utifrån tre variabler.

Variablerna i den socioekonomiska fördelningen är föräldrars utbildningsnivå, föräldrars inkomst och andelen barn med utländskt födelseland eller där båda föräldrarna är utrikes födda. Arbetsgruppen har prövat olika variabler för att få fram de som mest speglar den segregation som finns i staden. Forskningen visar att det är dessa tre variabler som har det största förklaringsvärdet till elevers förutsättningar i skolan. Det är samma variabler som Skolverket använder i sina nationella undersökningar, vilket jag anser är en fördel. De visar också förutsättningarna endast hos den del av befolkningen som är föräldrar och har barn i skolan och inte som tidigare hela befolkningen inom en stadsdel.

De flesta remissinstanser är positiva till förändringen av socioekonomiska variabler. Några remissinstanser har lyft fram behovet av en variabel som beskriver hälsoperspektivet, vilket jag håller med är viktigt att ta fram, avseende anslaget för barn och ungdom. Det har tyvärr inte gått att hitta en

anslaget för barn och ungdom. Det har tyvärr inte gått att hitta en tillförlitlig sådan variabel. Jag anser därför att staden aktivt ska arbeta för att ta fram ett tillförlitligt mått för hälsoperspektivet. Om det visar sig att ett sådant mått har relevans bör det prövas att tillföra som socioekonomisk variabel för barn och ungdomsanslaget.

Genom att slå samman flera schabloner till ett enda tilläggsbelopp får stadsdelar och skolor ett större ansvar och möjlighet att på bästa sätt utnyttja resurserna utifrån den barn- och elevgrupp man har i stadsdelen. Det ger också stadsdelen möjlighet att fördela resurserna olika mellan de egna förskolorna och skolorna beroende på var behoven av extra resurser är som störst. Det har visat sig att t ex små klasser är särskilt viktigt för elever från studieovana hem. I andra fall kan det vara särskilt lärarstöd som behövs, ämnesundervisning på modersmål osv. Det ser olika ut och det är stadsdelen och skolorna som har bäst kunskap om barn- och elevgruppen. En annan viktig aspekt är att det blir ett system som inte kan påverkas av enskilt handlande, vilket gäller för språk- och modersmålsschablonerna idag.

Fördelningen av tilläggsbeloppet till enskilt driven förskoleverksamhet och fristående grundskolor ska ske utifrån de inskrivna barnens boendestadsdel, vilket är viktigt ur en konkurrensneutralitets synpunkt. Det innebär att utbildningsnämnden, som ansvarar för dessa förskolor och grundskolor, fördelar tilläggsbeloppen som varje elev "får med sig" från sin stadsdel, till de enskilda skolorna.

I resurstilldelningen till förskolan föreslås att det inrättas en heltidsschablon och att deltidsschablonen försvinner. Alla remissinstanser är positiva till detta, liksom referensgruppen för enskilt drivna förskolor. I snitt går ca 80% av barnen heltid inom den kommunala och den enskilt drivna förskolan. Jag menar att en förändring till *en* schablon skapar bättre förutsättningar för enheterna att planera sin budget och storlek på sina barngrupper. Jag tycker därför att det är en fördel att förslaget genomförs men anser att föräldraavgiften ska behållas i två taxenivåer, en för deltid och en för heltid.

Inom grundskolan föreslås nuvarande schablonsystem med en nivå för f-5 och en nivå för 6-9 ersättas med ett grundbelopp för skolår f-3, skolår 4-6 respektive skolår 7-9 utan att specificera hyra/ lokaler, SDN-administration och rektorslöner. Grundbeloppet inkluderar också ett *basbehov* av språkstöd och barn med behov av särskilt stöd. Remissinstanserna har olika syn på en ny indelning och en del lyfter fram faran i en återgång till stadiindelningen. Det visar sig dock att den största klasstorleken återfinns i år 4 och 5 på grund av att resurserna för dessa årskurser ligger på en låg nivå i förhållande till behovet.

Jag anser att denna förändring bör genomföras för att få en kontinuitet i storleken på klasserna.

Principerna för resursfördelningen till verksamheten för barn och ungdom föreslås behållas, men justeras med de tre nya socioekonomiska variablerna i den behovsbaserade delen. Jag anser att det är viktigt att samma variabler gäller för de medel som är behovsbaserade inom alla verksamheterna för barn och unga.

Skolpliktsavdraget föreslås höjas från 3 till 4%. Det motiveras av de extra kostnader som de kommunala skolorna har för att de inte kan optimera sin organisation. De har ett ansvar att ta emot alla elever i upptagningsområdet och måste ha en beredskap. Tills vidare föreslår jag ändå att avdraget kvarstår på 3%.

I ärendet om förberedelseklasser och flyktingskolschablon så föreslås att flyktingskolschablonen avskaffas och att budgetmedel för detta förs till resurser för barn i behov av särskilt stöd. Flyktingskolschablonen utgör endast bråkdel av promille av de totala resurserna för skolverksamheten i staden. Det visar sig också att de stadsdelar som är berättigade till schablon men där beloppet understigit 100 tkr ej erhållit medel. Enligt min mening innebär avskaffandet av schablonen en tydligare styrning för stadsdelen att inom de resurser man erhåller som tilläggschablon ligger ansvaret för alla barn oavsett vilka speciella behov dessa har. Stadsdelarna få genom dessa förslag möjlighet att forma verksamheten i stadsdelarna utifrån stadsdelens förutsättningar. I samband med verksamhetsberättelsen för år 2005 ska stadsdelsnämnderna beskriva vilka insatser som genomförts inom tilläggsbeloppets ram. Då ska det också genomföras en analys av avtrappningens konsekvenser i stadsdelsnämnderna, på de fristående skolorna och de enskilt drivna förskolorna. Detta för att ge ett underlag om hur anpassningen till det nya resurstillförselssystemet kan göras. Utifrån de socioekonomiska variabler istället för en rad olika tillägg som bl.a. har att göra med vilka ämnen eleverna läser, skapar vi en mer adekvat fördelning utifrån behoven hos barnen och eleverna. Det har visat sig att föräldrars utbildningsbakgrund och inkomst kan ha en lika stor förklaring till förutsättningarna som utländsk bakgrund. När vi slår samman de tidigare tilläggschablonerna och ökar grundschablonen, ger vi alla barn behovsstyrda resurser. De barn som tidigare räknats inom begreppet ”barn med behov av särskilt stöd” kommer också fortsättningsvis få resurser i relation till sina behov, oavsett vilken stadsdel de bor. Redan i budgeten 2003 fick kommunstyrelsen i uppdrag att göra en fördjupad analys av kostnaderna för barn med behov av särskilt stöd, vilka behov som kan antas finnas och utveckla formerna för stöd till barn och ungdomar med behov av särskilt stöd. Jag kommer naturligtvis noggrant följa analysen och förvissa mig om att barn

kommer naturligtvis noggrant följa analysen och förvissa mig om att barn med särskilda behov får adekvat stöd.

Slutligen vill jag påminna om majoritetens tydliga prioritering av barn och unga. Vi har i tidigare, t o m i budgeten för 2004 i en lågkonjunktur med minskade intäkter, prioriterat satsningar på både förskolan och grundskolan. Också i det strategiska ärendet för 2005 har vi slagit fast att barn och unga är ett prioriterat område.

I enlighet med den budgetstyrning som föreslås i SPO-ärendet om principer för styrning så sker resurstilldelningen till stadens nämnder alltmer schabloniserat utifrån prestations- och nyckeltalsbaserade system. Istället för en förhandlingsdialog mellan nämnderna och fullmäktige om hur mycket pengar som skall utgå – och till vilka ändamål – tilldelas nämnderna en rambudget som är beräknad utifrån ett antal resursfördelningsmodeller. Resursfördelningsmodellerna skall inte uppfattas som centralt fastställda budgetar utan som ett sätt att fånga upp de strukturella olikheterna i behov som de olika stadsdelsnämnderna har. Det finns inte resursfördelningsmodeller för alla de verksamheter som SDN skall bedriva. Som exempel kan nämnas att det inte finns särskilda fördelningsmodeller för Agenda 21-verksamheten eller för kolloerverksamheten. Likaså rymmer det föreslagna systemet ingen särskild fördelningsmodell för nämnd, central förvaltningsorganisation och medborgardialog. Stadsdelsnämnderna måste se de medel de har att disponera som ett ramslag för att fullfölja alla de uppdrag som kommunfullmäktige har slagit fast i budget. Budgeten tilldelas i två anslag: anslag 1, stadsdelens verksamhet och anslag 2, ekonomiskt bistånd. Mellan anslagen kan omfördelning göras. Kommunfullmäktige styr genom att öronmärka resurser till varje verksamhetsgren skall styrningen fokuseras på att formulera riktlinjer som tydligt anger vilka verksamheter som måste finnas och vilka kvaliteter som skall uppnås utifrån medborgarnas utgångspunkter. På så sätt kan kommunfullmäktige upprätthålla den kommunala likställighetsprincipen i en decentraliserad kommunal organisation.

En svaghet med den reformering som nu föreslås av de olika resursfördelningsmodellerna är att alla modeller ännu inte är framme och att de samlade konsekvenserna för stadsdelsnämnderna inte helt kan överblickas. Modellen för handikappomsorgen har visat sig vara så komplicerad att inget förslag kommer finnas färdigt inför KF:s beslut om budget för år 2005. Det är också först 2006 som effekterna av de föreslagna förändringar slår igenom fullt ut eftersom avtrappning föreslås i tre av modellerna (fysisk verksamhet, ekonomiskt bistånd och pedagogisk verksamhet). Inför 2006 års budget skall det göras en utvärdering och avstämning av effekterna av de förändringar som nu föreslås beslutas inom systemen för ekonomiskt bistånd, äldreomsorg,

föreslås beslutas inom systemen för ekonomiskt bistånd, äldreomsorg, fysisk verksamhet och pedagogisk verksamhet. De framtida formerna för finansiering för Agenda 21 i stadsdelsnämnderna ska beslutas i samband med budget för 2005.

Stadens resursfördelningssystem är utan tvekan komplicerat. Det är viktigt att den reformering av fördelningsmodellerna som nu genomförs åtföljs av en omfattande utbildningsinsats gentemot såväl förtroendevalda som tjänstemän i staden. Det är viktigt att systemet är transparent så att man kan följa hur rambudgeten för varje nämnd har räknats fram. Men det är också viktigt att tydliggöra hur styrsystemet är konstruerat. På samma sätt måste modellen kunna förklaras för medborgarna på ett någorlunda lättförståeligt sätt.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin* och *Sten Nordin* (båda m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarråds förslag till beslut
2. därutöver anför följande.

Trots kraftiga protester från föräldrar, lärare och elever väljer nu socialdemokraterna att genomföra ett fullkomligt oacceptabelt förslag till nytt resursfördelningssystem. Förslaget kommer att drabba många av stadens förskolor och skolorna oerhört hårt.

Alla är överens om att barn har olika förutsättningar. Det är därför vi redan idag har stora skillnader i resurser på olika skolor i olika stadsdelar. Redan idag finns det till exempel extra resurser för elever med särskilda behov, svenska som andraspråk eller med behov av modersmålsundervisning. Som exempel kan nämnas att en grundskoleplats på Norrmalm i genomsnitt kostar 49.000 kr och att motsvarande siffra för Skärholmen är 81.000 kr.

Socialdemokraterna motiverar sitt förslag med de stora skillnader i förutsättningar och skolresultat som finns mellan barn i olika delar av staden. Men om en stadsdel vinner eller förlorar på förslaget verkar vara rena lotteriet. Socialdemokraternas förslag innebär till exempel att skolorna i Rinkeby - den stadsdel som idag har lägst resultat - förlorar 4,4 miljoner kronor.

Även för stadens förskolor blir effekten väldigt snedvriden. Socialdemokraterna lovade i valet 2002 att minska barngrupperna i Stockholms förskolor med i genomsnitt 2 barn per grupp. Detta löfte har man ännu inte infriat. Det nya förslaget till resursfördelning i förskolan innebär samtidigt att det är de stadsdelar som idag har de största barngrupperna i förskolan, d v s barngrupper med över 17 barn per grupp, som är förlorare. Följaktligen kommer de förskolor som redan idag har de största

lorare. Följaktligen kommer de förskolor som redan idag har de största barngrupperna att få ännu större barngrupper framöver.

Däremot är det idag så att de pengar som kommunfullmäktige anslår till förskolor och skolor inte når verksamheterna. Totalt beräknas barnen i kommunal verksamhet i Stockholms stad förlora över 450 miljoner kronor till annan verksamhet i stadsdelsnämnderna. Trots detta allvarliga problem väljer socialdemokraterna att utöka stadsdelsnämndernas möjlighet att ta pengar från förskolor och skolor för att täcka andra hål i stadsdelens budget.

Vi vill låta de pengar som fullmäktige anslår till förskola och skola helt följa föräldrarnas och elevernas val. Detta innebär inte bara att vi minskar byråkratin och att vi ökar resurserna till undervisningen; vi skapar också större frihet för skolledare och lärare att själva påverka verksamheten. Samtidigt skapar vi också mer likvärdiga och rättvisa villkor mellan kommunala och fristående skolor.

Sambandet mellan resurser och skolresultat är, precis som det också konstateras i ärendet, svagt. Istället visar modern skolforskning att det finns andra faktorer som har klart större inverkan på elevernas resultat. Vi är övertygade om att lärandet stärks om vi ser den enskilde individen. Skolans främsta uppgift ska vara att förmedla kunskaper. Gemensamt för alla skolor ska därför vara:

- att lärandet och kunskapen står i centrum
- att förväntningarna på elevernas prestationer är höga
- att samtliga elever uppnår uppställda kunskapskrav
- att föräldrarnas engagemang tillvaratas samt,
- att det finns goda ledare och inspirerande och kunniga lärare.

Socialdemokraternas politik motverkar en positiv utveckling i Stockholms skolor och det nya förslaget till resursfördelningssystem är därmed ytterligare ett svek mot barnen i vår stad. Men det är långt ifrån det enda sveket:

- ☛ Barngrupperna i förskolan har inte minskats med två barn som utlovats, istället ökar de på många håll.
- ☛ Beslutet om att införa tak för antalet barn på dagis må vara fattat formellt, men är långt ifrån uppfyllt.
- ☛ Trots löften om att erbjuda likvärdiga villkor mellan fristående och kommunala anordnare har majoriteten inte försuttit några som helst chanser att ständigt försämrade villkoren för fristående förskolor och skolor.
- ☛ Löftet om att erbjuda alla 10-12-åringar möjlighet att delta i en fritidsklubb är inte heller realiserat.

Dessvärre kan nu denna redan alltför långa lista utökas med sveket mot barnen i de stadsdelar som nu förlorar möjligheten till speciallärare och språkutveckling till följd av socialdemokraternas orättfärdiga politik.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Margareta Olofsson* (v) enligt följande.

Hur stora resurser som fördelas till de olika stadsdelsnämnderna för de berörda verksamheterna avgörs i höstens budgetförhandlingar. Vår målsättning är att barn inte ska drabbas av några försämringar jämfört med nuvarande budget.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Förändringar av resursfördelningssystem för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom godkänns i huvudsak i enlighet med stadsledningskontorets förslag, med följande förändring.
2. Det förändrade resursfördelningssystemet införs med övergångsregler till 50% år 2005 och till 100% år 2006.
3. Tilläggsbeloppet till enskilt driven förskoleverksamhet och fristående skolor fördelas utifrån de socioekonomiska variabler som gäller för den stadsdel där barnet bor och tillförs utbildningsnämnden.
4. Statistik som ligger till grund för de socioekonomiska variablerna ska uppdateras årligen.
5. Heltids- och deltidstaxa behålls inom förskolan.
6. Den särskilda flyktingskolschablonen avvecklas fr.o.m. den 1 januari 2005 och budgetmedlen tillförs anslaget för barn med behov av särskilt stöd.
7. Skolpliktsavdraget kvarstår med 3%.
8. Stadsdelsnämnderna skall i verksamhetsberättelse för 2005 beskriva de insatser som genomförts inom tilläggsbeloppets ram.
9. Kommunstyrelsen skall inför 2006 års budget redovisa konsekvenserna av det förändrade resursfördelningssystemet.

Stockholm den 22 juni 2004

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Erik Nilsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Kristina Alvendal* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Särskilt uttalande gjordes av *Ann-Margarethe Livh* (v) med hänvisning till det särskilda uttalandet av (v) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Översyn av resursfördelningssystem för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom

Sammanfattning

Barn i olika delar av staden har olika levnadsförhållanden vilket påverkar uppväxt, skolresultat och framtida yrkesval. Kommunstyrelsen fick därför i budget 2003 i uppdrag att föreslå förändringar av resursfördelningssystemet för förskolan och grundskolan.

Nuvarande fördelning bygger främst på schabloner samt en behovsbaserad del. Målet för översynen har varit ett enkelt system som inte kan påverkas av eget handlande och som tar ökad hänsyn till skilda förutsättningar.

Följande förändringar föreslås i resursfördelningssystemet:

Schabloner inom förskola och grundskola ersätts med åldersindelade grundbelopp lika för alla stadsdelsnämnder och tilläggsbelopp olika för varje stadsdelsnämnd beroende på socioekonomiska förhållanden.

- Inom förskolan ersätts nuvarande deltid- och heltidsschabloner med ett grundbelopp för barn 1-3 år respektive barn 4-5 år. Grundbeloppet inkluderar ett basbehov av språkstöd.
- Inom grundskolan ersätts nuvarande schablon med ett grundbelopp för skolår f-3, skolår 4-6 respektive skolår 7-9 utan att specificera hyra/ lokaler, SDN-administration och rektorslöner. Grundbeloppet inkluderar ett basbehov av språkstöd och barn med behov av särskilt stöd.
- Schabloner för språkstöd, svenska 2, modersmål, flyktingkolbarn, medel för barn med behov av särskilt stöd och socioekonomisk fördelning sammanförs till ett socioekonomiskt tilläggsbelopp för förskola respektive grundskola. Beloppet avser språkstöd, svenska 2, modersmål, barn med behov av särskilt stöd och undervisning av flyktingbarn.
- Variablerna i den sociala faktorn för den socioekonomiska fördelningen minskas till tre och uppdateras med hänsyn till aktuell forskning, barnperspektiv samt inflation.
- Principerna för resursfördelningen till verksamheten för barn och ungdom behålls, men variablerna i den behovsbaserade delen justeras.

Avdrag för friskolorna för skolpliktsansvaret höjs till 4 % och resurserna tillförs grundbeloppet för grundskola.

Den sammanlagda effekten av förslagen är att tio stadsdelsnämnder får ökad resurstilldelning och åtta får minskad tilldelning. Stadsdelsnämnder med

stadsdelar som ingått i storstadssatsningen får ökad tilldelning liksom flera socioekonomiskt mindre gynnade stadsdelsnämnder i söderort.

Utredningens uppdrag

Det råder betydande skillnader i förutsättningar och skolresultat mellan barn och elever i olika delar av staden. Kommunstyrelsen fick därför i budget 2003 i uppdrag att föreslå förändringar av resursfördelningssystemet för förskolan och grundskolan.

Inom förskolan ska bland annat övervägas en enhetlig schablon för heltids- och deltidsvistelse. Enligt budget 2004 bör för grundskolans del övervägas bland annat konsekvenser av stora elevantalsförändringar och enheternas storlek.

Översynen av resursfördelningssystemen ska samordnas med översynen av kostnader och behov för barn med behov av särskilt stöd, översynen av flyktingschablonen samt översynen av stadens politiska organisation.

Ansvarig för översynen av resursfördelningen till förskoleverksamhet och grundskola har varit stadsdelsdirektör Ulla Thorslund. Representanter från finansavdelningen och utrednings- och statistikkontoret har deltagit i utredningen. Skolverket har kontaktats för information om aktuell forskning. Stadsdelsdirektörerna samt en referensgrupp med stadsdelsnämndernas barn- och ungdomschefer har informerats om översynen och förslag till förändringar. Representanter från Referensgruppen för barnomsorg i Stockholm (enskilt drivna förskolor) har informerats om uppdraget och förslag till förändringar av resursfördelningen till förskolan.

Nuvarande system

Stadens nuvarande system för att fördela resurser till förskoleverksamhet och grundskola bygger i huvudsak på antal barn och elever i förskola och grundskola i stadsdelsnämnderna. I förskolan finns schabloner för deltid- och heltidsbarn i åldrarna 1-3 år och 4-5 år. I grundskolan finns schabloner för elever i skolår 0-5 och i skolår 6-9 med specificerade belopp för hyra/lokaler, SDN-administration samt rektorslön.

Schablon i tre nivåer finns för svenska som andra språk per deltagande elev i skolår 0-5 respektive 6-9. Ju större andel elever som deltar i förhållande till totala elevantalet per skola ju högre blir schablonen. Medel för språkstödande verksamhet i förskolan fördelas till stadsdelsnämnderna i tre nivåer efter motsvarande andel elever som deltar i svenska som andra språk i förhållande till totala barnantalet 1-5 år i respektive stadsdelsnämndsområde. Schabloner

totala barnantalet 1-5 år i respektive stadsdelsnämndsområde. Schabloner finns även för modersmålsundervisning i skolår 0-9 samt för flyktingskolbarn 7-16 år.

Nuvarande tilldelning av resurser för svenska 2 och modersmål bygger på att varje grundskola själv skriver in elever i systemet. Därutöver fördelas till stadsdelsnämnderna ytterligare medel för förskolorna med 100% enligt en behovsbaserad fördelning. Det mesta av statsbidraget för personalförstärkningar till grundskolorna fördelas till 100% enligt en behovsbaserad fördelning.

Medel för barn med behov av särskilt stöd samt medel för barn- och ungdomsverksamhet fördelas med 50% för antal barn och ungdomar och med 50% enligt en behovsbaserad fördelning. Medel för barnomsorgsgaranti med 2% och skolpliktsbevakning med 3% fördelas också till stadsdelsnämnderna.

Fristående skolor och enskilda förskolor söker medel för barn med behov av särskilt stöd hos utbildningsförvaltningen.

Den behovsbaserade fördelningen som fastställdes 1996 inför stadsdelsnämndsreformen bygger på en social faktor för varje stadsdelsnämnd.

Följande variabler ingår i nuvarande social faktor:

- Andel barn med utländskt medborgarskap bland alla barn 0-17 år.
- Andel barnfamiljer med låg inkomst (ensamstående <120 000 kr per år och par < 160 000 kr per år) av alla barnfamiljer.
- Andel med låg utbildningsnivå (högst förgymnasial utbildning) i befolkningen 25-64 år.
- Andel långtidssjukskrivna (>15 dagar) av sjukpenningförsäkrade 35-64 år.

Sammanfattning av utredningen

”Resurserna i uppväxthemet är just genom de olikheter de skapar i barns uppnådda utbildning den främsta mekanismen bakom den ’sociala reproduktionen’ i samhället.”

Citatet från Välfärdsbokslutet (SOU 2001:55, sidan 210) belyser att framtida yrke och samhällsklass till ganska stor del avgörs av de resurser som barn har tillgång till under uppväxtåren. Resurserna kan vara sociala relationer i hemmet, föräldrars engagemang i barnens skola, föräldrar som själva läser böcker eller barns tillgång till en ostörd läxplats, dator, böcker eller uppslagsverk. Det kulturella kapitalet är ojämnt fördelat mellan samhällsklasserna och mellan barn till utrikes- och svenskfödda föräldrar. Detta kan vara en möjlig förklaring till att barn från olika hem presterar så olika i skolan och gör så olika yrkesval.

Resurser i förskolan

Barns genomsnittliga närvarotid i förskolan har enligt Skolverkets föräldraenkäter sjunkit med 1 % mellan 1999 och 2002 till cirka 30 timmar per vecka. I stort sett hela minskningen beror på att barn till föräldrar som är arbetslösa eller föräldralediga har rätt till förskoleplats upp till 15 timmar per vecka. För barn som har föräldrar som arbetar eller studerar är den genomsnittliga närvarotiden 32 timmar per vecka 2002 i princip oförändrad jämfört med 1999. De yngsta barnen har de kortaste vistelsetiderna; ett-åringarna i genomsnitt 28 timmar per vecka och femåringarna i genomsnitt 31 timmar per vecka. Närvarotiderna har blivit kortare för alla åldersgrupper utom för femåringarna.¹ Forskningen visar att barngruppernas storlek och personaltätheten påverkar kvaliteten i förskolan. Gruppstorlek har större betydelse än personaltäthet. Andra viktiga faktorer är barngruppernas sammansättning, personalens kompetens samt hur stora lokalerna är och hur de används. Det finns forskning som tyder på att yngre barn, barn med behov av särskilt stöd och socialt missgynnade barn gynnas mer än andra barn av mindre grupper i förskola.² Strukturella förhållandena har enligt forskningen ett komplext förhållande till varandra. Problem i förskolan som har med barns hemförhållanden och ursprung att göra bör enligt forskningen uppmärksammas. Vid enheter med barn från olika kulturer finns större missnöje med resurstilldelningen än vid enheter med mer homogen sammansättning av barngrupperna. I förskolan är det mycket viktigt med en nära kontakt mellan personalen och föräldrarna, vilket bristande kunskaper i svenska och olika kulturella skillnader kan försvåra. Eftersom personalen ska möta både barn och föräldrar kan deras arbetsinsats öka betydligt i sådana fall.

Resurser i skolan

Enligt internationell forskning² finns ett samband om än svagt mellan resurser och skolresultat. Lärarkompetensen är den enskilt mest betydelsefulla faktorn för elevernas resultat. Studieprestationerna tenderar att vara bättre i mindre klasser. Huvudmönstret är att klasstorleken har betydelse för de första skolåren

¹ Skolverkets rapport Gruppstorlekar och personaltäthet i förskola, förskoleklass och fritidshem.

² Skolverkets kunskapsöversikt Ekonomiska resursers betydelse för pedagogiska resultat.

och betyder mer för elever från socioekonomiskt och utbildningsmässigt svagare hemmiljöer. Positiva effekter av små klasser har i en stor amerikansk studie visat sig kvarstå hela skoltiden. En tänkbar förklaring kan vara att små klasser ger eleverna bättre möjligheter att lära sig reglerna för arbetet i skolmiljön. Dessa lärdomar har eleverna nytta av i högre skolor även om klasserna blir större.

Skolverkets Salsamodell³ förklarar 42 % av variationen i medelbetyg mellan grundskolorna. Andra förklaringar kan vara skolans arbetssätt, ledarstil, klimat samt lärarnas egenskaper och attityder. Modellen bygger på variablerna: föräldrarnas genomsnittliga utbildningsnivå, andel pojkar, andel elever med utländsk bakgrund, antal högstadiel elever på skolan och antal lärarveckotimmar per elev under hela högstadietiden.

Statistiskt sett får pojkar i genomsnitt lägre medelbetyg än flickor. En stor andel pojkar är negativt för en skolas resultat men det finns också skolor där kön inte påverkar resultaten eller där en stor andel flickor är negativt för resultaten. Orsaken till skillnaderna kräver studier bland annat om resurserna används olika för flickor och pojkar.

Oavsett kön eller föräldrars utbildning är det negativt för medelbetyget att vara född utomlands. Ingen egentlig skillnad finns i medelbetyg mellan andra generationens invandrare och elever som inte har utländsk bakgrund, då man samtidigt tar hänsyn till kön och föräldrars utbildning. Resurser betyder mer för skolor med sämre förutsättningar.

Enligt Skolverkets lägesbedömning 2003 har föräldrar till elever i friskolor högre utbildning än föräldrar till elever i kommunala skolor. Större andel elever i friskolor har utländsk bakgrund jämfört kommunala skolor. Friskolor har betydligt högre genomsnittligt meritvärde än kommunala grundskolor även om skillnaderna minskat. Nära 40 % av eleverna med utländsk bakgrund har inte nått målen i ett eller flera ämnen. Elever med utländsk bakgrund, med neuropsykiatriska funktionshinder eller rörelsehinder är överrepresenterade på gymnasieskolans individuella program.

Elever som av fysiska, psykiska eller andra skäl behöver särskilt stöd för sin utveckling ska få det. Få studier finns dock om andel elever i grundskolan som anses behöva särskilt stöd. I Skolverkets kvalitetsgranskning 1998 uppgav skolorna ofta andelar mellan 10 och 40 %. Några skolor i invandrartäta områden uppgav att 75 % eller alla elever hade behov av särskilt stöd. Enligt

³ Salsa är ett datoriserat arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser. Uppgifterna om Salsa har hämtats från Skolverkets rapport nr 170, som baseras på en totalundersökning av landets grundskolor med elever i årskurs 9.

BUS-utredningen⁴ visar de flesta studier av barns psykiska besvär att barn från lägre socialgrupper har fler avvikelser i beteendet och att barn i invandrarfamiljer har större problem än svenskfödda barn.

De flesta elever väljer grundskola nära hemmet. Enligt Myndigheten för skolutveckling tenderar elever från hem utan utbildningstradition att samlas i vissa skolor i segregerade områden där elevernas självbild och möjlighet till utveckling begränsas. Elever från familjer med goda resurser går i skolor i etniskt svenska och socialt privilegierade områden. Till boendesegregationens negativa effekter hör att friskolorna tillåter en mycket homogen sammansättning av elever. Alla elever med utländsk bakgrund har inte svårt att nå. Myndigheten för skolutveckling anger att det är ett prioriterat utvecklingsområde att modersmål i förskolan bör ses som en integrerad del av verksamheten snarare än som språklektioner. Stöd bör också ges för att integrera modersmål och svenska som andraspråk i den vanliga undervisningen för att utveckla elevernas språk i vid mening. Kompetens och flerspråkighet måste finnas hos skolans anställda.

Barn med behov av särskilt stöd i Stockholms stad

I stadens budget syftar begreppet barn med behov av särskilt stöd på att vissa barn tillfälligt eller varaktigt kan behöva mer stöd än vad som normalt finns i en förskola eller skola.

Enligt skolhälsovårdens verksamhetsrapport för läsåret 2002/2003 finns ofta flera faktorer bakom psykisk ohälsa. Oavsett orsak är skolan en viktig plats för att påverka ohälsa och barns olika förutsättningar måste tas på allvar i skolan. För att klara en skola där alla elever ska kunna arbeta självständigt krävs att eleverna ges goda förutsättningar samt att de är motiverade och har en god tidsuppfattning. Om eleven inte kan uppfylla detta uppfattas hon eller han lätt som ett barn med problem som skolan har svårt att hjälpa. Om en elev inte klarar skolans krav beror det i allmänhet på att kraven är fel ställda från skolans sida.

Skolhälsovårdens rapport refererar till en undersökning som visar socioekonomiska skillnader i hälsa och levnadsvanor bland länets 9-10-åringar. Andel överviktiga och feta barn var 5,5 % i mycket resurssvaga områden och 29,3 % i de mest resurssvaga områdena. Nästan alla barn äter

⁴ Den gemensamma policyn med riktlinjer för Stockholms läns kommuner och landsting från oktober 2001 "Barn och ungdomar som behöver särskilt stöd från såväl kommunen som landstinget".

frukost men i resurssvaga områden äter bara 3 % en komplett frukost. I resurssvaga områden hoppade barn oftare över middagen, åt oftare snabbmat och åt ensamma. I de mest resurssvaga områdena hade 50 % av eleverna en organiserad fysisk aktivitet jämfört med 87 % i resursstarka områden. Undersökningen bekräftar enligt skolhälsovården skolans stora potential att försöka kompensera för sociala skillnader, i detta fall med skollunch och fysisk aktivitet.⁵

Enligt utbildningsförvaltningens rapport 2003:15 Kuratorers arbete med elever läsåret 2002/2003 är det fler flickor än pojkar som aktualiserats hos skolkurator. Vanliga orsaker är hög frånvaro, störande beteende, kamratsvårigheter, besvärliga hemförhållanden, ekonomin, nedstämdhet/depression, ångslan/oro, koncentrationssvårigheter och låga studieresultat.

I skolinspektörernas årsrapport läsåret 2002/2003 redovisas att skolorna har olika strategier för att möta en ändrad elevsammansättning. Flera skolor med många elever med utländsk bakgrund har utvecklat arbetssätt för att möta elever utifrån deras specifika behov. Andra skolor ser den ändrade elevsammansättningen som ett problem som gör att man har svårt att nå kunskapsmålen. Elevernas brister i språk betraktas enligt rapporten ofta som intellektuella brister vilket leder till för låga krav och förväntningar på elevernas möjlighet att nå målen. Det konstateras att skolorna använder sina stödresurser på olika sätt. Vanligast är att speciallärare undervisar elever med inlärningsproblematik, men inte används som stöd för att övriga lärare ska utveckla sin undervisning för att svara mot elevens behov.

Enligt revisionsrapport nr 17:2003 Skolhälsovården och elevvården i stadens kommunala grundskolor och gymnasieskolor, har antalet skolbarn med psykosociala och fysiska problem ökat under senare år. Omkring 10 % av eleverna behöver särskilda stödinsatser. Revisorerna bedömer att de totala resurserna är tillräckliga men att det finns skillnader mellan stadens skolenheter. Alla elever bedöms inte få likvärdiga elevvårdsinsatser. Av rapporten framgår också att stadsdelsnämndernas ersättning till utbildningsnämnden för skolhälsovården är uppdelad i två nivåer. Invandrartäta stadsdelsnämnder betalar i allmänhet den högre avgiften eftersom de anses som ”tyngre” områden (sju stadsdelsnämnder betalar den högre avgiften).

⁵ Till skillnad från länsundersökningen har en nationell studie vid Idrottshögskolan i Stockholm inte funnit någon individuell relation mellan socioekonomiska förhållanden och barns övervikt.

Modersmålsundervisning i Stockholms stad

Barn med annat modersmål än svenska kan få undervisning i modersmålet om de har grundläggande kunskaper i språket och använder det varje dag hemma. Denna rätt gäller i förskolan, grundskolan, särskolan och gymnasieskolan. Barn som nyligen kommit till Sverige och inte kan tillräcklig svenska kan få undervisningen förklarad på sitt modersmål. För minoritetsspråk och adoptivbarn kan undervisning ges även om inte språket talas hemma varje dag. Modersmålsundervisning på kommunala och fristående skolor beviljas efter beslut av rektor.

Enligt utbildningsförvaltningens Språkcentrum finns det elever i modersmålsundervisningen som förmodligen inte är berättigade, då de inte har språket som modersmål. Bakgrunden är bland annat att det är svårt att bedöma rätt till modersmålsundervisning och att vissa föräldrar gärna vill att deras barn ska delta trots att språket inte är barnets modersmål. Det har visat sig att i vissa grupper med modersmålsundervisning finns elever som knappt talar språket, vilket skapar oro i gruppen och försvårar de andra barnens inläring.

Enligt Språkcentrum finns det stora skillnader mellan beviljade modersmålschabloner och antal elever som deltar i undervisning i modersmål. Höstterminen 2003 var modersmålschablon registrerad för 15 527 barn i kommunala skolor jämfört med inköp av modersmålsundervisning från Språkcentrum för 10 967 barn. För fristående skolor var 3 554 barn registrerade för modersmålschablon medan modersmålsundervisning köptes från Språkcentrum för 1 895 barn. Totalt är det en skillnad på 6 219 barn mellan antal modersmålschabloner och antal barn som är anmälda för modersmålsundervisning till Språkcentrum.

För 2003 hade Språkcentrum intäkter från grundskolor om 96 280 765 kr

Modersmålschabloner som använts till annat än köp från Språkcentrum var 101 016 775 kr. Totalt fördelar staden 197 300 000 kr för modersmålsundervisning till 19 081 barn.

Resultat i grundskolan i Stockholms stad

Gymnasiebehörighet i Stockholms stad

Enligt uppgifter från USK var läsåret 2001/02 totalt 89 % av eleverna i kommunala och fristående skolor behöriga att söka till gymnasieskolans nationella program (88 % från kommunala skolor).

Behörighet i förhållande till kön

Bland elever som gått ut år 9 vårterminen 2002 var 89,2 % flickor behöriga att söka gymnasieskolans nationella program jämfört med 86,8 % pojkar. Högst andel behöriga flickor och pojkar fanns i inre staden och lägst andel i Västerort. Motpolerna för flickor och pojkar var Rinkeby och Katarina-Sofia, men störst skillnad fanns för pojkarna. Nästan dubbelt så många pojkar i Katarina-Sofia var behöriga jämfört med Rinkeby. Skillnaderna var ungefär desamma föregående läsår.

Behörighet i förhållande till bakgrund

Bland elever som gått ut år 9 vårterminen 2002 var 93,6 % med svensk bakgrund behöriga att söka gymnasieskolans nationella program jämfört med 72,7 % med utländsk bakgrund. Högst andel behöriga med svensk och utländsk bakgrund fanns i inre staden (svensk bakgrund högst i Katarina-Sofia med 98,1 % och utländsk bakgrund högst i Kungsholmen med 92,9 %). Lägst andel behöriga med svensk bakgrund fanns i söderort (lägst var Skärholmen men lägst i staden var Rinkeby) och lägst andel behöriga med utländsk bakgrund 69,2 % kom från västerort (lägst i Rinkeby).

Behörighet i förhållande till stadsdelsområde

Bland elever som gått ut år 9 vårterminen 2002 var 95,4 % från inre staden behöriga att söka gymnasieskolans nationella program, 86,9 % från söderort och 83,6 % från västerort. I inre staden var skillnaderna i behörighet mellan stadsdelsnämnderna ungefär 2 %. I västerort var Bromma och Rinkeby motpoler med 35 % skillnad i behörighet. I söderort var det 14 % skillnad mellan Älvsjö och Skärholmen. Skillnaden var ungefär samma föregående läsår för västerort och söderort. Däremot var skillnaden mellan nämnderna i inre stan högre 2001 än 2002 (7 % jämfört med 2 %) vilket kan vara en tendens mot en mer homogen innerstad.

Behörighet i förhållande till skola

Av 18 grundskolor som hade 100 % behöriga elever för att söka till gymnasieskolan något eller alla läsåren 1999/2000, 2000/2001 och 2001/2002 var nio fristående skolor, sju kommunala innerstadsskolor och två kommunala grundskolor i områden med hög socioekonomisk status.

Genomsnittligt meritvärde i Stockholms stad i årskurs 9 år 2002

Vid en jämförelse av genomsnittliga meritvärden⁶ i årskurs 9 år 2002 i kommunala och fristående grundskolor i Stockholms stad framträder en tydlig bild av mycket stora variationer mellan skolorna.⁷ De största skillnaderna med upp till 120 i meritvärde finns mellan kommunala grundskolor i västerort samt inbördes mellan fristående grundskolor.

De allra högsta meritvärdena i staden fanns på friskolor och de lägsta på kommunala grundskolor i västerort. Av friskolorna hade 14 av 17 högre meritvärden än alla kommunala grundskolor i Skarpnäck, Vantör, Farsta, Skärholmen och Rinkeby. Av totalt 74 grundskolor där uppgifter inhämtats hade 13 skolor ett genomsnittligt meritvärde över 250, varav 8 var friskolor, 1 skola tillhörde Norrmalms stadsdelsnämnd, 2 skolor tillhörde Östermalms stadsdelsnämnd samt 2 skolor tillhörde Bromma stadsdelsnämnd. I söderort fanns ingen kommunal grundskola med meritvärden över 250. Skillnaderna i meritvärden mellan kommunala grundskolor i söderort är omkring 70. I innerstan är skillnaden omkring 40 vilket visar mycket homogena grundskolor avseende meritvärden.

Resultat av 2003 års Stockholmsprov i svenska

Syftet med Stockholmsprovet är enligt rapporten om resultatet 2003 att se hur många elever i årskurs 3 och 7 som har nått en lägsta kravnivå i förmåga att läsa och skriva. De elever som inte nått kravnivån är ojämnt fördelade över staden och mellan skolor. Genomsnittet i staden som nått kravnivån i årskurs 3 är 78 %, varav Östermalms stadsdelsnämnd och Hägerstens stadsdelsnämnd toppar med 89 %. Lägst ligger stadsdelsnämnder med stadsdelar som ingått i storstadssatsningen samt Skarpnäck, Farsta och Liljeholmens stadsdelsnämnder.

Spännvidden mellan kommunala skolor ligger mellan 100 % elever som klarat kravnivån i en skola i Bromma och 24 % elever som klarat kravnivån i en skola i Farsta. Spridningen mellan de friskolor som deltagit i proven är ungefär lika stor som mellan kommunala skolor. Två av friskolorna hade 100 % elever som klarat kravnivån. Enligt slutorden i rapporten måste en kartläggning göras av elever som riskerar att inte nå kravnivåerna och

⁶ De tre betygsstegen i grundskolan Godkänd, Väl godkänd samt Mycket väl godkänd i de 16 bästa ämnesbetygen räknas om till poäng, ett så kallat meritvärde.

⁷ Uppgifter om meritvärdena har hämtats från Skolverkets Salsasystem och gäller de skolor där uppgifter fanns tillgängliga i systemet i februari 2004.

medvetenhet skapas om de faktiska kunskapsskillnader som ett segregerat boende ger upphov till.

Översyn av flyktingskolschablon

Efter en översyn av stadsdelsdirektör Göran Månsson föreslår stadsledningskontoret i tjänsteutlåtande 2003-11-10 att flyktingschablonen avskaffas från och med den 1 januari 2005 och att medlen fördelas till anslaget för barn med behov av särskilt stöd.

Höstterminen 2002 fanns sammanlagt 1 119 elever i förberedelseklasser eller basgrupper och antal elever varierade från 4 i Kungsholmen till 175 i Skärholmen. Många skolor hade inga elever alls i förberedelseklass eller basgrupp i kontrast till Bagarmossens skola som hade 63 elever. För 2003 fördelades 3,2 mnkr i flyktingskolschablon för barn i flyktingfamiljer som omfattades av en introduktionsperiod om 18 månader. Rinkeby fick mest med 0,6 mnkr. De fem innerstadsnämnderna fick inget alls på grund av att budgetfördelning inte görs med mindre belopp än 0,1 mnkr.

Invandrarbarn är idag ingen minoritetsgrupp i stadens grundskolor. Enligt USK hade 41 % av alla elever i grundskolan invandrarbakgrund i första eller andra generation i december 2001. Eftersom andelen ökar kommer det att vara lika vanligt att ha invandrarbakgrund som att inte ha det. En konsekvens av att ta bort flyktingschablonen (som i praktiken utbetalats till flyktingtäta stadsdelsnämnder) blir att nämnder som har flyktingelever får bekosta undervisningen inom ramen för övrig resursfördelning.

Ekonomi

I översynen av resursfördelningssystemen har de ekonomiska förutsättningarna varit kommunfullmäktiges budget för år 2004. De verksamheter som ingått i översynen redovisas i nedanstående tabell. Av tabellen framgår den totala budgeten för de kommunala verksamheterna samt hur stor andel som idag fördelas efter socioekonomiska variabler.

Kommunal verksamhet	Budget 2004 mnkr	Andel socioekonomiskt fördelad
Förskoleverksamhet	2 335,0	1 %
Grundskola	4 524,6	2 %
Barn med behov av särskilt stöd	658,1	50 %
Verksamhet för barn och ungdom	488,2	50 %
Totalt	8 005,9	9 %

Utredningens förslag och överväganden

Utgångspunkten har varit att ta fram ett enklare och mer tillförlitligt resursfördelningssystem vars utfall inte går att påverka genom eget handlande och som tar ökad hänsyn till skilda förutsättningar i staden.

Det nya resursfördelningssystemet ska stödja

- ? minskade skillnader i barns förutsättningar och skolresultat i staden
- ? ökade möjligheter för stadsdelsnämnderna att disponera resurser
- ? lika villkor för kommunala och fristående förskolor och skolor
- ? effektivare resursutnyttjande.

Förslaget innebär att förskola respektive grundskola får:

1. Ett åldersindelat grundbelopp lika för varje barn i respektive åldersgrupper och lika i alla stadsdelsnämnder.
2. Ett tilläggsbelopp olika för varje stadsdelsnämnd beroende på socioekonomiska förhållanden.

Grundbeloppet avser grundläggande verksamhet i förskola och grundskola samt ett *basbehov* av språkstöd i förskolan och svenska 2, modersmål och barn med behov av särskilt stöd i grundskolan.

Det socioekonomiska tilläggsbeloppet i förskola och grundskola avser hemstadsdelens behov av *extra* språkstöd, svenska 2 och modersmål, barn med behov av särskilt stöd samt skolundervisning av flyktingbarn. Den sociala faktor som tilläggsbeloppet grundas på har färre variabler och uppdateras med hänsyn till aktuell forskning, barnperspektiv och inflation (föreslagna ändringar specificeras i den följande texten under rubriken Nya variabler i den behovsbaserade fördelningen).

Grundbelopp och tilläggsbelopp utbetalas till stadsdelsnämnden. Kommunfullmäktige fastställer en skolpeng för kommunala skolor som följer eleven till vald kommunal grundskola.

Varje stadsdelsnämnd fördelar själva det socioekonomiska tilläggsbeloppet till områdets kommunala förskolor och grundskolor med hänsyn till de lokala behoven. Tilläggsbeloppet kan exempelvis användas till extra språksatsningar eller mindre grupper i förskola och grundskola i stadsdelar som är socialt och ekonomiskt missgynnade. Nämnderna kan också beakta könsfördelningen i skolorna eller styra mot en ökad integrering av språkstöd och modersmål i ordinarie verksamhet. Rektorerna kan omfördela resurser till klasserna efter elevernas olika behov.

Övergångsbestämmelser bör övervägas för stadsdelsnämnder som får större förändringar till följd av ett ändrat resursfördelningssystem.

Förskola

Nuvarande deltids- och heltidsschabloner sammanförs till ett grundbelopp för barn 1-3 år och ett grundbelopp för barn 4-5 år. Grundbeloppet inkluderar ett basbehov av språkstöd i förskolan.

Schablon för språkstöd, socioekonomisk fördelning och förskolans medel för barn med behov av särskilt stöd sammanförs till ett socioekonomiskt tilläggsbelopp. Det socioekonomiska tilläggsbeloppet tillförs 30 % av nuvarande resurser för barn med behov av särskilt stöd. I det socioekonomiska tilläggsbeloppet finns även nuvarande socioekonomisk fördelning till förskolan. Tilläggsbeloppet som varierar mellan stadsdelsnämnderna avser hemstadsdelens behov av extra språkstöd och barn med behov av särskilt stöd.

För förskolebarn som går i förskola i annat stadsdelsområde kan medel för barn med behov av särskilt stöd sökas hos hemstadsdelen.

Medel för barnomsorgsgaranti och för kommunövergripande verksamheter fördelas separat. Belopp för familjedaghem, allmän förskola och skolbarnsomsorg för barn 6-9 år berörs inte av översynen.

Grundskola

Nuvarande schabloner för vardera skolår f-5 och skolår 6-9 ersätts med grundbelopp för vardera skolår f-3, skolår 4-6 samt skolår 7-9 utan specificering av belopp för hyra/lokaler, SDN-administration och rektorslöner. Grundbeloppet inkluderar ett basbehov av språkstöd och barn med behov av särskilt stöd. Höjning av grundbeloppet för basbehovet av språkstöd och barn med behov av särskilt stöd sker genom en omfördelning av 65 mnkr från det socioekonomiska tilläggsbeloppet. Likaså omfördelas 6,0 mnkr till

ka tilläggsbeloppet. Likaså omfördelas 6,0 mnkr till grundbeloppet för höjning av avdraget för skolpliktsansvar från 3 till 4 %.

Åldersindelningen av grundbeloppet ändras från två till tre intervall och medel omfördelas från skolår 6 till skolår 4 och 5. Ökning av grundbeloppet i de lägre skolåren ger större möjligheter att klara timplanen utan att öka klassernas storlek.

Schablon för svenska 2, modersmål och flyktningbarn samt socioekonomisk fördelning sammanförs med grundskolans medel för barn med behov av särskilt stöd till ett socioekonomiskt tilläggsbelopp. Det socioekonomiska tilläggsbeloppet tillförs 70 % av nuvarande resurser för barn med behov av särskilt stöd. I det socioekonomiska tilläggsbeloppet finns även statsbidraget för personalförstärkning, vilket redan idag fördelas efter socioekonomiska variabler. Tilläggsbeloppet som varierar mellan stadsdelsnämnderna avser hemstadsdelens behov av extra svenska 2, modersmål, barn med behov av särskilt stöd samt undervisning av flyktingskolbarn

För skolbarn som går i grundskola i annat stadsdelsområde kan medel sökas hos hemstadsdelen för barn med mycket stora behov av särskilt stöd eller stora behov av språkstöd.

Stadsdelsnämnder som har få barn med behov av svenska 2 eller modersmål i olika språkgrupper förutsätts samverka.

Medel för skolpliktsbevakning fördelas separat.

Barn med behov av särskilt stöd

Medel för barn med särskilda behov ingår i det socioekonomiska tilläggsbeloppet för förskola och grundskola. En del av nuvarande anslag förs till grundbeloppet för grundskolan för att tillgodose ett basbehov för barn med behov av särskilt stöd, bland annat för barn med fysiska funktionshinder.

Största delen av nuvarande anslag för barn med behov av särskilt stöd förs till det socioekonomiska tilläggsbeloppet. Skälet är den kunskap som finns om hur mycket socioekonomiska resurser betyder för barns fysiska och psykiska hälsa, skolresultat och behörighet att söka till gymnasieskolan. Det är också känt genom forskningen att gruppstorlek i förskola och grundskola betyder mer för elever från socioekonomiskt och utbildningsmässigt svagare hemmiljöer.

Verksamhet för barn och ungdom

Verksamhet för barn och ungdom ingår inte i översynen. Den behovsbaserade fördelningen står för 50 % av resurserna till verksamheten och bygger på

samma variabler som gäller för förskola och grundskola. Skäl finns därför att uppdatera den behovsbaserade fördelningen med den nya sociala faktorn.

Nya variabler i den behovsbaserade fördelningen

Tilläggsbeloppet för förskola och grundskola baseras på en social faktor som räknas fram för varje stadsdelsnämnd. Nuvarande variabler som ingår i den sociala faktorn fastställdes i mitten av 1990-talet, varför det finns skäl att se över både antal och val av variabler.

Den sociala faktorn bör ha

- få och tydliga variabler som ger en bild av den sociala situationen
- variabler som bygger på aktuell forskning
- variabler som utgår från ett barnperspektiv
- en ekonomisk ram där beräkningsgrunderna klart framgår.

En social faktor ska fånga upp skillnader i förutsättningar för förskolebarn och elevers skolresultat samt andra behov som direkt eller indirekt kan bero på sociala och ekonomiska skillnader. Den sociala situationen antas påverka barns utveckling och skolresultat samt behov av stöd i allmänhet.

Förslag till ny social faktor innebär att antal socioekonomiska variabler minskas från fyra till tre och delvis får ett nytt innehåll. De nya variablerna viktas lika och avser låg inkomst, låg utbildning och utländsk bakgrund och ska fånga upp behov av extra språkstödande insatser, modersmål och övrigt särskilt stöd.

- I. Andel barnfamiljer med låg inkomst (ensamstående <160 000 kr, sammanboende < 200 000 kr) av samtliga barnfamiljer uppdelade efter barnens åldersgrupp.

Kriteriet finns i nuvarande social faktor men föreslås uppgraderas. Syftet med kriteriet är att fånga upp de ekonomiskt mest utsatta barnfamiljerna. Inkomstnivåerna höjs med hänsyn till att andelen barnfamiljer med låga inkomster har sänkts successivt genom inflationen. Justeringen med 40 000 kr ger samma andel barnfamiljer med låga inkomster som för fyra år sedan. Inkomstnivåerna är satta för att rimligen täcka in familjer som har så låg inkomst att de kan tänkas behöva söka ekonomiskt bistånd.

II. Andel barn till föräldrar 25- 64 år som båda har enbart förgymnasial utbildning.

Ett kriterium för hela befolkningens utbildning finns i nuvarande social faktor men ändras till föräldrars utbildning. En viktig bakgrundsvariabel för skolresultat och behov av stöd i övrigt är föräldrars utbildningsnivå. Sannolikheten för behov av stöd ökar med låg utbildningsnivå. I variabeln mäts högst förgymnasial utbildning. För barn som lever med två föräldrar är villkoret i nya variabeln att båda föräldrar har högst förgymnasial utbildning. När samvariationen testas mellan föräldrar med låg utbildningsbakgrund och resultat i grundskolan, mätt genom andel icke-behöriga till gymnasieskolan av år 9-eleverna, är förklaringsgraden hög i alla åldersgrupper.

III. Andel barn med utländskt födelseland eller där båda föräldrarna är utrikes födda

Ett kriterium finns för andel barn med utländskt medborgarskap i nuvarande social faktor. Föreslaget mått används av Skolverket och har bedömts som mest intressant för en av de målgrupper som behöver extra resurser. Måttet fångar upp både barn som är födda i utlandet och födda i Sverige med båda föräldrar födda i utlandet. Även adoptivbarn som är utlandsfödda kommer med i statistiken. Samvariationen är god mellan andel barn med utländsk bakgrund inklusive föräldrarna och andel icke-behöriga att söka gymnasieskolan. Fördelen är att det nya måttet fångar upp fler aspekter än resultat i grundskolan, som kan vara väsentliga för fördelningsnyckeln. Ett exempel är behov av modersmålsundervisning som inte är avhängigt medborgarskap som ligger till grund för nuvarande variabel.

Andra variabler som testats för den sociala faktorn

Variabler som kön, andel barn till ensamstående föräldrar och ohälsa har också testats men befunnits som mindre lämpliga i en social faktor.

Kön

Utifrån förklaringsvariabler som har samband med medelbetyget har könsfördelning jämförts mellan elever som bor i stadsdelsområdena samt elever i stadsdelsområdenas skolor och i friskolorna. Det finns skillnader i könsfördelning mellan flickor och pojkar som bor i stadsdelsområdena, men skillnaderna är för små för att påverka ett resursfördelningssystem som baseras på boende.

Könsskillnaderna för vilken grundskola som flickor och pojkar väljer (eller inte väljer) är större. Detta innebär att den resursfördelning som baseras på boende med små skillnader mellan könen inte alltid stämmer med faktisk elevsammansättning i vald grundskola.

Om en jämförelse görs av vald grundskola de senaste fem läsåren visar det sig att flickor väljer friskolor i högre grad än pojkar. Friskolorna har omkring 51% flickor som elever, jämfört med 49% i befolkningen. Norrmalm har högst andel flickor i sina grundskolor även jämfört med friskolor. Katarina-Sofia, Enskede-Årsta och Liljeholmen har de senaste fem åren haft en kontinuerlig ökning av andel pojkar i sina skolor.

Höstterminen 2003 fanns högst andel pojkar i S:t Örjans rektorsområde/ESS-skolorna (76 %) samt i Skarpnäck, Liljeholmen och Katarina-Sofias grundskolor med över 53 % pojkar. Det framgår inget tydligt samband mellan antal inskrivna elever i S:t Örjans skolor 2003-12-02 och antal barn i stadsdelsområdet. De tre stadsdelsnämnder som hade flest placeringar detta datum fanns i söderort. Egen liknande verksamhet, arbetssätt eller placeringar utanför staden påverkar inskrivna barn i S:t Örjan.

Könsskillnaderna mellan kommunala skolor och friskolor, relationen till socioekonomiska förhållanden och dess betydelse för resursutnyttjande och elevernas resultat bör fortlöpande följas upp och analyseras.

Barn till ensamstående föräldrar

Ett relevant mått för den sociala situationen är barn till ensamstående av samtliga barnfamiljer. I många studier finns belagt att ensamstående föräldrar är speciellt utsatta både ekonomiskt och socialt. Det är svårt att få ett bra mått på antal ensamstående föräldrar, då den officiella statistiken inte kan fånga upp om en ensamförälder verkligen bor ensam eller är sammanboende med någon som den inte har gemensamma barn med.

Det officiella måttet på andel barn till ensamstående har testats mot resultat i grundskolan. Inte i någon åldersgrupp har andel barn till ensamstående relevans för skolresultatet mätt i andel icke-behöriga årskurs 9-elever att söka till gymnasieskolan.

Ohälsa

Både variabeln långtidssjukskrivna och låginkomstfamiljer är tänkta att fånga upp den sociala situationen hos barnfamiljer. När fördelningsnyckeln konstruerades fanns endast data för långtidssjukskrivna bland alla sjukpenningförsäkrade. Målgruppen för nyckeln är barn och i variabeln skulle det vara mer relevant att mäta föräldrars långtidssjukskrivning. Samvariationen mellan andel sjukpenningförsäkrade långtidssjukskrivna och andel barn med

sjukpenningförsäkrade långtidssjukskrivna och andel barn med långtidssjukskrivna föräldrar är inte god. Den låga graden av samvariation förklaras främst av att Rinkeby har ett helt annat mönster än övriga stadsdelsområden. Mått saknas på nyckeltal för social situation varför variabeln testas mot andel icke-behöriga att söka till gymnasieskolan. Samvariation finns men förklaringsgraden är låg.

Den sociala situationen kan även mätas med genomsnittligt antal ohälsodagar, vilket är summan av dagar under sjukskrivning, rehabilitering och förtidspension. Detta mått ger något högre förklaringsgrad än andel långtidssjukskrivna men är ändå så lågt som 58%. Inga klara besked kan ges om vilket mått som är bäst eller om något av måtten mäter social situation på ett relevant sätt. Förslaget är därför att inte ta med kriteriet ohälsa.

Enskilda förskolor och fristående skolor

Avdraget för kommunens skolpliktsbevakning föreslås höjas från 3 % till 4 %. Detta medför att resurser om 6 mnkr omfördelas från de fristående grundskolorna och tillförs grundbeloppet för de kommunala grundskolorna. Förslaget motiveras med att den kommunala skolan har skolpliktsansvar för alla elever som bor i skolans upptagningsområde. Den kommunala skolan måste ha en viss överkapacitet för att kunna tillgodose att alla elever i upptagningsområdet kan beredas plats i grundskolan. Antal elever som ska börja skolan eller byter skola skiftar från år till år. Kostnader för variationerna i elevantalet omfattar inte bara lokalytor utan även lärarorganisationen. En höjning till 4 % innebär att avdraget i Stockholms stad ligger i samma nivå som i Göteborg. Även skillnaderna mellan kommunala och fristående skolor i föräldrars utbildningsnivå och elevernas könsfördelning kan motivera en högre resurstilldelning till kommunala skolor.

Det finns skillnader i resultat mellan friskolor liksom det finns stora skillnader mellan kommunala förortsskolor och innerstadsskolor. Ett sätt att stödja skolor med lägre resultat är att enligt förslaget minska antal direktstyrda anslag och öka den socioekonomiska tyngden i resurstilldelningen.

Översynen föreslår att utbildningsförvaltningen får i uppdrag att utarbeta riktlinjer för resursfördelningen till enskilda förskolor och fristående grundskolor med utgångspunkt från ärendet. Enskilda förskolor och fristående skolor kan precis som tidigare söka medel för barn med behov av särskilt stöd. Skillnaden blir att skolorna även får söka språkstöd och modersmål.

Sammanlagd effekt av förslagen

Förslaget innebär att tio stadsdelsnämnder får en ökad resurstilldelning totalt till förskola, grundskola samt barn- och ungdomsverksamhet och åtta får en totalt minskad tilldelning.

Alla stadsdelar som ingått i storstadssatsningen⁸ tillhör stadsdelsnämnder som får ökad tilldelning, varav Spånga-Tensta får störst ökning med 3,5 %. Även flera socioekonomiskt mindre gynnade stadsdelsnämnder i söderort får mer resurser. Alla stadsdelsnämnder i innerstan utom Maria-Gamla stan får 0,7-2,4 % i minskad tilldelning. Socioekonomiskt gynnade stadsdelar i söderort och västerort får minskad tilldelning, varav Bromma får störst minskning i västerort med 3 % och Älvsjö får störst minskning i söderort med 2,4 %.

Förskola

Det nya enhetliga grundbeloppet för förskolan medför ingen större ekonomisk omfördelning mellan stadsdelsnämnderna.

Den nya fördelningen av tilläggsresurser i förskolan ger störst ökning till Vantör med 25,8 %, Spånga-Tensta 24,3 % och Kista med 10,5 %. Störst minskning får Bromma med 44,9 %, Älvsjö 34,5 % och Kungsholmen med 24,2 %.

Totalt får sju stadsdelsnämnder ökade resurser till förskolan, främst de nämnder som har stadsdelar som ingått i storstadssatsningen.

Grundskola

Det nya grundbeloppet för grundskolan ökar med 2 % för de flesta stadsdelsnämnder jämfört med nuvarande schablon. Tre stadsdelsnämnder i innerstan får en ökning med 1 %.

Den nya fördelningen av tilläggsresurser inom grundskolan ger störst ökning till Farsta med 10,5 %, Liljeholmen med 10,1 % och Skarpnäck med 8,1 %. Störst minskning får Bromma med 32,1 %, Norrmalm med 28,6 % samt Älvsjö med 25,5 %.

Totalt får nio stadsdelsnämnder ökade resurser till grundskolan, främst i södra förorterna samt Spånga-Tensta och Maria-Gamla stan. Kista och Rinkeby får något minskade resurser till grundskolan. Detta kan bero på att nuvarande nivågruppering av schablon för svenska 2 har tröskeffekter som överkompenserar områden med många barn av utländskt ursprung.

⁸ Husby, Rinkeby, Rågsved, Skärholmen och Tensta.

Verksamhet för barn och ungdom

En uppgradering av den sociala faktorn inom verksamheten för barn och ungdom ger ökade resurser främst till de fem stadsdelsnämnder som har stadsdelar som ingått i storstadssatsningen. Störst minskning får socioekonomiskt gynnade stadsdelsnämnder i förorterna och innerstan.

Förklaringar till effekter av nytt resursfördelningssystem

Förslag till nytt resursfördelningssystem innebär att socioekonomiska förhållanden väger tyngre än idag i fördelning av resurser till extra språkstöd, svenska 2, modersmål och barn med behov av särskilt stöd. Det innebär också att stadsdelsnämnderna själva kan fördela det socioekonomiska tilläggsbeloppet utifrån lokala förhållanden i förskolor och skolor i olika stadsdelar. Syftet med omfördelningen är enligt uppdrag att kompensera de mycket stora skillnader som finns i förutsättningar och skolresultat mellan barn och elever i olika delar av staden. I socialt gynnade områden behöver förskola och grundskola inte kompensera svaga resurser i hemmet för att barnen ska nå goda resultat i skolan. Förskola och grundskola kan genom omfördelningen satsa ökade resurser på barn i socialt missgynnade områden för att de ska kunna få bättre förutsättningar och högre resultat i skolan. Stadsdelsnämnder med stadsdelar som ingått i storstadssatsningen får möjlighet att med ordinarie budgetmedel finansiera nya arbetssätt för att utveckla barns språk i förskola och grundskola.

Förslaget får som konsekvenser att stadsdelsområden som inbördes har relativt stora socioekonomiska skillnader får mer resurser jämfört med om endast den sociala faktorn hade uppgraderats och nuvarande system i övrigt behållits. Socioekonomiskt mer homogena områden får med det nya systemet mindre resurser eller procentuellt lägre ökning än om det gamla systemet behållits med en uppgraderad social faktor.

Förslaget innehåller förändringar av både schabloner och socioekonomisk fördelning inom nuvarande fyra verksamhetsområden och får olika konsekvenser inom olika verksamhetsområden i en och samma nämnd. Vissa nämnder vinner på omfördelningen inom grundskolan men förlorar på omfördelningen inom förskolan och vice versa.

De totala effekterna av omfördelningen är en följd av att

- resurstilldelningen utgår endast från befolkningsfaktorn och socioekonomiskt betingade behov
- den sociala faktorn grundas på uppdaterade variabler som fångar upp skillnader i barns och elevers förutsättningar med betydelse för skolresultaten

- resurstilldelningen enligt den sociala faktorn har ökat något jämfört med tilldelningen enligt befolkningsfaktorn.

Av tabellen framgår den nya totala budgeten för de kommunala verksamheterna samt hur stor andel som fördelas efter socioekonomiska variabler.

Kommunal verksamhet	Budget 2004 mnkr	Andel socioekonomiskt fördelad
Förskoleverksamhet	2 537,4	12 %
Grundskola	4 991,6	19 %
Verksamhet för barn och ungdom	488,2	50 %
Totalt	8 017,1	19 %

Övergångsregler vid stora elevavgångar

Problem med stora elevavgångar från kommunala skolor i nära anslutning till terminsstart kan i viss mån förebyggas eller måste åtgärdas i efterhand. Ett sätt att förebygga vissa av problemen är att staden i samråd med friskolorna bestämmer ett datum på våren när skolvalen ska vara klara. Enligt kontakt med Skolverket finns inget som hindrar en sådan intagningsplanering. Däremot kan ingen skola neka elever plats på annan tid om det är en kommunal skola som har skolpliktsansvar. För att de kommunala grundskolorna ska kunna ha den beredskap som ligger i skolpliktsansvaret föreslås som beskrivits i ärendet att avdraget för skolpliktsansvaret för fristående grundskolor höjs till 4 %.

REMISSER

Ärendet har remitterats till samtliga stadsdelsnämnder samt utbildningsnämnden.

Därutöver har ett antal andra berörda instanser givits möjlighet att lämna synpunkter:

- Föräldraalliansen (FISS)
- Lärarförbundet
- Lärarnas Riksförbund
- Elevorganisationen
- Sveriges elevråd SVEA
- Barnverket
- Kommunalarbetsförbundet

Bromma stadsdelsnämnd beslöt den 15 april 2004 att

1. ställa sig bakom förvaltningens yttrande av den 22 mars 2004
2. och därutöver anföra

Det föreslagna resursfördelningssystemet utgår från det faktum, att det råder betydande skillnader i förutsättningar och resultat för barn och unga i stadens olika stadsdelar. Dessa skillnader tenderar dessutom att öka och konsekvenserna av en alltmer segregerad stad måste på alla sätt motverkas. Mot denna bakgrund är grundtanken i det nya systemet solidarisk och rimlig. "Lika chans kräver olika resurser".

Barn och unga i Bromma har på många sätt helt andra förutsättningar än sina jämnåriga i andra stadsdelar. Men barn och unga i Bromma har också samma rätt till bra förskola och skola. Därför måste konsekvenserna av det nya fördelningssystemet noga studeras.

Bromma ska även fortsättningsvis få förutsättningar att bedriva verksamhet med god kvalitet för alla medborgare. Därför ska det sammantagna resultatet av de nya fördelningssystemen beaktas och nödvändiga hänsyn ska tas till både den totala effekten och behovet av en rimlig anpassningsperiod.

Reservation anfördes av *Kristin Svanberg m fl* (fp), *Jan Tigerström m fl* (m) och *Désirée Pethrus Engström* (kd), till förmån för eget förslag enligt följande.

Att nämnden skall lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Kristin Svanberg m fl* (fp), *Jan Tigerström m fl* (m) och *Désirée Pethrus Engström* (kd), *bilaga*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Stadsledningskontorets översyn av resursfördelningssystemet för samtliga barn och ungdomsverksamheter i staden, innebär en relativt kraftig omfördelning av resurser mellan vissa stadsdelar. Den ökade hänsynen till socioekonomiska faktorer innebär att Bromma förlorar 20,8 mnkr. Åtgärder för en resursminskning av sådan omfattning under ett och samma budgetår får svåra konsekvenser. Vi föreslår därför att effekterna av de nya socioekonomiska beräkningarna lindras och att ett nytt fördelningssystem genomförs tidigast inför höstterminen 2005 och under en övergångsperiod på två år.

Resurser, kvalitet och skolprestationer

Förslaget till omfördelning mellan stadsdelsnämnderna av ekonomiska resurser till barn och ungdomar grundar sig på forskning om hur framtida yrke och samhällsklass påverkas av de materiella och kulturella resurser barn har tillgång till under uppväxtåren. De socioekonomiska variablerna har också uppdaterats till att motsvara den aktuella situationen i staden.

I förslaget till nytt resursfördelningssystem skrivs att ”detta kan vara en möjlig förklaring till att barn från olika hem presterar så olika i skolan och gör så olika yrkesval”, sidan 5.

När det gäller arbetet i förskolan framhålls flera faktorer som har betydelse för verksamheternas kvalitet och barns lärande. Gruppstorlekar, barngruppernas sammansättning och personalens kompetens är faktorer som har stor betydelse för kvaliteten. Forskningen visar inte på några enkla förklaringsmodeller utan snarare att de strukturella faktorerna förhåller sig komplext till varandra.

I skolverkets lägesrapport 2003, rapport 238, refereras till de nationella kvalitetsgranskningarna som genomfördes 2001-2002. De faktorer som elever själva då lyfter fram som viktiga för att känna lust att lära generellt var främst lärarens förhållnings- och undervisningssätt, ett relevant och begripligt innehåll och inte minst att få känna att man lyckats.

I grundskolan finns enligt internationell forskning ett samband *om än svagt* mellan resurser och skolresultat. Lärarkompetensen framhålls som den enskilt mest betydelsefulla faktorn för elevernas resultat. I skolinspektörernas årsrapport för läsåret 2002/2003 framgår att skolor med många elever med utländsk bakgrund också har *utvecklat arbetssätt* för att möta elever utifrån deras specifika behov. Andra skolor kan se elevsammansättningen som ett problem som gör att man har svårt att nå kunskapsmålen. Skolinspektörerna pekar också på att stödresurser används på olika sätt i olika skolor. Det finns såväl variationer i meritvärden mellan skolor inom samma stadsdelsområde samtidigt som det finns variationer mellan skolor i olika stadsdelsnämndsområden.

Förvaltningen menar således att forskning och erfarenhet visar på en rad viktiga faktorer som samverkar till att grundskoleelever når goda studieresultat. Inte ens en relativt kraftig förändring av resursfördelningssystemet kan därför med automatik förväntas innebära förbättrade skolresultat och meritvärden för de skolor och stadsdelar som idag uppvisar sämre sådana.

Effekter av det nya resursfördelningssystemet för Bromma

I bilaga 4 redovisas de beloppsmässiga och procentuella förändringarna för alla stadsdelar.

Nuvarande resursfördelning till *förskolan* som baseras på socioekonomiska faktorer minskar från år 2005 från *16,7 mnkr till 9,2 mnkr eller 44,9 procent*. Med dagens medel finansieras insatser för c:a 100 inskrivna förskolebarn motsvarande någon form av personalförstärkning eller placering i förskolor med särskild inriktning.

av personalförstärkning eller placering i förskolor med särskild inriktning. Förskolan förlorar 7,5 mnkr som följd av den ändrade socioekonomiska faktorn men får en ökad tilldelning med 0,5 mnkr som följd av det nya grundbeloppet. Totalt förlorar förskolan således 7 mnkr.

Grundskolan/skolbarnsomsorgens resurser som grundar sig på de föreslagna socioekonomiska variablerna minskas 2005 från nuvarande 50,2 mnkr till 34,1 mnkr eller 32,1 procent. Grundschatblonen som är lika för alla stadsdelar ökar samtidigt med 2 procent. Med dagens medel finansieras olika former av insatser för ca 365 elever varav 39 är placerade i S:t Örjans verksamheter. Skolan förlorar 16,1 mnkr som följd av den nya socioekonomiska faktorn men får en ökad tilldelning med 6,1 mnkr i det nya grundbeloppet. Skolan förlorar således totalt 10,0 mnkr.

Verksamhetsanslaget för barn och ungdom som finansierar bland annat fritidsverksamheten och det drogförebyggande arbetet minskar med 3,8 mnkr eller 11,5 procent. För utredningens förslag i sin nuvarande utformning befarar vi att det får drastiska konsekvenser. I förskolan synes den enda möjligheten att kompensera sig för resursminskningen vara att öka barngruppernas storlek. I grundskolan/skolbarnsomsorgen och i fritidsverksamheterna handlar det snarare om rena personalminskningar och avvecklingar av enheter.

Att förstärka den omfördelning internt mellan stadsdelens verksamheter så som till viss del sker idag, blir svårt att genomföra då den generella resursminskningen är så pass kraftig redan i utgångsläget.

Förvaltningens förslag

Vi anser att utredningens förslag, med en minskning på 20,8 mnkr, slår hårt mot den verksamhet för barn och ungdomar som bedrivs idag i Bromma och i all synnerhet för de barn och ungdomar som behöver särskilda insatser och har ett pågående stöd. Redan med 2004 års budgetresurser har verksamheterna tvingats till besparingar och neddragningar. Sparbehovet kommer att öka ytterligare om 2005 års budget inte innehåller fullständig kompensation för pris- och löneökningar eller den kompensation för skollokalkostnader på 4 mnkr som ligger i 2004 års budget.

Vi vill också framhålla att det är angeläget att den av kommunfullmäktige fastställda skolpengen sätts till en så låg nivå att det finns utrymme för att fördela erforderliga resurser för barn med behov av särskilda skäl. Det är också angeläget att det finns ett tydligt uttalat stöd från kommunfullmäktige för att barngrupperna blir något större i stadsdelar som har relativt små sociala problem.

Minskningen av verksamhetsanslaget för barn och ungdom med 3,8 mnkr berör fritidsverksamheterna och bl a vårt drogförebyggande arbete. Bromma hör till de stadsdelsnämndsområden som har den högsta alkoholkonsumtionen bland ungdomar.

Mot denna bakgrund föreslår vi att effekterna av utredningens förslag lindras och genomförs tidigast från 1 juli 2005. Verksamhetsplaneringen av personal och gruppstorlekar sker läsårsvis och för enheterna är det svårare att vidta åtgärder vid årsskiftet. Stadens förändrade budgetprocess för 2004 är också en anledning till att senarelägga genomförandet av resursomläggningen för de pedagogiska verksamheterna.

Vi föreslår också att ett kommande förslag om nytt resursfördelningssystem genomförs under en övergångstid av två år så att åtgärder och verksamhetsförändringar i de stadsdelar som drabbas hårdast kan arbetas in över längre tid.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslöt den 29 april 2004 följande

1. Nämnden ställer sig bakom stadsledningskontorets förslag till beslut.
2. Remissvaret överlämnas till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Göran Holmström* (kd), *Anders Hellström* (m), *Birgitta Axén* (m), *Björn Holmberg* (m), *Hans Larsson* (fp), *Peter Backlund* (fp), till förmån för eget förslag till beslut enligt följande.

Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Susanna Brolin* (v), *Lars-Åke Henriksson* (s), *Lena Ag* (s), *Karin Falk* (s), *Arne Hamednaca* (s), *Lennart Pöppel* (s) och *Elin Låby* (mp), bilaga.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Utgångspunkten för översynen har varit att ta fram ett enklare och mer tillförlitligt resursfördelningssystem vars utfall inte går att påverka genom eget handlande. Det nya resursfördelningssystemet ska stödja minskade skillnader i barns förutsättningar och skolresultat i staden, ge ökade möjligheter för stadsdelsnämnderna att disponera resurser, stödja lika villkor för kommunala och fristående förskolor och skolor samt främja ett effektivare resursutnyttjande.

Förslaget innebär att förskola respektive grundskola får ett åldersindelad grundbelopp lika för varje barn i respektive åldersgrupper och lika i alla stadsdelsnämnder samt ett tilläggsbelopp olika för varje stadsdelsnämnd beroende på socioekonomiska förhållanden. Grundbelopp och tilläggsbelopp utbetalas till stadsdelsnämnden. Varje stadsdelsnämnd fördelar själva tilläggsbeloppet till områdets kommunala förskolor och grundskolor med hänsyn till de lokala behoven.

Det förändrade resursfördelningssystemet föreslås gälla från år 2005.

Förvaltningen instämmer i stadsledningskontorets förslag till nytt resursfördelningssystem.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen stödjer det nya förslaget till resursfördelningssystem och vill särskilt framhålla följande. Att ersätta nuvarande deltids- och heltidschabloner inom förskolan

I förslaget ligger att grundbeloppet till grundskolan ska fördelas i tre nivåer i stället för nuvarande två (f-5 respektive 6-9). Grundbeloppet föreslås fördelas i skolår f-3, skolår 4-6 och skolår 7-9. Detta innebär att mer resurser läggs på de yngre åldrarna upp till skolår 6. Detta anser förvaltningen är rimligt och i enlighet med studier som stadsledningskontorets (SLK) tjänsteutlåtande hänvisar till. Dessa studier visar att mindre klasstorlek och tätare lärarkontakt i de yngre åldrarna ger positiva effekter som kvarstår hela skoltiden, även om klasserna blir större i högre skolår.

För de stadsdelar som får större förändringar anser förvaltningen att övergångsbestämmelser om ett år kan vara lämpligt.

Farsta stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Cecilia Nordenfelt m fl* (m), *Inga-Lill Persson m fl* (fp) och *Bertil Fredriksson* (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkar att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Farsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Förvaltningen välkomnar förslaget till nytt resursfördelningssystem, som på ett bättre sätt än det nuvarande tar hänsyn till och försöker möta de olika förutsättningar för sin skolgång, som barn i staden har.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen välkomnar förslaget till nytt resursfördelningssystem, som på ett bättre sätt än det nuvarande tar hänsyn till och försöker möta de olika förutsättningar för sin skolgång, som barn i staden har.

Att del- och heltidsschablonerna inom förskolan i förslaget ersatts med ett grundbelopp för barn 1-3 år respektive barn 4-5 år ser vi som en stor fördel. Idag kan föräldrar ändra barnets närvaro på förskolan mellan hel- och deltid vid varje månadsskifte, vilket skapar en mycket osäker situation för den enskilda förskolan, när det gäller den personalekonomiska planeringen.

Förvaltningen ser det också som positivt att grundbeloppet inom grundskolan får tre klasser, som vi hoppas bättre ska tillgodose år 4-6, vilka vi ser som missgynnade i dagens resursfördelningssystem.

Nuvarande tilldelning av resurser för svenska 2 och modersmål, bygger på att varje grundskola själv skriver in elever i systemet och erhåller medel i enlighet därmed. I jämförelse med detta, framstår det nya förslagens objektiva beräkningsgrunder som betydligt mer tilltalande och rättvist.

Förslaget att minska antalet variabler i den sociala faktorn för den socioekonomiska fördelningen till tre och uppdatera dess innehåll, anser förvaltningen vara en förbättring och modernisering av beräkningsgrunderna jämfört med nuvarande system. Höjningen av de enskilda förskolornas och fristående skolornas avdrag för kommunernas skolpliktsbevakning från 3% till 4%, ser vi som en viktig åtgärd för att motverka ett allt svårare problem för kommunala förskolor och skolor. T.ex. kan ju en fristående skola idag vänta med att starta en ny klass tills väntelistan har nått 25 eller 30 elever, medan den kommunala motsvarigheten alltid måste vara beredda att direkt ta emot elever inom sitt upptagningsområde, även om det leder till små och oekonomiska klasser.

Att sammanföra schablonerna för språkstöd, svenska 2, modersmål, flyktingkolbarn, medel för barn i behov av särskilt stöd och socioekonomisk fördelning till ett socioekonomiskt tilläggsbelopp för förskola respektive grundskola, anser förvaltningen ge både stadsdelsnämnderna och respektive enhetschef en tydligare uttalad frihet att använda de totala resurserna i enlighet med lokal kännedom om de faktiska behoven.

Hägerstens stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Abit Dundar m.fl.* (fp), *Christer Wicksell m.fl.* (m), *Anita Stenlund m.fl.* (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkar att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Christer Wicksell m.fl.* (m), bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av *Christer Wicksell m.fl.* (m), bilaga.

Hägerstens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 25 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Det nya resursfördelningssystemet ska stödja minskade skillnader i barns förutsättningar och skolresultat i staden, ökade möjligheter för stadsdelsnämnderna att disponera resurser samt lika villkor för kommunala och fristående förskolor och skolor. För Hägerstens del innebär förslaget att vi får en lägre resurstilldelning än tidigare.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förslaget till nytt resursfördelningssystem är genomtänkt och omfördelar resurser till områden med hög andel barnfamiljer med låg inkomst, lågutbildade föräldrar samt hög andel utlandsfödda barn/barn vars föräldrar är utlandsfödda. För Hägerstens del innebär förslaget att vi får en lägre resurstilldelning än tidigare, förändringen är störst inom verksamheten för barn och ungdom (-11,4 procent) och innebär en total förändring på minus 1,7 procent, det vill säga 4,6 mkr.

Vi kan se effekterna av det föreslagna resursfördelningssystemet på stadsdelsnivå men inte på verksamhetsnivå. Hägersten tillhör de områden som dels får minskade resurser totalt, dels består av inbördes socioekonomiskt olika områden. Det är angeläget att samtliga stadsdelar får ett underlag för de socioekonomiska variablerna från utrednings- och statistikkontoret så att vi kan göra lokala avväganden utifrån de nya förutsättningarna. Nedan följer några områden vi vill lyfta fram för en generell

förutsättningarna. Nedan följer några områden vi vill lyfta fram för en generell diskussion.

Verksamhet för barn och ungdom

Det är för stor andel socioekonomisk viktning av resurserna till verksamhet för barn och ungdom. Fullmäktige har målsättningen att det ska finnas mötesplatser i varje stadsdel, till exempel fritidsgårdar för ungdomar. Detta är till största delen kopplat till antal barn per stadsdel.

Lokaler

Lokalkostnaderna kan endast delvis påverkas lokalt inom stadsdelen. Det är därför viktigt att kommunfullmäktige tar ansvar för SISABs hyressättning så att hyresnivån inte höjs mer än vad det nya grundbeloppet medger.

Barn i behov av språkstöd (Svenska 2 samt modersmål) samt annat särskilt stöd

Schablonerna för modersmål, svenska 2 samt flyktingschablonen har hittills följt eleven. Den föreslagna modellen innebär, för de elever som väljer friskola eller kommunal skola utanför hemstadsdelen, att det kan uppstå tolkningssvårigheter/gränsdragningsproblem kring vad som ingår i skolpengen och vad som ska bekostas av hemstadsdelen inom ramen för tilläggsbeloppet. *"För skolbarn som går i grundskola i annat stadsdelsområde kan medel sökas hos hemstadsdelen för barn med mycket stora behov av särskilt stöd eller stora behov av språkstöd"* (ur förslaget till nytt resursfördelningssystem, sidan 14).

Externa skolplaceringar bör säkras enligt särskild ordning för att elever ska få en likvärdig behandling i staden.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd beslöt den 20 april 2004 att överlämna och återropa förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen från kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Fredrik Wallén* (kd), *Catharina Hillerström Vagli m fl* (m) och *Helen Jäderlund Eckardt m fl* (fp) till förmån för eget yrkande att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Varje tilldelningssystem innehåller värderingar och fastställande av ambitionsnivåer. Föreliggande förslag innebär att nuvarande gränser mellan stöd för språkutveckling, fysiska eller psykiska funktionshinder, flyktingproblematik och andra sociekonomiska skäl suddas ut. Detta är inget verksamhetsmässigt problem men kan

ka skäl suddas ut. Detta är inget verksamhetsmässigt problem men kan reducera möjligheten att göra politiska prioriteringar.

Det går inte ta ställning till förslaget i sin helhet, eftersom varken kostnadsanalyser, relationer mellan tilldelningsnivåer eller beräkningsgrundande belopp finns redovisade.

Förvaltningen tillstyrker strukturen på tilldelningssystem med dels ett grundbelopp för samtliga och dels socioekonomiskt tillägg där särskilda behov finns. Konstruktionen måste dock göras så att grundbeloppet avses användas för generella åtgärder inom hela verksamheten, inte för att täcka upp för lågt socioekonomiskt tillägg, vilket förslaget riskerar att göra.

Slopandet av uppdelning mellan hel- och deltidsplaceringar inom förskolan tillstyrks oreserverat. Nuvarande uppdelning motsvaras inte av verksamhetsmässiga förutsättningar. I stadsdelen finns inga kända fall där andelen deltidsplacerade barn gett någon praktisk möjlighet att minska bemanningen. Stadsdelen har för egen del redan tillämpat föreslaget system i flera år.

Ändring av åldersindelningsintervallen i skolan tillstyrks också. Nuvarande system saknar verksamhetsmässiga motiv, vilket bara balanseras i F-9 skolor. I stadsdelen finns flera F-6 skolor som saknar denna möjlighet.

Det är dock svårt att ta ställning till förslagets alternativ, eftersom relationerna mellan intervallen inte finns redovisade. Argumenten talar för en utjämning av skillnaden mellan tilldelningen för yngre respektive äldre elever, men det framgår inte att så är fallet.

Tidigare (före 1994) kunde högre resurstilldelning till äldre elever bl.a. motiveras av fler stadiesveckotimmar och högre lärarlönekostnader (högre lönenivå samt lägre undervisningsskyldighet). Skillnaden i antalet timmar gällde dock endast mellan dåvarande låg- och mellanstadiet, och var mest påtaglig i årskurs 1-2.

Grunderna till dessa förutsättningar har sedan dess försvunnit, även om de delvis bevaras av rutin och traditioner. Det har sedan länge funnits exempel på kortare skoldagar i skolår 9 än i skolår 3.

Integrationen av skola och fritidshemsverksamhet har medfört att det i allmänhet är elever mellan 6-10 år som tillbringar mest tid i skolan.

Föreslagen intervallindelning riskerar dessvärre att bidra till fortsatt tänkande i gammaldags stadiesindelning, som trots att den avskaffades för 10 år sedan (Lpo 94) fortfarande ofta används som organisatoriskt begrepp. Det är dessutom svårt att hitta relevanta verksamhetsmässiga skäl till delning just i dessa åldrar. Något argument framförs heller inte i förslaget.

Kunskapen om de första årens betydelse för hela skoltiden och ambitionen att sätta in resurser så tidigt som möjligt talar för att öka tilldelningen för de yngsta barnen.

Förvaltningen förordar en utjämning av dagens skillnader i åldersrelaterad resurstilldelning. Frågan om ett enhetligt grundbelopp bör övervägas.

Förvaltningen avstyrker däremot förslaget att inte längre specificera tilldelning av hyresbelopp. Hyreskostnaderna är betydande del av budgeten men ändå inte relaterade till fluktuationerna i elevantal. Detta bör inte döljas i ett system som är

rade till fluktuationerna i elevantal. Detta bör inte döljas i ett system som är avsett att reglera driftbudgeten.

Hyresfrågan bör hanteras separat, både inom skolan och förskolan.

Avskaffandet av specificering av SDN-administration och rektorslöner tillstyrkes, då de inte har någon praktisk funktion.

Tilldelning av resurser för språkstöd inom förskola och skola bör göras med utgångspunkt från det faktiska antal barn som har sådana behov. Därför bör de barn som registreras i BoSko (f.n. ADBOM resp. SKOLA) avseende modersmål och svenska som andra språk vara beräkningsgrunden, inte socieekonomiska variabler som föreslås.

När verktyg för registrering av nämnda behov redan finns, bör de användas.

Att ha indirekta variabler som styr tilldelningen är ett problem eftersom de ekonomiska förutsättningarna då inte kan fastställas förrän sent under budgetåret. Ett sådant exempel är nuvarande tilldelning av språkpengar inom förskolan, vilken bygger på andelen barn inom grundskolan med registrerat Sv2-behov.

För att kunna styra verksamheten behöver enhetscheferna ha bättre kontroll än så på de ekonomiska ramarna.

Vid resurstilldelning avseende språkstöd måste även antalet språk vägas in tillsammans med antalet barn. Enspråkiga grupper behöver i sig inte bli avsevärt mer kostnadskrävande undervisningsmässigt bara för att de har annat modersmål än svenska. Däremot kan ett fåtal elever med olika språk leda till kraftigt ökade kostnader även i en eljest språkligt homogen miljö.

I den behovsorienterade fördelningen måste antalet barn/familjer få avgörande betydelse, och inte bara andelen. Förvaltningen förordar därför revidering av förslaget i denna del.

Hässelby-Vällingby stadsdel har t.ex. något fler invånare med utländsk bakgrund än Rinkeby och bara något färre än Spånga-Tensta. Därför finns också i stort samma behov av resurser, även om antalet utgör en mindre andel av totalbefolkningen än i jämförda stadsdelar. Det är inte rimligt att tvingas ta av grundbeloppen för att kompensera otillräcklig tilldelning av tilläggsbelopp.

Förvaltningen har ingen invändning mot förslaget att ta bort variabeln långtidssjukskrivna som socieekonomisk faktor.

Belopp för familjedaghemmen föreslås lämnas oförändrade. Förvaltning förespråkar dock en ändring motsvarande förskolans, dvs. att skillnaden mellan hel- och deltidsplicering tas bort.

Resurser för barn med behov av särskilt stöd bör givetvis även riktas mot barn i förskoleklass och skolbarnsomsorg. För att undvika onödiga missförstånd bör detta framgå, även om det inte görs i förslaget.

Statsbidragens storlek bör särredovisas i tilldelningssystemet, även om de ingår som en del av tilläggsbeloppet.

Förvaltningen förordar slutligen också att ett tilldelningssystem, alternativt en resursöverföringsnorm, för fritidsklubbar upprättas. Det behövs ett enhetligt system som reglerar hur mycket ersättning en stadsdel eller en enskild anordnare har rätt till

för att bedriva fritidsklubbsverksamhet. Denna verksamhet, som under samtliga skollov omfattar heldagsomsorg, är knuten till skolplacering, och inte till stadsdelens övriga fritidsverksamhet. Idag kan t.ex. samma anordnare få olika belopp från olika delar av staden.

Normen skulle t.ex. kunna motsvara 15% av fritidshemsschablonen.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen samt uttalade att modellen för Barn och ungdom måste omarbetas. Därutöver anförde nämnden följande:

Vi välkomnar att det görs en översyn av stadens system för resursfördelning mellan stadsdelarna till olika verksamhetsområden. Det finns många brister i de nuvarande systemen och för stadsmiljöområdet finns idag ingen modell alls. Det är dock en mycket svår uppgift att hitta korrekta faktorer för fördelningen och att på ett rättvisande sätt fånga de speciella förhållandena i varje stadsdel.

I de föreslagna modellerna finns en rad brister.

Vi delar förvaltningens oro beträffande fördelningsmodellernas konsekvenser för verksamheten i Katarina - Sofia när det gäller Barn och ungdom samt stadsmiljö.

Förvaltningen har framhållit att det beträffande barn och ungdom saknas en förklaring till varför man valt att fördela just 19 % utifrån socioekonomiska variabler och vilka effekter man anser att detta ska ge. Inom dessa variabler saknas ett barnperspektiv som t ex andelen barn med vissa diagnoser, antal särskoleelever, resultat av drogvanenkäter etc.

Vi anser att de områden i staden som har stora behov av ytterligare resurser för barn och ungdom måste kunna tillföras dessa. Samtliga stadsdelar i staden måste dock ha de grundläggande resurser som krävs för att bedriva verksamheten till fullgod kvalitet och enligt kommunens intentioner t ex beträffande barngruppernas storlek. Det är inte möjligt att genomföra detta i Katarina-Sofia om resurserna för barn och ungdom minskas enligt den föreslagna modellen.

För stadsmiljöverksamheten skulle den föreslagna modellen medföra en minskning av resurserna med 20 %. Vi är en av de stadsdelar som har störst problem med nedskräpning och parkskötsel. I hög grad beror detta på en faktor som över huvudtaget inte medräknats i modellen, nämligen hög krogtäthet och stor andel "kvällsbesökare" till krogar, nöjesliv och nattöppna snabbmatsställen. Vi har också många dagbesökare som varken bor eller arbetar i stadsdelen utan kommer hit för rekreation och nöjen. De mest

utan kommer hit för rekreation och nöjen. De mest frekventerade gatorna som Götgatan och Folkungagatan kräver t ex mycket tät städning. Det är nödvändigt att en variabel för denna faktor finns med i modellen.

Som förvaltningen påpekar kräver också den nya stadsdelen i Hammarby sjöstad extraordinära insatser beträffande skötsel och underhåll, vilket måste beaktas inom resursfördelningen.

Utgångspunkten för de nya fördelningsmodellerna är bland annat att de ska vara tillämpliga på alla stadsdelar och vara accepterade. Vi anser att de endast kan få acceptans om alla för stadsdelarna relevanta faktorer räknas in. Vi anser därför att modellerna måste omarbetas när det gäller Barn och ungdom samt Stadsmiljö.

Reservation anfördes av *Margareta Björk m fl* (m) och *Fredrik Lundin m fl* (fp), bilaga.

Reservation anfördes av *Patrik Holmberg* (kd) enligt följande.

Jag reserverar mig mot nämndens beslut då jag yrkar att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Katarina-Sofia stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 15 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår att resursfördelningen inom staden för förskola, grundskola m.m. förändras. Detta medför en omfördelning av resurserna mellan stadsdelsnämnderna. Katarina-Sofia stadsdelsnämnd tillhör en av de nämnder som enligt förslaget får vidkännas störst minskning.

A) I fortsättningen föreslås att 19 procent av den totala resursen för förskola, grundskola m.m. fördelas genom socioekonomiska variabler. Motsvarande andel uppgår nu till 9 procent. Förvaltningen anser att frågan om totalkostnadens fördelning mellan grundbelopp och tilläggsbelopp inte är tillräckligt belyst och därför bör belysas ytterligare i den fortsatta beredningen av ärendet.

B) Antalet socioekonomiska variabler föreslås minskas till tre genom att variabeln "långtidssjukskrivna" utgår. Övriga variabler behålls men med något förändrat innehåll. Förvaltningen anser att stadsledningskontoret borde ha redovisat möjligheten att använda variabler med ett mer direkt barnperspektiv. Även denna fråga bör bli föremål för belysning i ärendets fortsatta beredning. Om variabler med barnperspektiv skulle visa sig svåra att använda i detta syfte, kan förvaltningen i stort acceptera de tre socioekonomiska variabler som föreslås och deras utformning. En förutsättning är dock att en variabel som belyser ohälsan även fortsättningsvis måste ingå som grund

en variabel som belyser ohälsan även fortsättningsvis måste ingå som grund för resursfördelningen.

C) Om stadsledningskontorets förslag genomförs och om de verksamheter som får minskade intäkter måste minska kostnaderna i motsvarande mån skulle detta för Katarina-Sofia stadsdelsnämnd kunna medföra följande. Barngrupperna inom förskolan blir större. Lärartätheten inom grundskolan minskar något. Besparingar måste genomföras inom fritidsverksamheten för barn och ungdom.

Förvaltningens synpunkter

Enligt förvaltningens uppfattning berör detta ärende två övergripande frågor:

1. Hur stor andel av de samlade resurser stadsdelsnämnderna erhåller för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt barn och ungdom ska fördelas med hjälp av socioekonomiska variabler respektive schabloner knutna till antalet inskrivna elever/barn m m?
2. Vilka ska dessa variabler vara och hur ska de utformas?

I stadsledningskontorets utlåtande behandlas valet av socioekonomiska variabler och deras utformning utförligt. Överväganden och förslag redovisas ingående. Däremot behandlas den mer övergripande frågan om hur stor andel av de samlade resurserna som bör fördelas med hjälp av socioekonomiska variabler mycket kortfattat.

Förvaltningen redovisar först synpunkter på frågan om hur stor del av resurserna som bör fördelas med hjälp av socioekonomiska variabler. Därefter redovisar förvaltningen synpunkter på vilka dessa variabler bör vara och hur dessa bör utformas.

Hur bör totalkostnaden fördelas mellan grundbelopp och tilläggsbelopp?

Syftet med att föreslå förändringar av resursfördelningssystemet för förskolan och grundskolan sägs vara att försöka utjämna de ”betydande skillnader i förutsättningar och skolresultat (som föreligger) mellan barn och elever i olika delar av staden”.

I stadsledningskontorets tjänsteutlåtande framgår under rubrikerna ”Betydelsen av resurser i hemmet, förskolan och skolan”, ”Barn med behov av särskilt stöd i Stockholms stad” samt ”Modersmålsundervisning i Stockholms stad” följande. Framtida yrke och samhällsklass avgörs till ganska stor del av de resurser som barn har tillgång till under uppväxtåren (Välfärdsboksutetet SOU 2001:55). Mellan 10 och 40 procent av eleverna i grundskolan anses behöva särskilt stöd (Skolverkets kvalitetsgranskning 1998). Omkring 10 procent av barnen i stadens skolor behöver särskilda stödinsatser på grund av psykosociala och fysiska stödinsatser (Skolhälsovården i stadens kommunala grundskolor och gymnasieskolor, Revisionsrapport nr 17:2003). Cirka 20 procent av eleverna i stadens kommunala skolor har behov av särskilt stöd.

Enligt förvaltningens uppfattning är det inget tvivel om att vissa elever och grupper av elever behöver tilldelas extra resurser för att kunna utbildas och utvecklas i enlighet med läroplanernas mål och intentioner. Vidare råder inget tvivel om att dessa elever och elevgrupper är ojämnt fördelade mellan stadens olika delar/stadsdelsnämndsområden.

Frågan är hur stor del av totalkostnaden för förskola och grundskola som bör fördelas för att täcka nämnda behov. Enligt stadsledningskontorets förslag – och i enlighet med direktiven – anses nuvarande andel om knappt 10 procent vara för liten för att uppnå de angivna målen. Stadsledningskontoret föreslår att nämnda andel bör utökas till att utgöra närmare 20 procent av den samlade kostnaden för förskola och grundskola. Stadsledningskontoret redovisar emellertid ingen närmare analys varför en andel om i storleksordningen 10 procent skulle vara otillräcklig eller varför en andel om i storleksordningen 20 procent skulle vara lämplig. De argument som presteras redovisar således enbart att resurser måste avsättas och fördelas till barn med behov av särskilt stöd. Inte hur stora dessa resurser bör vara. Förvaltningen anser att detta är en stor brist i ärendet.

Enligt rapporter från Skolverket redovisas att gruppstorlek och personaltäthet påverkar kvaliteten i förskolan samt att klasstorlek och lärarkompetens är de mest betydelsefulla faktorerna för elevernas resultat i grundskolan. Samtidigt redovisas i stadsledningskontorets förslag att endast ca 40 procent av variationen i medelbetyg mellan grundskolor kan bero på utbildningsnivå hos föräldrar, andel elever med utländsk bakgrund, antal lärarveckotimmar per elev, skolans storlek o dyl. Effekterna av dessa bakgrundsfaktorer kan påverkas genom extra resurstilldelning till behövande skolor. Resterande 60 procent av skillnaden i betygsmedelvärde mellan skolor uppges bero på skolans arbetssätt, ledarstil samt lärarnas egenskaper och attityder. Detta är faktorer som inte primärt har med resurstilldelningen att göra. Mot den bakgrunden är det inte ägnat att väcka förvåning att den internationella forskning som stadsledningskontoret åberopar också konstaterat, att det endast finns ett svagt samband mellan resurser och skolresultat.

Det hade därför varit till vägledning om stadsledningskontoret i sitt förslag fört ett resonemang om möjligheten att genom riktad resurstilldelning inom förskola och grundskola kompensera brister i samhällsplaneringen. I vilken utsträckning kan utbildningsinsatser reparera brister i familjepolitiken, övrig socialpolitik, bostadspolitik, inkomstpolitik etc? Det hade vidare varit av värde om stadsledningskontoret hade kunnat visa vilken effekt riktade resurstillskott till behövande områden ger i form av förbättrade utbildningsresultat.

Mot bakgrund av remissunderlaget är det svårt, för att inte säga omöjligt, att ta ställning till hur stor del av de samlade resurserna till förskola och grundskola som bör fördelas med s k socioekonomiska variabler. Förvaltningen inser att det är omöjligt att i detalj räkna ut hur stor denna andel bör vara. Ett ställningstagande måste ske efter en samlad bedömning där i huvudsak icke mätbara faktorer vägs in. I det remitterade förslaget saknas dock en redovisning av de överväganden som ligger bakom stadsledningskontorets ställningstagande i detta avseende. Förvaltningen anser att denna brist försvårar möjligheten att ta ställning till stadsledningskontorets förslag. Förvaltningen förutsätter att ärendet i den fortsatta beredningen kompletteras med en sådan redovisning. Förvaltningen förhåller sig dock kritisk till stadsledningskontorets förslag om nivån 20 procent. De brister i skolresultat man avser åtgärda synes i huvudsak bero på arbetssätt, ledarstil, lärares egenskaper m m, d v s brister som inte

arbetssätt, ledarstil, lärares egenskaper m m, d v s brister som inte primärt rättas till genom en ytterligare omfördelning av resurser mellan nämnderna.

Vilka socioekonomiska variabler bör väljas och hur bör de utformas?

Ju större andel av den totala resursen för förskola och grundskola som ska fördelas med hjälp av socioekonomiska variabler desto större blir kravet att dessa är väl valda och utformade. Om fördelningssystemet ska upplevas som legitimt krävs att de specialdestinerade resurserna till barn och elever med behov av särskilt stöd fördelas till samtliga de individer och grupper som utgör målgrupperna.

Förslaget innebär att förskola respektive grundskola får dels ett åldersindelade grundbelopp (lika för alla barn/elever i respektive åldersgrupper och lika i alla stadsdelsnämnder), dels ett tilläggsbelopp (olika för varje stadsdelsnämnd beroende på socioekonomiska förhållanden). Grundbelopp och tilläggsbelopp fördelas till stadsdelsnämnderna. Kommunfullmäktige fastställer en minsta skolpeng för kommunala skolor som följer eleven till vald kommunal grundskola.

I stadsledningskontorets förslag har den sociala faktor som tilläggsbeloppet grundas på färre variabler – tre mot tidigare fyra. Den variabel som föreslås utgå är den som ska beskriva ohälsa (långtidssjukskrivning).

När det gäller valet av de variabler som ska vara avgörande i resursfördelningen inom ett visst område, bör dessa mäta egenskaper inom målgruppen/området. I stadsledningskontorets översyn av resursfördelningssystemen inom staden föreslås så bli fallet när det gäller t. ex. äldreomsorg men inte när det gäller förskola och grundskola. För resursfördelningen inom förskola och grundskola föreslås variabler som mäter egenskaper nästan uteslutande inom föräldragenerationen. Sambanden blir därmed indirekta. Det hade varit av intresse om stadsledningskontoret hade redovisat varför man valt bort variabler med ett mer direkt barnperspektiv. Sådana skulle t ex kunna omfatta andel barn med vissa diagnoser hos barn- och ungdomspsykiatri, andel särskoleelever, resultat av drogvanenkäter o dyl. Förvaltningen saknar sådana överväganden i det remitterade förslaget. Förvaltningen förutsätter att detta kommer att belysas i ärendets fortsatta beredning.

Valet av socioekonomiska variabler resulterar i en resursmässig förstärkning inom vissa delar av staden – bl. a. de stadsdelsområden som omfattades av storstadssatsningen. Helt säkert finns stora behov av resurstillskott för förskolan och grundskolan inom dessa områden. Andra stadsdelsnämnder kan förvisso också ha behov av att få resurstillskott i form av tilläggsbelopp, men på andra grunder än de nämnder som omfattades av storstadssatsningen. Däribland Katarina-Sofia stadsdelsnämnd. Ohälsovariabeln, som "fångar upp" en del av de speciella problem som föreligger inom Katarina-Sofia stadsdelsområde, väljs bort av stadsledningskontoret för att den inte ger ett rättvisande utfall för en av de stadsdelsnämnder som omfattades av storstadssatsningen. Förvaltningen anser att ohälsovariabeln måste finnas kvar i någon form, men att om någon stadsdelsnämnd anses bli orättvist drabbad härav skulle denna kunna kompenseras i särskild ordning.

Enligt personal verksamma i förskolor och grundskolor inom Katarina-Sofia stadsdelsförvaltning föreligger stora skillnader i förutsättningar mellan barn från olika delar inom stadsdelsområdet. I flera fall hyfsade värden eller värden nära det genomsnittliga för hela staden beträffande förvärvsinkomst, arbetslöshet, andel förtidspensionärer m.m. döljer bl. a. att förvaltningen måste vidta omfattande insatser inom socialtjänstens familjevård och missbrukarvård.

Enligt landstingets folkhälsoenkät är andelen högkonsumenter av alkohol inom Katarina-Sofia väsentligt högre än inom staden i genomsnitt (7,1 procent jämfört med 5,0 procent). Likaså är andelen med nedsatt psykiskt välbefinnande högre inom Katarina-Sofia än det genomsnittliga i stockholmsområdet (36,1 procent jämfört med 29,1 procent). Det senare bestyrks av att landstingets redovisade kostnader för psykiatri per invånare är mycket högre i Katarina-Sofia än det genomsnittliga (ca 2 600 kr jämfört med ca 2 000 kr). Vidare redovisar den senaste drogvaneeinventeringen i grundskolans skolår nio och gymnasiets år två från år 2002 att ungdomarna i Katarina-Sofia använder droger i större utsträckning än genomsnittligt inom staden. Andelen högkonsumenter av alkohol i skolår nio redovisas till 10 procent i Katarina-Sofia respektive 7 procent i hela staden. Andelen högkonsumenter av alkohol i gymnasiets år två redovisas till 18 procent i Katarina-Sofia respektive 13 procent i hela staden. Andelen elever som uppger att de använt narkotika är i skolår nio 16 procent i Katarina-Sofia och 13 procent i hela staden. Andelen elever med erfarenhet av narkotikaanvändning i gymnasiets år två redovisas till 33 procent i Katarina-Sofia respektive 25 procent i hela staden.

En översiktlig studie visar att det finns två stadsdelsnämnder i staden där invånarna genererar skatteintäkter under det genomsnittliga och samtidigt erhåller budgetmedel under det genomsnittliga. Den ena av dessa två är Katarina-Sofia. Den andra är Liljeholmen.

Förvaltningens bedömning är att nuvarande fördelningssystem i den del de är baserade på socioekonomiska variabler inte fångar upp de speciella och omfattande behov som föreligger i Katarina-Sofia – däribland inom förskola och grundskola. När stadsledningskontoret tar bort variabeln ohälsa och samtidigt vidgar innehållet i variabeln utländsk bakgrund förstärks denna effekt. Förvaltningen anser att i varje fall en variabel som belyser ohälsan även fortsättningsvis bör ingå som grund för resursfördelningen av tilläggsbeloppen.

Förvaltningen har inget att erinra mot detaljutformningen av de av stadsledningskontoret föreslagna tre socioekonomiska variablerna (låg inkomst, låg utbildning, utländsk bakgrund). Som ovan anförts vore det dock önskvärt med socioekonomiska variabler med ett tydligare barnperspektiv.

Vilka blir konsekvenserna för Katarina-Sofia stadsdelsnämnd ?

De av stadsledningskontoret föreslagna förändringarna av resursfördelningssystemen för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom skulle, enligt stadsledningskontorets egna beräkningar, medföra att Katarina-Sofia stadsdelsnämnd förlorar resurser jämfört med nuvarande resurstilldelning. Kommunal förskoleverksamhet erhåller en minskad resurstilldelning

Kommunal förskoleverksamhet erhåller en minskad resurstilldelning om ca 3 mnkr (-3,7 procent), kommunal grundskola ca 1,5 mnkr (-0,7 procent) samt verksamhet för barn och ungdom ca 1,6 mnkr (-9,1 procent). För samtliga nämnda verksamheter blir den totala resursminskningen drygt 6 mnkr eller -2,2 procent.

Om stadsledningskontorets förslag genomförs och om de verksamheter som får minskade intäkter måste minska kostnaderna i motsvarande mån, skulle detta för Katarina-Sofia stadsdelsnämnd kunna medföra följande.

Inom verksamhetsområdet barn och ungdom utgör efter personalkostnader lokalkostnaderna den dominerande kostnadsposten. Sedan stadsdelsnämndsreformen har lokalanvändningen trimmats inom Katarina-Sofia stadsdelsnämnd. Lokalschablonen täcker inte de faktiska kostnaderna. Anledningen härtill är flera. Lokalkostnaderna för förhyrningar av förskolelokaler är högre i innerstaden. Stadsdelsnämnden fick överta nyupprustade, nybyggda eller färdigprojekterade skolor där ytstandarden inte kunde påverkas. Förvaltningen bedömer att det nu endast torde föreligga mycket begränsade besparingsmöjligheter avseende nämndens lokalkostnader för förskola och grundskola. De besparingar som det föreliggande förslaget till översyn av resursfördelningen skulle medföra måste därför framförallt beröra förskolekostnaderna. Inom förskoleområdet kan Katarina-Sofia stadsdelsnämnd medföra att barngrupperna måste ökas med i genomsnitt 0,6 barn – allt annat lika. Inom grundskoleverksamheten kan Katarina-Sofia stadsdelsförvaltning redovisa en lärartäthet (7,2 lärare per 100 elever) som är en av de fyra lägsta i hela staden. Lärartätheten torde som en följd av stadsledningskontorets förslag bli ännu lägre. Härutöver krävs besparingar inom verksamheten för barn och ungdom. Dessa besparingar motsvarar i stort kostnaden för antingen fritidsgården, parklek, sommarbarnsverksamheten eller ungdomsverksamheten vid högstadieskolorna.

Kista stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Birgitta Wahlman m.fl. (m)*, *Lotta Gravenius m.fl. (fp)* och *Sverker Holmberg (kd)* enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår i ett tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen förändringar av det nuvarande resursfördelningssystemet. Befintliga schabloner inom förskola och grundskola ersätts dels av åldersindelade grundbelopp lika för alla stadsdelsnämnder

och dels tilläggsbelopp som varierar mellan stadsdelsnämnderna beroende på socioekonomiska förhållanden. Förslaget har remitterats till bl.a. Stadsdelsnämnden i Kista för yttrande. Förvaltningen gör bedömningen att förslaget innebär flera administrativa förbättringar, bl.a kommer beräkningen av skolornas budget att förenklas betydligt. Förslaget medför även att enheternas förutsättningar att planera sin ekonomi förbättras. Förslaget innebär dock en minskning av resurserna till grundskolan, vilket förvaltningen bedömer som problematiskt. Förvaltningen föreslår stadsdelsnämnden att godkänna förslaget till förändringar av resursfördelningssystemen för grundskola, förskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom.

Förvaltningens synpunkter

Med ett grundbelopp och ett tilläggsbelopp kommer beräkningen av bl.a. skolornas budget att förenklas betydligt. Förslaget medför även att enheternas förutsättningar att planera sin ekonomi förbättras i och med att antalet variabler som påverkar budgeten minskar. I förhållande till budgetramen för 2004 innebär förslaget för Kistas del följande förändringar:

Förskola (mkr)	Grundskola (mkr)	Verksamheter för barn och ungdom (mkr)	Total förändring (mkr)
+3,3	-2,9	+6,0	+6,4

Att budgetramen för grundskolan minskar beror enligt stadsledningskontorets tjänsteutlåtande på att nuvarande nivågruppering av schablonen för Svenska som andraspråk har tröskeleffekter som möjligen överkompenserar områden med många barn av utländskt ursprung. Förvaltningen ser svårigheter med minskade resurser för grundskolan särskilt med tanke på skolor med många elever som inte når godkänd nivå. Flertalet av de barn som anländer till Kista stadsdel från andra länder har inte flyktingstatus. Dessa barn medför en ökad initial kostnad för skolorna då barnen har en mycket skiftande och ibland näst intill ingen skolbakgrund. I det nya fördelningsförslaget kan vi ej se att hänsyn tagits till denna elevgrupp.

Förvaltningen ser mycket positivt på förslaget om intagningsplanering, dvs att stora elevavgångar från kommunala skolor i nära anslutning till terminsstart i viss mån ska kunna förebyggas genom att staden i samråd med friskolorna bestämmer ett datum på våren när skolvalen ska vara klara. En intagningsplanering bör även genomföras mellan de kommunala skolorna för att ge en liknande effekt.

Förvaltningen föreslår stadsdelsnämnden att godkänna förvaltningens synpunkter på förslaget till förändringar av resursfördelningssystemen för grundskola, förskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom.

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen samt uttalade följande.

Stadens resursfördelningssystem till stadsdelsnämnderna har allt sedan stadsdelsnämndernas införande varit föremål för debatt och kritik.

Kritiken har ofta tagit sikte på att man på ett eller annat sätt ansett sig förfördelad av systemet. De flesta nämnderna kan anföra argument för hur just de drabbats orättvist av systemet. Många gånger har man också haft sakligt rätt, det finns brister i resursfördelningssystemet. Därför är det bra att en översyn av systemet nu genomförs.

Utgångspunkten för kritiken är dock ibland tveksam. De som tror att man kan hitta ett perfekt system som absolut rättvist fördelar resurserna ut till stadsdelsnämnderna har fjärrat sig allt för mycket från problemets kärna. Även det nya förslaget kommer att ha sina brister, liksom det som kommer därefter...

Innan vi kommenterar de olika förslagen i remissen vill vi uttala vissa principer som vi anser viktiga att beakta när man beslutar om stadens resursfördelningssystem.

Resursfördelningssystemet bör vara opåverkbart för stadsdelsnämnderna

Då menar vi naturligtvis inte ur demokratisk utgångspunkt. Vad vi avser är att resurserna så långt det går skall fördelas utifrån objektiva sakliga förhållanden. Det har i det nuvarande systemet funnits inslag där nämnderna på konstlad väg kunnat påverka resursfördelningen. Detta vill vi att man så långt det går försöker undvika i det nya förslaget.

Det är viktigt med socioekonomisk omfördelning.

Lika resurser borgar inte för lika resultat. Tvärtom är det ofta så att för att åstadkomma lika resultat så förutsätter det att man sätter in olika resurser. Vi ställer oss därför positiva till de delar i resursfördelningssystemet där man gör en socioekonomisk omfördelning till fördel för de som har de största behoven.

Den sammanlagda effekten.....

Oaktat att vi i huvudsak delar de utgångspunkter som ligger till grund för översynen av resursfördelningen så kan vi inte blunda för de konsekvenser det skulle medföra för vår stadsdelsnämnd om förslaget skulle genomföras i dess nuvarande tappning. Enligt förvaltningens förslag så skulle den sammanlagda

effekten för vår nämnd ligga kring minus 25 miljoner. Förvaltningen redogör på ett sakligt och bra sätt i sitt tjänsteutlåtande för konsekvenserna inom de fyra olika resursfördelningsområdena. För oss är det framförallt inom det pedagogiska och det fysiska området som förslaget ger stora ekonomiska effekter.

När man tar ställning till införandet av ett nytt resursfördelningssystem så är det inte rimligt att bara titta på effekterna inom de fyra olika ”stuprören” där effekterna inte alltid blir så alarmerande mellan nämnderna. Man måste också ta i beaktande den sammanlagda effekten.

Förskola och skola

Översynen av resursfördelningen inom förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom skall avspegla de olika behoven i alla delar av staden för att fördela resurserna på ett mer rättvist sätt. Vi anser att detta är rätt och riktigt. För oss är det självklart att resurserna ska fördelas så att där behoven är som störst ska också de största resurserna sättas in.

Oaktat detta är det av stor vikt vid en förändrad fördelning att stadsdelar med en mer positiv socioekonomisk situation inte fråntas resurser i sådan omfattning att påtagliga kvalitetsförsämringar inträffar inom här berörda områden och nya problem skapas.

Vi anser det viktigt att väl fungerande verksamheter för barn och ungdom garanteras en fortsatt god kvalitet även vid förändringar i resursfördelningssystemet.

? Att man i resursfördelningen för skola skall utgå ifrån intervallen f-5 och år 6-9, inte som i förslaget enligt det gamla systemet med olika stadier.

? Att man beaktar den sammanlagda effekten som uppstår av socioekonomisk omfördelning och de förändringar som kommer när det gäller lokalkostnader då de ofta följs åt.

Reservation anfördes av *Mats G Nilsson m.fl.* (m), *Didar Samaletdin m.fl.* (fp), bilaga.

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningens synpunkter kan sammanfattas i följande punkter:

- ? **1,9 mkr** mindre till förskolan vilket kommer att påverka arbetet med att minska barngruppernas storlek.
- ? **2,9 mkr** mindre till grundskolan vilket kommer att ge mindre elevvårdande insatser och större skolklasser.
- ? omfördelningen mellan skolår f-5 och 6-9 gör att Råambshovsskolan förlorar **1,1 mkr**.
- ? **1,2 mkr** mindre till verksamheter för barn och ungdom vilket exempelvis motsvarar den öppna förskolan.
- ? dessutom kommer vid årsskiftet hyreskostnader som inte täcks av hyresschablon motsvarande **10,3 mkr** behöva tas från förskola-skolas ordinarie verksamhet.

Förvaltningen vill dessutom fästa uppmärksamheten på att samtliga förslag till nya resursfördelningssystem i staden som nu är på remiss (äldreomsorg, barn och ungdom, försörjningsstöd och fysisk verksamhet) innebär budgetminskningar för Kungsholmens stadsdelsnämnd varför den ***sammanlagda effekten blir ca 25 mkr*** vilket är en mycket kraftig budgetminskning på kort tid, då avsikten är att det huvudsakligen ska verkställas redan till nästa år. För skolans del måste förändringarna genomföras redan till läsårsstarten i augusti om de ska få helårseffekt nästa år.

Stadsdelsförvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen anser att det är bra att en översyn görs av det nuvarande resursfördelningssystemet. Det är viktigt att principerna bakom fördelningssystemet är enkla och lätta för alla att förstå. Det är också positivt att vi, som idag, har ett system med en grundschablon utifrån antal barn och elever och därutöver behovsbaserade medel. Eftersom alla sifferfakta inte är angivna i kommunstyrelsens förslag har det varit svårt att få en överblick av förslagets konsekvenser. De beräkningar som förvaltningens ekonomiavdelning har gjort är därför genomgående lågt hållna.

Förvaltningen anser också att det är olyckligt att de enskilt drivna verksamheterna inte behandlas i förslaget. Eftersom SPO-utredningen föreslår att ansvaret för de enskilt drivna förskolorna och grundskolorna ska överföras till stadsdelsnämnderna hade ett gemensamt resursfördelningsförslag varit att föredra.

Förändringen av resursfördelningsprincip från det nuvarande där befolkningstetnigheten har en större betydelse till det föreslagna systemet som i högre grad bygger på behovsprövning innebär att grundbeloppet minskar. Den grundläggande verksamheten i förskola och skola har en gemensam standard att nå upp till i form av lagar och regler i till exempel arbetsmiljölager, skollager, läroplaner, handikapplaner m.fl. Oavsett invånarnas socioekonomiska status kan naturligtvis problem som inlärningssvårigheter, koncentrationssvårigheter, neuropsykiatriska diagnoser av olika slag finnas. Det är därför viktigt att de föreslagna grundbeloppen ger tillräckliga medel för en bra basverksamhet.

I förhållande till Stockholm som helhet har Kungsholmens invånare genomsnittligt sett högre inkomst, högre utbildningsbakgrund och det är färre barn som är födda utomlands eller vars föräldrar är födda utomlands. Enligt de socioekonomiska variablerna är alltså Kungsholmen en gynnad stadsdel. Det får som konsekvens att

lerna är alltså Kungsholmen en gynnad stadsdel. Det får som konsekvens att Kungsholmen har en av de lägsta socioekonomiska faktorerna i staden, endast Älvsjö har lägre faktor.

Följaktligen har stadsdelar med liknande befolkningssammansättning som Östermalm, Norrmalm, Maria-Gamla stan och Katarina-Sofia högre socioekonomisk faktor. Det innebär att Kungsholmen får mindre tilldelning av det behovsprövade tilläggsbeloppet än någon annan innerstadsdel. Det innebär också att vi får mindre tilldelning än Bromma trots att deras innevånare har högre inkomst och lika få innevånare med utländsk bakgrund som Kungsholmen har.

Den socioekonomiska faktorn ger utslag inom samtliga verksamheter.

Förskola

Det är positivt att hel- och deltidsschablonen tas bort vilket gör det enklare för enheterna att beräkna sin budget. Ett enhetligt grundbelopp för de olika åldersgrupperna kommer dock att ge minskad intäkt för förskolor med många heltidsbarn och det omvända för förskolor med många deltidsbarn. För Kungsholmens förskolor kommer det totalt att ge mindre pengar. En större del behöver dessutom tas ifrån resurserna för barn i behov av särskilt stöd. Sammantaget kan det därför komma att bli svårt att fortsätta minskningen av barnantalet i förskolegrupperna. Totalt, inklusive det behovsprövade tilläggsbeloppet, förlorar barnomsorgen cirka **1,9 mkr**.

Grundskola

Kommunstyrelsens förslag nämner just att sambandet mellan resurser och skolresultat är svagt och att lärarkompetens är den enskilt mest betydelsefulla faktorn för elevernas resultat. Det talar till förmån för en ordentligt tilltagen grundpeng istället för ett ökat behovsprövat tilläggsbelopp.

Det fria valet av skola gör att elever i mån av plats kan välja den skola de vill, vilket är positivt. Elevströmmarna på Kungsholmen ser ut på följande sätt. 308 kungsholmselever söker sig läsåret 2003-2004 till andra stadsdelars skolor. 60 % av dessa väljer skolor i Norrmalms stadsdel. Något fler, 314 elever, söker sig till skolor på Kungsholmen. Av dessa kommer 54 % från Kista, Rinkeby och Spånga-Tenstas stadsdelar. Enligt de socioekonomiska variablerna tappar vi elever med "små behov" samtidigt som vi får elever med "stora behov".

I förslaget säger man att "För skolbarn som går i grundskola i annat stadsdelsområde kan medel sökas hos hemstadsdelen för barn med mycket stora behov av särskilt stöd eller stora behov av språkstöd". Frågan är vem som avgör vad "mycket stora behov" är? Är det den avlämnande skolan eller elevens nya skola? När en större del av resurserna läggs i ett behovsprövat tillägg kan en oklar uppfattning om hur mycket stöd en elev behöver, få konsekvenser för den enskilde eleven.

Stadshagsskolan med år 6-9 har för närvarande 38 % elever i år 9 som stämmer in på variabeln utländsk bakgrund. (Eftersom Stadshagsskolan är relativt ny och inte hade några klasser i år 9 vårterminen 2002 redovisas skolan inte i kommunstyrelsens sammanställning).

Åldersindelningen av grundbeloppet ändras från två intervaller till tre. Förvaltningen förstår inte syftet med att genomföra en tillbakagång till ett äldre system. Det finns pedagogiska vinster med en skolorganisation som följer förskoleklass till år 5 och år 6-9. Även lärarutbildningen har gått ifrån den gamla stadens indelning. Indelningen påverkar i hög grad Kungsholmens skolorganisation. Rålambshovsskolan, med år 6-9, beräknas förlora resurser om cirka **1,1 mkr.**

Rålambshovsskolan har för närvarande en klassorganisation med 20-grupper vilket har givit mycket bra resultat. De har också en "studio" där elever med behov av stöd får hjälp av speciallärare och andra lärare. Det är exempel på verksamhet som på grund av minskade resurser kan bli aktuella för en översyn.

Totalt för Kungsholmens skolor minskar dock inte grundpengen. Däremot minskar det behovsprövade tilläggsbeloppet med totalt **2,9 mkr.** Generellt sett är det stor risk att den mindre tilldelningen får konsekvenser inom de elevvårdande insatserna.

Verksamhet för barn och ungdom

Genom de drogvaneundersökningar som genomförs regelbundet har det visat sig att innerstadens ungdomar ligger över genomsnittet när det gäller konsumtion av alkohol och testande av andra droger som ecstasy och hasch. Även sniffning av drivgas har förekommit just på Kungsholmen.

Många ungdomar från kringliggande stadsdelar väljer att åka in till innerstadsdelarna. Det medför fler besök i våra parklekar vilket är positivt samtidigt som slitaget ökar. Det medför också fler ungdomar att hålla kontakt med fältassistent och drogförebyggare.

Ovanstående är exempel på att det behövs ett ordentligt tilltaget grundbelopp eftersom det finns sociala problem som de socioekonomiska variablerna inte tar hänsyn till. Genom den lägre socioekonomiska faktorn förlorar Kungsholmen jämfört med årets budget cirka 1,2 mkr. Det motsvarar i grova drag

- ? en parklek eller
- ? tre fältassistenter eller
- ? den öppna förskolan

Barn i behov av särskilt stöd

Av de totalt cirka **6,0 mkr** som Kungsholmens resurser kommer att reduceras med utgör ungefär **4,7 mkr** förstärkningsresurser. Den största delen av förstärkningsresurserna, **4,0 mkr**, går till elever som har sin skolgång i S:t Örjans skolor eller andra specialskolor. En annan stor utgiftspost är skolskjutsar för just barn som behöver särskilt stöd. Detta är kostnader som är bundna under lång tid. Kvar att fördela till elevvårdande insatser i Kungsholmens egna skolor är då endast **0,7 mkr.** Det innebär att det kommer att bli svårt att utöka antalet timmar för psykolog och kurator samtidigt som andra elevstödande insatser får minskade resurser.

Konsekvenser

Totalt sett och lågt räknat kan Kommunstyrelsens förslag till resursfördelning för Kungsholmens del komma att ta cirka **6,0 mkr** från nuvarande resurser. Det är detsamma som:

- ? 156 elever i år f-5 med nuvarande skolpeng eller
- ? 123 elever i år 6-9 med nuvarande skolpeng eller
- ? 15 grundskollärare med nuvarande medianlön eller
- ? 245 fritidshemsplatser med nuvarande skolbarnsomsorgspeng eller
- ? 71 små heltidsbarn med nuvarande förskolepeng eller
- ? 89 stora heltidsbarn med nuvarande förskolepeng eller
- ? 15 förskollärare med nuvarande medianlön

Skolan är organiserad läsårsvis. Det innebär att tjänstefördelning för kommande läsår är förhandlad och klar redan under våren. Med tanke på att stadens budget beräknas var klar att presentera i slutet av november kommer det att bli mycket svårt att hinna anpassa sig till en ny, knappare ekonomisk situation. En effekt blir då antagligen budgetunderskott som skolorna får leva med tills en anpassning har skett.

Lokalkostnader

Eftersom lokaler i Stockholms innerstad är mer attraktiva än lokaler utanför stadskärnan är också hyreskostnaderna i innerstaden högre. Det är exempelvis ofta små förskolor, vilket i sig är uppskattat av föräldrar, men som samtidigt inte kan utnyttja en större enhets kostnadseffektivitet. Många av Kungsholmens förskolor saknar dessutom en utemiljö med tillräckliga lektytor vilket ställer krav på personaltäta utflykter till gemensamma parker och lekområden. Det medför betydligt högre kostnader för innerstadens stadsdelar jämfört med andra stadsdelar. Den sammanlagda hyreskostnaden för förskola och skola på Kungsholmen var för år 2003 **58,9 mkr**. Efter att ha erhållit hyresschablon och hyreskompensation återstod ändå cirka **6,0 mkr** som måste tas från förskola och skolas verksamheter.

Vid kommande årsskifte upphör den nuvarande hyreskompensationen som för Kungsholmens del utgör **4,3 mkr**. Det innebär att sammanlagt **10,3 mkr** ska tas från Kungsholmens förskolors och skolors ordinarie verksamhet.

De höga hyreskostnaderna följer i stor utsträckning de socioekonomiska variablerna vilket innebär att Kungsholmen även här förlorar ytterligare resurser.

Sammantaget det nya resursfördelningsförslaget (**-6,0 mkr**) och slopandet av hyreskompensationen (**-4,3 mkr**) kommer Kungsholmens förskola – skola - fritid inför kommande årsskifte att ha **10,3 mkr** mindre till ordinarie verksamhet.

Liljeholmens stadsdelsnämnd beslöt den 29 april 2004 att

1. godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remiss från kommunstyrelsen
2. nämnden anför därutöver

Stadsdelsnämnden reagerar kraftigt mot förslaget att slopa den särskilda flyktingskolpengen.

Till Sverige nyanlända flyktingbarn har andra och större behov än barn födda i Sverige av invandrade föräldrar. Flyktingbarnen kan anlända till Sverige med bristfällig eller ingen skolbakgrund. De skall starta en ny tillvaro i ett nytt land, ibland återförenas med föräldrar som de varit åtskilda ifrån och de har många gånger traumatiska upplevelser med sig i bagaget.

Ett slopande av den särskilda flyktingskolpengen drabbar de stadsdelsnämnder som inom sina områden har genomgångsbostäder för flyktingar, som inte ens med nuvarande flyktingskolpeng får full kompensation för sina merkostnader.

Särskilda medel måste tilldelas nyanlända flyktingbarn, men beräkningsgrunderna måste ske på ett annat sätt än hittills så att utgångspunkten blir aktuellt antal barn. En utgångspunkt kan vara aktuellt antal barn i förberedelseklasser.

Reservation anfördes av *Magnus Hellström, Anne Wompa och Daniel Somos* (alla m) till förmån för det egna förslaget att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 2 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen är positiv till förslaget att ersätta deltid- och heltidsschabloner till förskolan med en enhetlig schablon. Såväl för den totala budgeten för förskolan som på enhetsnivå innebär nuvarande modell svårighet att beräkna förväntade intäkter. Andelen del- och heltider kan variera från förskola till förskola från ca 15% till 35% deltider under olika perioder.

Den nya fördelningen av grundskoleschablonen på tre nivåer är motiverad av att stärka budgeten för år 4-5 som hittills kommit i kläm i nuvarande modell. Att grundbeloppet inkluderar ett basbehov av språkstöd och barn med behov av särskilt stöd behöver definieras så tydligt som möjligt.

Det nya socialekonomiska tilläggsbeloppet som föreslås inkludera språkstöd, svenska 2, modersmål, medel för barn med behov av särskilt stöd och undervisning av flyktingbarn kommer att innebära en stor frihet för stadsdelsnämnderna att fördela resurser utifrån den egna stadsdelens och de egna skolornas olika förutsättningar.

Nya socioekonomiska variabler

Den sociala faktorn bör ha

- Få och tydliga variabler som ger en bild av den sociala situationen

- Variabler som bygger på aktuell forskning
- Variabler som utgår från ett barnperspektiv
- En ekonomisk ram där beräkningsgrunderna klart framgår

Variablerna föreslås minska från fyra till tre och vara följande:

- Andel barnfamiljer med låg inkomst (ensamstående <160 000 kr, sammanboende <200 000 kr) av samtliga barnfamiljer uppdelade efter barnens åldersgrupp
- Andel barn till föräldrar 25-64 år som båda har enbart förgymnasial utbildning
- Andel barn med utländskt födelseland eller där båda föräldrarna är utrikes födda

För Liljeholmens del slår de nya variablerna igenom på den nya tilläggsresursen för grundskolan, där Liljeholmen är en av de tre stadsdelarna med störst ökning med 10,1%. Framför allt lär andelen barn till föräldrar med enbart förgymnasial utbildning vara hög.

Variablerna får en annan effekt på anslaget för barn- och ungdomsverksamhet, där resurserna i stället minskar med 8,9%, vilket troligen förklaras av att här ingår endast 50% som behovsbaserad fördelning, resterande på antal barn och ungdomar i stadsdelen.

Som redovisas i bilaga 3 i finansavdelningens tjänsteutlåtande slår den nya modellen utifrån jämförelser med budget 2004 sålunda för Liljeholmen:

Förskola	-0,4%
Grundskola, kommunal	+3,1%
Barn och ungdom	-8,9%
Total förändring	+0,9%

Barn med behov av särskilt stöd

I stadens budget syftar begreppet barn med behov av särskilt stöd på att vissa barn tillfälligt eller varaktigt kan behöva mer stöd än vad som normalt finns i en förskola eller skola. Så hanteras också det riktade stödet, hittills uttryckt i ett eget anslag i den årliga budgeten, i Liljeholmen. I nuvarande skolpeng som går direkt ut till skolorna ingår en del som ska täcka de särskilda behov av pedagogisk art som ingår i rektors/grundskolans ansvar att tillgodose. I den nya resursfördelningen uttalas att schablonens grundbelopp inkluderar ett basbehov för barn med behov av särskilt stöd. Här vore det önskvärt med en definition från stadens sida om vad som inkluderas i schablonen, inte minst för att underlätta för stadsdelsnämnderna att disponera tilldelade medel utifrån någorlunda liknande principer i stadsdelarna.

Det nya tilläggsbeloppet som ska ersätta nuvarande stöd till en mängd olika insatser i skolan innebär att det på alla nivåer måste kartläggas, fördelas, följas upp och utvärderas vilka effekter gjorda insatser förväntas få och också ger för barn med behov av särskilt stöd.

Kommunstyrelsen har tidigare fattat beslut om ersättningsregler mellan stadsdelsnämnderna för barn i behov av särskilt stöd. Resurser fördelas idag, och även i kommande system, till den stadsdel där barnet är folkbokfört och hemstadsdelen ska därför debiteras för kostnader som inte täcks av schablonen. Insatser som köps och säljs av varandra är placeringar på resursavdelningar, i särskilda undervisningsgrupper

varandra är placeringar på resursavdelningar, i särskilda undervisningsgrupper samt stödpersoner, elevassistenter och andra former av individuellt stöd. Skriftliga överenskommelser ska göras mellan stadsdelsnämnderna för barn i behov av särskilt stöd, vilket också görs i Liljeholmen, som dock inte alltid medger full kostnadstäckning för den verkliga kostnaden. I detta fall agerar idag stadsdelarna utifrån olika, egna principer. I finansavdelningens tjänsteutlåtande står följande: "För skolbarn som går i grundskola i annat stadsdelsområde kan medel sökas hos hemstadsdelen för barn med mycket stora behov av särskilt stöd eller stora behov av språkstöd." Det bör klargöras om detta innebär nya principer för betalningsansvaret och hur i så fall gränsen för mycket stora behov ska dras mellan stadsdelarna.

Flyktingelever och förberedelseklasser

Staden har i budget för 2003 och 2004 utrett hur flyktingkolpengen bör konstrueras för att komma elever i förberedelseklass till del under den tid de går i sådan särskild grupp, och inte bygga på mätning av flyktingstatus som ligger flera år tillbaka i tiden. Utredningen har kommit fram till att i stället helt slopa flyktingkolpengen och fördela medlen till anslaget för barn med behov av särskilt stöd. Det går med nuvarande underlag inte att bedöma vad denna förändring innebär för Liljeholmens budget för nästa och kommande år. Principiellt menar dock förvaltningen att det är ett stort åtagande för de stadsdelar som inom stadsdelen ansvarar för flyktingverksamhet i och med att genomgångsbostäder erbjuds där regelbundet. För Liljeholmens del handlar det om Elektravägen i Västberga där regelbundet stora barnfamiljer vistas under ganska långa perioder, samt just nu ytterligare 23 gatuadresser med enstaka lägenheter i Gröndal och Midsommarkransen. Utifrån den nu helt förkastliga mätmetod som använts tilldelades Liljeholmen 600 tkr i budget 2003 och nu 300 tkr i budget 2004. Totalt har avsatts i budget 2004 för förberedelseklasser i Liljeholmen 800 tkr, vilket dock är otillräckligt för att kompensera våra tre skolor med förberedelseklasser fullt ut för de kostnader de har. I budget för år 2004 skulle minst 1,5 mnkr behövas för förberedelseklasser i Liljeholmen.

Det är förvaltningens mening att de stadsdelar som har ett regelbundet underlag för flyktingelever borde tilldelas ett särskilt anslag för att kunna upprätthålla en bra verksamhet med kontinuitet för dessa elever.

Stadsdelsnämndens nya uppdrag att fördela resurser

Det nya resursfördelningssystemet från och med 2005 ställer stora krav på stadsdelsnämnderna att i sin tur hitta modeller för fördelning av resurser med målet att utjämna skillnader mellan stadsdelar, skolor och enskilda elever och åstadkomma goda resultat för alla. De forskningsrapporter som presenteras i tjänsteutlåtandet visar att det inte är helt lätt att hänvisa till kända framgångsfaktorer – i vilken utsträckning handlar det om mer eller mindre resurser, det vill säga pengar? I vilken utsträckning handlar det om metoder, medarbetare eller kanske i hög grad föräldrar? Och om det handlar om pengar – hur ska de i så fall bäst användas? Och vem ska avgöra hur de används?

Förslaget till ny resursfördelning till förskola och skola väcker många frågor som kanske kan medverka till att sådana frågor lyfts fram och förhoppningsvis ger större tyngd åt professionens betydelse för att klara det viktiga samhällsuppdraget att garantera alla våra barn en bra och likvärdig utbildning.

Det är förvaltningens uppfattning att föreliggande förslag är ett första steg med fokus på ekonomi och forskningsresultat som ska ge möjligheter till styrning av skolan, medan nästa steg ändå måste bli en uppgift att lösa med professionens hjälp ute i verksamheten.

Maria-Gamla stans stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Pär Hommerberg* (fp), *Maj-Britt Åkesson* (fp), *Michael Schartau* (m), *Sonja Gräns* (m), *Margaretha Swanström* (m) samt *Torbjörn Andring* (kd) till förmån för eget förslag till beslut att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Maria-Gamla stans stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Ett förslag till nytt resursfördelningssystem för förskola och grundskola har sänts på remiss till Maria – Gamla stans stadsdelsnämnd för yttrande. Syftet är att utjämna förutsättningar och skolresultat mellan barn och elever i olika delar av staden. Förvaltningen stöder i stort förslaget och anser det är bra att medel omfördelas till stadsdelsnämnder med målgrupper som behöver extra mycket resurser.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Stadsdelsförvaltningen stöder i stort stadsledningskontorets förslag till nytt resursfördelningssystem och anser att förslaget gagnar barn och elever i stadens förskolor och grundskolor.

Förslaget innebär att stadsdelsnämnderna själva kan fördela det socioekonomiska tilläggsbeloppet utifrån lokala förhållanden i förskolor och grundskolor. Förvaltningen stöder detta och anser det vara helt i linje med syftet med ett nytt resursfördelningssystem. Förutsättningarna för barn och elever kan variera även inom en stadsdelsnämnd.

Positivt att deltidsschablonen tas bort

Förvaltningen ser mycket positivt på att deltidsschablonen avskaffas, något som förvaltningen tidigare har efterlyst. Föräldrar ändrar ofta barnens vistelsetid, men förskolan kan inte ändra sin personalstatus i samma omfattning. Då en förskola får

lan kan inte ändra sin personalstatus i samma omfattning. Då en förskola får många deltidsbarn slår det hårt mot förskolans ekonomi.

Ett basbehov av medel till barn i behov av särskilt stöd bör ingå i förskolans grundbelopp

I grundbeloppet för grundskola ingår enligt förslaget ett basbehov av medel till barn i behov av särskilt stöd vilket det inte gör i förskolans grundbelopp. Förvaltningen anser att det även i förskolans grundbelopp ska ingå ett basbehov av medel till barn i behov av särskilt stöd.

Socioekonomiska faktorer

Tilläggsbeloppet fördelas till stadsdelsnämnder utifrån stadsdelens sociala fördelningsvariabler. Ingen hänsyn tas till att elever i ganska stor omfattning väljer skola och även förskola, om än i mindre omfattning, i annan stadsdel än hemstadsdelen. Konkret kan det innebära att kostnaden hamnar hos en annan stadsdel än där som barnet/eleven är folkbokförd. Förvaltningen anser att det slutliga förslaget bör ta hänsyn till detta förhållande.

Precis som idag ska medel framöver sökas hos hemstadsdelen för de barn och elever som har behov av extra stöd. Utifrån ovanstående resonemang anser förvaltningen att detta är en otymplig metod, som inte gagnar barn och elever.

Ytterligare variabler till verksamhetsområde barn och ungdom

Förvaltningen stöder de nya variablerna och hur de viktas i den behovsbaserade fördelningen till förskola och grundskola. Däremot anser förvaltningen att de inte är helt relevanta för verksamhet barn och ungdom. Förvaltningen ser inte variablerna låg inkomst, låg utbildning och utländsk bakgrund som de enda variablerna för att kunna uppfylla kommunfullmäktiges mål för verksamheten att varje stadsdel ska erbjuda barn och ungdomar ett rikt och stimulerande fritidsutbud i närsamhället samt att deras inflytande över sin egen vardagsmiljö ska utvecklas. De föreslagna variabler bör här kompletteras med variabler som tar hänsyn till ungdomars drogmissbruk och boendestandarden. I områden där barnfamiljerna är trångbodda är förutsättningarna att ta hem kamrater begränsat och behovet av lokaler därför med största sannolikhet större.

Ekonomiska konsekvenser

För Maria – Gamla stans stadsdel innebär det nya förslaget att kommunal förskola och verksamhet barn och ungdom får minskad resurstilldelning. Kommunal grundskola får däremot ökad resurstilldelning. Totalt får Maria – Gamla stans stadsdelsnämnd en ökad tilldelning, se tabell nedan. Totalt i staden får sju stadsdelsnämnder ökad tilldelning till förskolan och nio får ökad tilldelning till grundskolan.

Ny resursfördelning jämfört med nuvarande resursfördelning (inom parentes anges belopp utifrån 2004 års Kf-budget)

Kommunal förskola	Kommunal grundskola	Barn och ungdom	Total förändring
-1,6 % (-1,6 mnkr)	2,1 % (6,2 mnkr)	-5,5 % (-1,4 mnkr)	0,7 % (3,2 mnkr)

Förvaltningen ser med oro på att resurserna till verksamhetsområde barn och ungdom minskar med 5,5 % (-1,4 mnkr) i detta förslag. Inom förvaltningen tillförs individ- och familjeomsorg för barn och ungdom medel från verksamhetsområde barn och ungdom för att förvaltningen ska ha möjlighet att ge lagstadgat stöd. Förslaget innebär att stadsdelsförvaltningen inte kan tillföra medel i samma omfattning, vilket negativt påverkar barn och ungdomar som behöver stöd från socialtjänsten. Förvaltningen ser gärna att en översyn görs även för individ- och familjeomsorgen.

Bra med ett gemensamt datum med enskilda verksamheter när val till förskola och grundskola ska vara klart.

På sidan 21 i förslaget till nytt resursfördelningssystem tas upp problem med stora elevavgångar från kommunala skolor i nära anslutning till terminsstart. Som ett sätt att förebygga detta föreslås att staden i samråd med de enskilt drivna skolorna bestämmer ett gemensamt datum på våren när skolvalen ska vara klara. Förvaltningen tycker det är ett mycket bra förslag. Liknande problematik finns inom förskolan. Förvaltningen föreslår att motsvarande rutin införs även med de enskilt drivna förskolorna.

Norrmalms stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att i huvudsak godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som yttrande över remissen samt att därutöver anföra följande.

Vi anser att det är principiellt riktigt att den sociala faktorn, dvs den socioekonomiska strukturen i stadsdelarna, har en stor betydelse i resursfördelningssystemet. Detta förslag har som vi kan uppfatta det, inte gjort detta på ett rimligt sätt.

Fyra punkter vill nämnden framhålla som inkonsekventa.

1/ Norrmalm har 40% av elever från andra stadsdelar eller andra kommuner medan den socioekonomiska strukturen enligt uppgift främst bygger på den som gäller för Norrmalm. Av eleverna utanför Norrmalm är ca 10% från andra kommuner. Många av dessa barn har särskilda behov som det helt eller delvis inte tas hänsyn till.

2/ Antalet barn och andelen barn o stadsdelsnämndens verksamhet måste vara en del i viktningen. Att Norrmalm får lika mycket ersättning i tilläggsbelopp som Östermalm fast Norrmalm har 1000 fler elever är orimligt. Det tyder på ett systemfel i metoden till fördelningssystem.

3/ Hänsyn tas inte till de särskilt höga kostnader som innerstadsskolorna har för de sk. Palatsskolorna. Dessa har stora utrymmen som inte alls går, eller är svåra att utnyttja. Idag måste stadsdelen skjuta till flera miljoner kronor till hyreskostnader, de flesta andra stadsdelar behöver inte göra detta. Förestående förändringar av hyresersättningen kan dessutom innebära ytterligare minskning av ersättningen till dessa sk Palatsskolor.

4/ Förslaget till resursfördelningssystemet tar för lite hänsyn till de individuella svårigheterna barn kan ha oavsett familjens ekonomi och föräldrarnas utbildningsnivå. Det gäller till exempel inläringssvårigheter och neuro-psykiatriska funktionshinder. Som förvaltningen beskriver har Norrmalm ett relativt stort antal barn med neuropsykiatriska diagnoser.

Det är viktigt att en förändring av resursfördelningssystemet, som vi stöder, grundar sig på verkliga förhållanden i stadsdelarna och också tar hänsyn till unika omständigheter eller speciella problem som råder i stadsdelarna.

Reservation anfördes av *Inge-Britt Lundin m fl* (fp), *Sebastian Cederschiöld m fl* (m) och *Anders Broberg* (kd), bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av *Inge-Britt Lundin m fl* (fp), *Sebastian Cederschiöld m fl* (m) och *Anders Broberg* (kd), bilaga.

Norrmalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen fick 2003 i uppdrag att göra en översyn av det s.k. resursfördelnings-systemet för förskola och grundskola. Översynen föranleddes av att man konstaterat att det råder betydande skillnader i förutsättningar och skolresultat mellan barn i olika delar av staden. Översynen har resulterat i ett förslag till nytt resursfördelningssystem som föreslås träda i kraft 2005. För Norrmalms stadsdelsnämnd innebär förslaget kraftigt minskade resurser framför allt vad gäller grundskolebarn. Förskolebarn har inget att invända mot att man genom ändringar i resursfördelningssystemet söker förbättra villkoren för de barn och ungdomar som växer upp i familjer med socioekonomiskt mera knappa resurser. Enligt förvaltningens uppfattning har den socioekonomiska strukturen dock getts en alltför stor betydelse i det nu föreslagna resursfördelningssystemet. Förvaltningen anser också att förslaget rent allmänt är svåröverskådligt vad gäller de budget- och verksamhetsmässiga konsekvenserna.

Förvaltningens synpunkter

Förvaltningen har inget att invända mot att man genom ändringar i resursfördelningssystemet söker förbättra villkoren för de barn och ungdomar som växer upp i familjer med socioekonomiskt mera knappa resurser. Resurser för barn och ungdom fördelas dock redan idag till förhållandevis stor del utifrån den socioekonomiska strukturen i de olika stadsdelarna.

Förslaget till nytt resursfördelningssystem är enligt förvaltningens mening svåröverskådligt, både vad gäller de ekonomiska och verksamhetsmässiga konsekvenserna och det är tveksamt om syftet att ta fram ett enklare och mera tillförlitligt resursfördelningssystem uppnåts.

Som framgår av förslaget kommer den socioekonomiska strukturen i respektive stadsdelsnämndsområde att ges en större tyngd än idag vid fördelning av resurser, vilket kan skapa bättre förutsättningar för barn i mindre gynnade områden att nå bättre resultat i skolan. Förvaltningen vill dock framhålla att de resultat eleverna uppnår inte alltid kan kopplas till den socioekonomiska strukturen i det område där skolan ligger.

En skola i ett socioekonomiskt mindre gynnat område kan lyckas lika bra eller bättre än en skola i ett mera gynnat område. Det finns också skolor inom en och samma stadsdelsnämndsområde och med likartad socioekonomisk struktur som uppvisar mycket olika resultat vad gäller exempelvis elevernas medelbetyg. Detta framgår inte minst av Skolverkets s.k. Salsaundersökning som visar att ledarskap, lärarnas professionalism, d.v.s. kompetens och engagemang, arbetssätt och klimatet i skolan är viktiga framgångsfaktorer för hur väl en skola lyckas nå målen.

Vad gäller frågan om modersmålsundervisning framhålls i utredningen att det enligt Språkcentrum finns stora skillnader mellan beviljade modersmålsschabloner och antalet elever som deltar i undervisningen. Förvaltningen vill påpeka att exempelvis flera skolor på Norrmalm har anställda lärare som svarar för viss modersmålsundervisning, vilket gör att man inte har behov av att "köpa" dessa tjänster från Språkcentrum. Detta kan således förklara den differens som finns mellan beviljade modersmålsschabloner och antalet elever som faktiskt deltar i undervisningen.

Budget- och verksamhetsmässiga konsekvenser

Sammanfattningsvis anser förvaltningen att den sociala faktorn, d.v.s. den socioekonomiska strukturen i de olika stadsdelarna, ges alltför stor betydelse i det nu föreslagna resursfördelningssystemet. Enligt förvaltningen måste även antalet / andelen barn i stadsdelsnämndens verksamheter vara en del i viktningen, på samma sätt som i nuvarande fördelning av resurser vad gäller barn med behov av särskilt stöd och verksamhet för barn och ungdom.

Förvaltningen tycker att det är svårt att se helheten i det föreslagna systemet eftersom tilldelningen till de enskilt drivna förskolorna och fristående grundskolorna exkluderats.

I nuvarande system för fördelning av medel till barn med behov av särskilt stöd ingår tilldelningen till enskilt drivna förskolor och fristående grundskolor som en del av helheten. Att fördelningen till dessa verksamheter inte berörs i förslaget, särskilt

vad gäller den socioekonomiska faktorn i tilläggsbeloppen, gör förslaget till resursfördelning ofullständig.

Enligt förvaltningens uppfattning borde frågan om fördelning av resurser till enskilt drivna verksamheter ha blivit belyst inom ramen för den nu genomförda översynen, i synnerhet då SPO-utredningen nyligen föreslagit att stadsdelsnämnderna ska överta ansvaret i denna del för barn och elever i enskilt driven verksamhet och fristående grundskolor.

Det faktum att förslaget till tilläggsbelopp för grundskolan grundar sig på den socio-ekonomiska strukturen i de olika stadsdelsnämndsområdena kan för en stadsdel som Norrmalm, där sammanlagt 40 % av eleverna kommer från andra stadsdelar eller andra kommuner, ge en fördelning av resurser som inte svarar mot samtliga elevers behov.

Frågan om skillnader i hyreskostnader för de olika stadsdelsnämnderna har inte belysts i förslaget till nytt resursfördelningssystem. Förvaltningen anser att nämndernas skilda förutsättningar vad gäller hyreskostnader till följd av geografiskt läge och svårigheter att effektivt utnyttja lokalerna i de s.k. palatsskolorna borde ha beaktats. För de stadsdelsnämnder som till följd av det föreslagna resursfördelningssystemet kommer att få större budgetmässiga förändringar föreslås att övergångsbestämmelser bör övervägas. I detta fall behövs en närmare precisering av vad som avses med *större förändringar* och också av vilken form av övergångsbestämmelser man tänkt sig.

Grundskola

Vad gäller det föreslagna *grundbeloppet* för grundskola föreslås att detta utgår med tre olika belopp beroende på skolår. Det framgår dock inte av utredningen varför man föreslår tre olika nivåer i stället för som idag, då schablonen endast utgår i två nivåer. Detta kan uppfattas som en återgång till att tänka i termer av tidigare låg-, mellan- och högstadium, vilket knappast överensstämmer med de intentioner som finns i läroplanen för grundskolan. Förvaltningen har dock inget att invända mot att grundbeloppet utgår med tre olika belopp beroende på skolår.

För att tillgodose ett basbehov av svenska som andraspråk, modersmål och barn med behov av särskilt stöd föreslås att medel motsvarande en höjning av grundbeloppet med ca 1,5 % omfördelas från det nya tilläggsbeloppet, motsvarande 55 mnkr för hela staden.

Förslaget till *tilläggsbelopp* inom grundskolan innebär att Norrmalms stadsdelsnämnd får en minskning med närmare 30 % jämfört med de medel som idag utgår för barn med behov av särskilt stöd, svenska som andraspråk, modersmålsundervisning och undervisning av flyktingbarn. För Norrmalms stadsdelsnämnd innebär detta en minskning med 10,3 mnkr, vilket exempelvis mot Vara gäst i den fria världen 26 sammanföreslås ingå i den nya sociala faktorn förefaller dessa enligt förvaltningens mening vara rimliga. Möjligen kan man ifrågasätta om variabeln ”andelen utrikes födda barn eller barn med föräldrar som båda är födda utomlands” inte tillmäts en alltför stor betydelse. Vad den sociala faktorn, till skillnad från idag, däremot inte tar hänsyn till är den s.k. befolkningsfaktorn, d.v.s. antalet / andelen barn

i åldern 0 till 17 år inom respektive stadsdelsnämndsområde. Konsekvensen av detta är att stadsdelsnämnder med ungefär samma socioekonomiska struktur erhåller samma tilldelning i kronor vilket medför att tilldelningen per barn i vissa fall skiljer sig kraftigt åt.

Ett exempel är stadsdelsnämnderna Östermalm och Norrmalm, som i förslaget erhåller 27,2 respektive 25,7 mnkr i tilläggsbelopp. De kommunala grundskolorna på Norrmalm har ca 1 000 elever fler än Östermalm. Per elev innebär detta att Norrmalms stadsdelsnämnd, jämfört med Östermalms, erhåller ca 2 500 kr lägre tilldelning per elev, vilket motsvarar 25 %. Även mellan andra stadsdelsnämnder med ungefär samma socioekonomiska struktur men med stora skillnader i elevantal uppstår samma förhållande, t.ex. mellan Rinkeby och Skärholmen.

Från förvaltningens sida är vi oroad över de konsekvenser det föreslagna resursfördelnings-systemet kan komma att få för stadsdelsnämndens grundskoleverksamhet. Redan nuvarande system ger Norrmalms stadsdelsnämnd den lägsta medeltilldelningen per elev. Detta har inneburit att skolorna på Norrmalm redan nu tvingats dra ner på specialundervisning och olika former av resurstjänster.

Om förslaget till nytt resursfördelningssystem genomförs finns det därför stor risk för att ytterligare personalnedskärningar blir nödvändiga. För grundskolorna kan det röra sig om en minskning på upp till fyra lärartjänster per skola, vilket i sin tur leder till större klasser. Det kan också bli fråga om att minska antalet speciallärare och de personalresurser i övrigt som inte är helt nödvändiga för att fullgöra den garanterade timplanen.

Sammantaget kan detta innebära att grundskolorna på Norrmalm inte kommer att kunna upprätthålla samma kvalitet på undervisningen som idag. Detta betyder i sin tur att det finns risk för att förutsättningarna för eleverna att uppnå godkända resultat i grundskolan försämrats.

Förskola

Förvaltningen anser att förslaget om att samma *grundbelopp* per barn i förskola ska utgå oberoende av om barnet är s.k. heltids- eller deltidsbarn är bra. Detta underlättar planeringen för enheterna och minskar administrationen. För Norrmalms stadsdelsnämnd innebär förslaget i denna del en obetydlig förändring motsvarande 0,1 %. Förslaget till *tilläggsbelopp* inom förskola, baserat på socioekonomiska variabler, innebär för Norrmalms stadsdelsnämnd en minskning med 2,3 mnkr motsvarande drygt 20 % jämfört med de medel som idag utgår för barn med behov av särskilt stöd, språkstöd och socioekonomisk fördelning. Vad förvaltningen anför vad gäller den sociala faktorns betydelse för grundskolan gäller även för förskoleverksamheten.

Vad gäller förskoleverksamheten på Norrmalm innebär förslaget till nytt resursfördelningssystem inte lika stora förändringar som inom grundskolan men även här kan det, om förslaget genomförs, bli nödvändigt att göra större barngrupper och / eller dra ner på vissa specialresurser.

Verksamhet för barn och ungdom

Förslaget till resursfördelning för verksamhet för barn och ungdom innebär för Norrmalms stadsdelsnämnd en minskning med ca 8 %, motsvarande 1,7 mnkr jämfört med de medel som idag erhålls.

Den sociala faktorn för Norrmalm minskar från 3,48 % till 2,78 % med de föreslagna variablerna. Till skillnad från de föreslagna tilläggsbeloppen för förskola och grundskola, innebär förslaget att den s.k. befolkningsfaktorn kvarstår och att hänsyn alltså tas till respektive stadsdelsnämnds andel av befolkningen i åldersgruppen 0-17 år.

Förvaltningen anser att stadsdelarnas andel av befolkningen i aktuell åldersgrupp måste beaktas och vad gäller verksamhet för barn och ungdom är att förslaget till resurs-fördelningssystem är acceptabelt med hänsyn till utredningens uppdrag.

Barn med behov av särskilt stöd

Enligt förvaltningens uppfattning tar det föreslagna resursfördelningssystemet för lite hänsyn till de individuella svårigheter barn kan ha oavsett familjens ekonomi och föräldrarnas utbildningsnivå, som exempelvis inlärningssvårigheter och neuropsykiatriska funktionshinder. Inom stadsdelen Norrmalm finns t.ex. ett relativt stort antal barn med neuropsykiatriska diagnoser.

Barn och ungdomar med behov av särskilt stöd måste även i fortsättningen få sina behov tillgodosedda. Detta gör att resurser från den reguljära verksamheten måste tas i anspråk, vilket kan få stora konsekvenser för övriga elever.

För barn som inte går i grundskola i det "egna" stadsdelsområdet föreslås att medel kan sökas hos hemstadsdelen för barn med mycket stora behov av särskilt stöd eller stora behov av språkstöd. Det behövs en närmare precisering av vad som avses med *mycket stora behov* och *stora behov*. Det är också viktigt att klargöra vem som avgör om behov av särskilt stöd eller språkstöd föreligger. Är det den skola där barnet går eller är det "hemstadsdelen" ?

Många elever och föräldrar uppskattar möjligheten att kunna välja skola utifrån de olika pedagogiska inriktningar som erbjuds. I Norrmalms skolor kommer ca 30 % av eleverna från andra stadsdelar och 10 % från andra kommuner, vilket sannolikt beror på att flera skolor på Norrmalm har en speciell inriktning. Det finns exempelvis musikklasser, judiska klasser, tvåspråkiga klasser och MA-NO-klasser. Om en elev inte kan garanteras att få de extra insatser som eventuellt kan komma att behövas finns risk för att det fria valet av skola begränsas.

Rinkeby stadsdelsnämnd beslöt den 29 april 2004 att överlämna och åberopa tjänsteutlåtandet med Rinkebys lokala handikappråds synpunkter bilagerade, som svar på remissen angående översyn resursfördelningssystemet för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom.

Reservation anfördes av *Kerstin Gustavsson* (m) för minoritetens (m, fp, kd) räkning till förmån för eget förslag till beslut att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Rinkeby stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 17 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förslaget innebär att socioekonomiska förhållanden kommer att väga tyngre än idag. Trots detta är ökningen för Rinkeby i det förslagna systemet marginellt (+0,3%). För grundskolorna innebär förslaget en minskning med 1,9 % medan förskolan erhåller en ökning med 2,8 % och anslaget för barn- och ungdomsverksamhet höjs med 5,5 %.

Stadsledningskontoret anger i sitt förslag att den negativa förändringen för Rinkebys grundskolor kan bero på så kallade tröskeeffekter inom tilldelade medel för svenska 2. En större andel äldre elever genererar mer medel i dagens schablonssystem än vad de kommer att generera i det föreslagna systemet med en socioekonomisk fördelning.

Synpunkter på förslaget

Stadsdelsförvaltningen upplever att en brist i systemet är att incitamentet för de olika enheterna att öka barn- och elevantalet minskar, eftersom den schablonfinansierade delen av budgettilldelningen minskar. Idag marknadsför sig Rinkebys skolor aktivt för att öka sina elevantal. Skolorna har också utvecklat specifika program för att genom dessa öka skolornas attraktivitet.

Stadsdelsförvaltningen anser att den omedelbara effekten av elevantalsförändringar hanteras bra genom systemet med resultatenheter. I det föreslagna resursfördelningssystemet kommer effekten fullt ut kommande år, men det blir i praktiken samma sak.

Minskade resurser till grundskolorna

Stadsdelsförvaltningen ser med viss oro på att resursfördelningen till skolområdet minskar jämfört med nuvarande system. Mot bakgrund av skolornas försämrade resultat borde istället mer resurser tillskjutas till skolorna.

Som beskrivits ovan anger stadsledningskontoret i sitt förslag att den negativa förändringen för Rinkebys grundskolor kan bero på så kallad tröskeeffekt inom tilldelade medel för svenska 2. Stadsdelsförvaltningen anser att om stadsdelsnämndens grundskolor missgynnas på grund av beräkningstekniska problem i den föreslagna modellen, så borde modellen justeras för dessa faktorer.

Rinkebys skolor har de sämsta meritvärdena jämfört med samtliga grundskolor i staden (exklusive specialskolor). Stadsdelsförvaltningen anser att detta till stor del beror på områdets speciella karaktär och struktur. Förvaltningen anser därför att modellen borde justeras för att mer ta hänsyn till de skolresultat som presteras i stadens grundskolor.

Kunskaper i svenska

I Rinkeby finns många utlandsfödda elever som uppvisar ett bättre studieresultat än elever födda i Sverige beroende på vissa grupperns obenägenhet att ta till sig kunskaper i svenska språket.

Stadsdelsförvaltningen anser att den enskilt viktigaste faktorn för skolframgång är kunskaper i svenska och att detta borde väga tyngre vid resurstilldelning.

Modersmålsundervisning

I förslaget anges att Språkcentrum uppgett att det finns stora skillnader mellan beviljade modersmålsschabloner och antal elever som deltar i undervisningen i modersmål. Stadsdelsförvaltningen anser dock att det är självklart att ett mindre antal elever deltar i modersmålsundervisningen köpt hos Språkcentrum än antalet elever som registrerats i modersmålsundervisning. Skolorna väljer nämligen, då det är möjligt, att själva anställa modersmåls lärare.

Eftersom förslaget använder Språkcentrums slutsatser som grund för att avskaffa modersmålsschablonen och när dessa slutsatser uppenbarligen är felaktiga, anser stadsdelsförvaltningen att andra orsaker till ett anskaffande av modersmålsschablonen borde anges.

Basbehov av språkstöd och stöd till barn med behov av särskilt stöd

Stadsdelsförvaltningen anser att stadsledningskontoret i förslaget borde definiera vad som ska utgöra basbehov av språkstöd och stöd till barn i behov av särskilt stöd.

Det kommer att bli svårt för stadsdelsnämnderna att utifrån generella grundbelopp och socioekonomiska tilläggsbelopp, ange vilken nivå verksamheten ska ha för språkstöd och barn med behov av särskilt stöd.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd beslöt den 1 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Billy Östh m.fl. (m)*, *Göran Qvennerstedt m.fl. (fp)* och *Ewa Samuelsson (kd)*, enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 8 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Den sammanlagda effekten av förslaget är att tio stadsdelsnämnder får ökad tilldelning och åtta får minskad tilldelning. De som får ökad tilldelning är stadsdelar som ingått i storstadssatsningen samt socioekonomiskt mindre gynnade stadsdelar i söderort.

Förvaltningen stödjer kommunstyrelsens förslag till förändringar i resursfördelningssystemet.

Skärholmens stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att godkänna förvaltningens remissvar för vidarebefordran till kommunstyrelsen.

Reservation anfördes av *Mikael Nordstedt* (kd) och *Bibbi Lagerqvist* (m) som yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Liliande Svensson m.fl.* (s), *Margareta Johansson m.fl.* (v), *Urban Johansson m.fl.* (mp) och *Jan Jönsson* (fp), bilaga.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förändringar i det nya systemet

Den sammanlagda effekten av förslagen blir att tio stadsdelsnämnder totalt får en ökad tilldelning och åtta får en minskad tilldelning. Alla stadsdelar som ingått i storstadssatsningen tillhör de som tillförs ökade medel, varav Skärholmen totalt får en ökning med 1,9%.

Skärholmens stadsdelsförvaltning anser att detta är ett mycket bra förslag till nytt resursfördelningssystem för förskola, skola, barn i behov av särskilt stöd och verksamheter för barn och ungdom. Vi instämmer till fullo i alla synpunkter och förslag.

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd beslöt den 22 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Ann-Katrin Åslund* (fp), *Madeleine Jacobsson* (m), *Patrick Simonson* (kd), *Markku Sirviö* (m), *Bengt Porseby* (fp) och *Björn Begner* (m) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande.

Spånga-Tensta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen anser att förslaget är bra. Den nya fördelningsmodellen för grundskolan ger förutsättningar att minska skillnaderna i skolresultat i olika delar av staden. De

stadsdelar som tidigare ingått i storstadssatsningen får ökad tilldelning vilket ger bättre möjligheter till långsiktiga resultatförbättringar än projektmedel och tillfälliga insatser.

Det nya systemet uppfyller i stort målet att det ska vara enkelt, att det inte ska kunna påverkas av eget handlande och att det tar ökad hänsyn till skilda förutsättningar. Förvaltningen vill dock peka på det problem som kan uppstå vid placeringar av elever i annan stadsdel som kräver större särskilda stödinsatser. För dessa elever föreslås medel kunna sökas hos hemstadsdelen. För en stadsdel med särskilt många elever utanför den egna stadsdelen försvåras planeringsarbetet för större särskilda insatser. Det kan också råda olika uppfattningar mellan stadsdelarna kring var gränsen går för bedömningen av vad som skall betraktas som mycket stora behov av särskilt stöd eller stora behov av språkstöd.

Förslaget för förskolan att ta bort del- och heltidschabloner anser förvaltningen är bra då det ger större ekonomisk stabilitet. Vid jämförelser av hur detta slår i två relativt olika områden som gamla Spånga och Tensta har beräkningar visat att skillnaden är obetydlig.

Förvaltningen anser vidare att det nya systemet för tilläggsbelopp för socioekonomiska förhållanden är mer rättvist än det tidigare. Att beräkna beloppet med föräldrarnas utbildning som grund i stället för hela befolkningens och att beräkna andel barn med utländskt födelseland eller där båda föräldrarna är utrikes födda mot nuvarande kriterium, barn med utländskt medborgarskap, gör det nya systemet till ett bättre instrument än det tidigare för den socioekonomiska fördelningen.

Förslaget att varje stadsdel beslutar hur det socioekonomiska beloppet ska fördelas inom stadsdelen är bra eftersom resurserna kan styras dit där behoven är störst. Förvaltningen kommer att utarbeta en policy för hur fördelningen av dessa medel ska gå till och vilka kriterier som ska gälla.

Förslaget pekar på de skillnader som med nuvarande resursfördelningssystem finns mellan beviljade modersmålschabloner och antalet elever som deltar i modersmålsundervisningen som köps av Språkcentrum. För Spånga-Tensta beror skillnaderna på att eleverna ges modersmålsundervisning av skolornas egna modersmålslärare. En tredjedel av stadsdelens totala budgetram för undervisning i modersmål tilldelas skolenheterna för finansiering av lokalt anställda modersmålslärare. ~~Det innebär att~~ fördelning av resurser från enskilda förskolor och fristående skolor för skolpliktsbevakning som föreslås speglar bättre den kostnad som de kommunala verksamheterna har för den överkapacitet stadsdelarna måste ha.

Förslaget om övergångsregler mellan friskolorna och de kommunala skolorna vid stora elevövergångar stöds av förvaltningen. För att denna typ av regel ska vara effektiv bör skolvalet vara klart senast den 31 mars.

För att mildra de negativa effekterna för de stadsdelar som får den största totala procentuella minskningen bör förändringen maximeras till 2% den första januari 2005 och resterande del tillkomma vid halvårsskiftet 2005.

Vantörs stadsdelsnämnd beslöt den 29 april 2004 att åberopa förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Henrik Ehrenberg* (kd), *Maria Ljungberg Schött m.fl.* (m) och *Lena Kling m.fl.* (fp) till förmån för eget förslag till beslut att lämna ärendet utan eget ställningstagande med hänvisning till den fortsatta centrala behandlingen av ärendet.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 22 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen ställer sig bakom översynens målsättningar att minska skillnader i olika delar av staden och att ge stadsdelsnämnderna ett större handlingsutrymme. Förvaltningen anser överlag att det redovisade förslaget till nytt fördelningssystem uppfyller de uppställda målen.

Förvaltningen konstaterar att den sammantagna effekten av förslaget är att en större del av den totala budgeten för de aktuella verksamheterna fördelas med utgångspunkt från socioekonomiska faktorer (19 %) jämfört med dagens system (9 %). Generellt anser förvaltningen att detta är en rimlig förändring av fördelningssystemet, men förvaltningen saknar delvis motiveringar till hur de aktuella medlen fördelas till de olika verksamhetsområdena. Man har exempelvis inte angivit skälen till att så stor del av de särskilda medlen för barn med behov av särskilt stöd, enligt förslaget fördelas till grundskolan.

Förvaltningen vill dock framhålla att det ställs större krav på den långsiktiga verksamhetsplaneringen med ett system som tar större hänsyn till socioekonomiska faktorer jämfört med ett system som främst utgår från antalet elever och förskolebarn. Enligt förvaltningens bedömning kommer man därför att behöva utarbeta metoder för att göra de långsiktiga effekterna av fördelningssystemet överblickbara. Respektive stadsdelsnämnd kommer därutöver att behöva utarbeta lokala system för den interna fördelningen av medel.

Det är positivt att översynen innehåller en analys av vilka faktorer som har störst betydelse för barnens förutsättningar och resultat med utgångspunkt i befintlig forskning. Förvaltningen välkomnar särskilt att man riktar in sig på de aktuella målgrupperna i större utsträckning än idag, exempelvis genom att endast beakta föräldrarnas utbildningsnivå i stället för den generella utbildningsnivån inom de olika stadsdelsområdena. Förvaltningen är också positiv till att man när det gäller utländsk bakgrund valt samma mått som Skolverket använder, vilket förenklar nationella jämförelser. Förutom att respektive stadsdelsnämnd får större möjligheter att fördela medel med hänsyn till de lokala förutsättningarna, i synnerhet de stadsdelsnämnder som ingått i storstadssatsningen och som får en ökad tilldelning. Här ges förbättrade möjligheter för nämnderna att bedriva ett långsiktigt utvecklingsarbete jämfört med de tillfälliga projektinsatser som varit möjliga inom exempelvis storstadssatsningen. Den långsiktiga planeringen underlättas även av

storstadssatsningen. Den långsiktiga planeringen underlättas även av förslaget att ersätta dagens deltids- respektive heltidsschabloner med grundbelopp för barn 1-3 år respektive barn 4-5 år.

Förvaltningen är också positiv till förslaget att lösa problemet med stora elevavgångar inför terminsstart genom att staden i samråd med friskolorna bestämmer ett datum på våren när skolvalen ska vara klara.

Slutligen vill förvaltningen peka på att den pågående översynen av särskolan har betydelse för fördelningen av resurser till skolverksamheten och man bör därför i den fortsatta hanteringen samordna dessa frågor. Ytterligare en fråga som bör studeras vidare i det fortsatta arbetet är gränsdragningarna när det gäller ersättningsansvar mellan stadsdelarna för barn i behov av särskilt stöd. Det bör enligt förvaltningen tydliggöras vad som avses med "mycket stora behov av särskilt stöd eller stora behov av språkstöd".

Förvaltningen föreslår att nämnden i huvudsak tillstyrker förslaget till nytt resursfördelningssystem med ovanstående erinringar och återopar detta tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Älvsjö stadsdelsnämnd beslöt den 29 april 2004 följande

1. Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande.
2. Stadsdelsnämnden avslår förslaget till nytt resursfördelningssystem för förskola, Grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom i den föreslagna utformningen.
3. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande.

I en kommunal budget som omsätter 31 miljarder måste det finnas möjligheter att hitta medel till ny fördelning i stadens förskole-/skolområden utan att behöva dra resurser från de stadsdelar som med stram budgethållning klarar sin verksamhet med tilldelade resurser. Förslaget innebär en mycket stor försämring för barn och unga i vår stadsdel trots att det är ett prioriterat område. Vi kan inte acceptera att barnen och ungdomarna i våra skolor ska tvingas till en sämre skolsituation med större klasser och färre lärare och med angelägna behov som inte kan tillgodoses, för att resurserna ska öka på andra håll i staden.

Barnen i vår stadsdel kommer självklart inte att må bättre av en försämrad situation i Älvsjö skolor bara genom vetskapen att andra barn i andra skolor får det bättre.

Det går inte att lättfärdigt tycka att barnen i de välmående områdena, dit tydligen Älvsjö räknas, ska acceptera att tvingas till större klasser. Då skapar vi ju tyvärr negativa skolmiljöer i Älvsjö som staden nu vill motverka. De skolor vi har som klarar sina åtaganden gentemot barnen, föräldrarna och i

förlängningen samhället, ska i stället tjäna som föredömen för stadens ansvariga och de skolor som kämpar under svårare förhållanden. För att hjälpa elever i mindre välmående områden måste således pengarna "skakas fram" utan att man raserar de ungas förskole- och skolsituation i övriga stadsdelar.

I remissärendet finns inte några som helst konsekvensbeskrivningar. Vi behöver analyser och konsekvensbeskrivningar över hur det nya tänkta systemet kommer att slå i Älvsjös skolor, såväl när det gäller de skolor där eleverna visar fina resultat i förhållande till staden i övrigt, men också när det gäller skolor i vårt område där resultaten ligger lägre än i de stadsdelar, som nu föreslås få ökade resurser.

Vår stadsdel har byggt upp sin förskole- och skolsituation i enlighet med den resursfördelning som tillämpats under en följd av år. Att då plötsligt ändra på detta med så omfattande försämringar anser vi helt fel. *Om konsekvensbeskrivningarna vi begär verkligen visar att det genom en förändring av resursfördelningen går att skapa bättre skolor med bättre undervisning och undervisningsresultat än det nuvarande systemet åstadkommit, är vi beredda acceptera detta.* Vi kräver emellertid en långtgående utredning som visar att så verkligen är fallet innan vi kan acceptera att förändringar sker i resursfördelningen på föreslaget sätt.

Den ekonomiska resurs som föreslås dras bort från Älvsjö motsvarar i 2003 års budget de samlade resurserna för svenska som andra språk, modersmålsundervisning och undervisning för flyktingkolbarn i hela Älvsjö (10Dek). Föreslagna systemet kommer att få stora pedagogiska konsekvenser för stadsdelen. Älvsjö bedriver även i de flesta skolor undervisning för flyktningbarn i s.k. förberedelseklasser och även detta är nu inkluderat inom ram för tilläggsbidraget som slår så skoningslöst mot vår verksamhet och verkar alls inte ta hänsyn till att vi har ett område med stora variationer och är upptagningsområde för flera grannstadsdelar.

För att klara budgetsituationen de senaste åren har Älvsjö stadsdelsnämnd redan haft en mycket stram budgethållning, vilket resulterat i kritik från skolinspektörerna när det gäller neddragning inom elevvården, studie- och yrkesvägledning och inom de specialpedagogiska verksamheterna.

Den socioekonomiska faktorn tar inte hänsyn till antalet barn i resp. stadsdelsnämnd, vilket får till konsekvens att Älvsjös barn kan få upp till 29 % mindre resurser. Och då ska man observera att vi har områden inom Älvsjö som har en hög socioekonomisk faktor, som inte får genomslag i beräkningen för hela Älvsjö. Vår erfarenhet hittills när det gäller barn med behov av särskilt stöd är att de behoven inte enbart följer socioekonomiska faktorer. Det innebär att barn i s.k. välmående områden har sämre förutsättningar att erhålla

bär att barn i s.k. välmående områden har sämre förutsättningar att erhålla stöd för sina särskilda behov.

Vi har i Älvsjö en provisorisk skola, Parkskolan, med ca 280 elever. En lösning av Parkskolans situation innebär en mycket ansträngd ekonomisk situation för Älvsjö från 2006. För att vi även i fortsättningen ska vara ett bra alternativ till friskolor i vårt område, måste vi ha resurser till skolorna som behåller minst den nuvarande kvaliteten.

Vi kan inte acceptera denna försämring av våra verksamheter för Älvsjös barn och ungdomar vilket får till följd större barn- och elevgrupper, sämre möjligheter att tillgodose varje enskild elevs behov, minskade möjligheter till extra stöd utifrån varje barns unika behov osv.

I stället anser vi att staden ska satsa nya pengar till de områden som idag är missgynnade resursmässigt och som har stora behov av stöd för att komma i nivå med övriga stadsdelar för att skapa goda och jämlika förhållanden för alla barn och ungdomar i Stockholm.

Reservation anfördes av *Olle Andretzky m.fl. (m)* och *Margaretha Åkerberg (kd)* till förmån för eget förslag att överlämna ärendet till kommunstyrelsen utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Margaretha Åkerberg (kd)*, bilaga.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 31 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Barn i olika delar av staden har olika levnadsförhållanden vilket påverkar uppväxt, skolresultat och framtida yrkesval. Kommunstyrelsen fick därför i budget 2003 i uppdrag att föreslå förändringar av resursfördelningssystemet för förskolan och grundskolan.

Nuvarande fördelning bygger främst på schabloner samt en behovsbaserad del där 50 % fördelas efter beräknat antalet barn / elever och 50 % efter socioekonomiska variabler. Målet för översynen har varit ett enkelt system som inte kan påverkas av eget handlande och som tar ökad hänsyn till skilda förutsättningar.

Stadsdelsförvaltningens synpunkter

Förvaltningen har inget att invända mot ändringar i resursfördelningssystemet för att förbättra villkoren för de barn och ungdomar som växer upp i familjer med socioekonomiskt mera knappa resurser. Resurser för barn och ungdom fördelas dock redan i nuvarande resursfördelningssystem till förhållandevis stor del utifrån den

nuvarande resursfördelningssystem till förhållandevis stor del utifrån den socioekonomiska strukturen i de olika stadsdelarna.

Förskolan

Nuvarande fördelningsprinciper

- ? Fyra schabloner för deltids- och heltidsbarn i åldrarna 1-3 år och 4-5 år.
- ? Medel för språkstödande verksamhet. Tre nivåer efter motsvarande andel elever som deltar i svenska som andraspråk men i förhållande till barnantalet 1-5 år i stadsdelsområdet.
- ? Socioekonomisk fördelning av medel.
- ? Medel för barnomsorgsgaranti.

Nya föreslagna fördelningsprinciper

- ? Belopp för familjedaghem och allmän förskola berörs ej.
- ? Två schabloner för åldrarna 1-3 år och 4-5 år. Inkluderar också medel för ett basbehov av språkstöd.
- ? Socioekonomiskt tilläggsbelopp som innehåller medel för språkstöd och medel för barn i behov av särskilt stöd. (För förskolebarn som går i annat stadsdelsområdes kommunala förskola kan medel sökas hos hemstadsdelen.)
- ? Medel för barnomsorgsgaranti.

Konsekvenser

Förvaltningen anser att förslaget om att samma grundbelopp per barn i förskola ska utgå oberoende av om barnet är s.k. heltids- eller deltidsbarn är bra. Det underlättar planeringen för enheterna och minskar administrationen. För Älvsjö innebär förslaget i denna del en obetydlig förändring.

Förslaget till socioekonomiskt tilläggsbelopp inom förskola, utgår från samma socioekonomiska variabler som för grundskolan (se sid. 6), vilket för Älvsjö innebär en minskning med 5,3 mkr vilket motsvarar 34,5 % jämfört med de medel som idag utgår för barn med behov av särskilt stöd, språkstöd och socioekonomisk fördelning. I bokslutet för 2003 konstaterades att Älvsjö stadsdel under året ökat genomsnittet barn per barngrupp från 17,0 till 17,8. Detta genom ett ökat barnantal och att barnomsorgsgarantin måste uppfyllas. Stadsdelsnämnden har beslutat om ytterligare fem avdelningars utökning under 2004 för att på sikt uppnå målet med 16, 0 barn per barngrupp. Utbyggnaden och ombyggnaden av förskolor inom stadsdelen innebär en ökad hyreskostnad med 5 mkr. per år.

Genom att minska det totala ekonomiska utrymmet för förskolan minskar även stadsdelens möjligheter att under mandatperioden uppnå de uppsatta målen med minskade barngrupper inom förskolan. Mindre medel till verksamheten och dyrare driftskostnader ger inte fler vuxna i förskolan – utan färre vuxna och fler barn/barngrupp.

Grundskolan

Nuvarande fördelnings principer

- ? Schabloner för elever i skolår F-5 och skolår 6-9 med specificerade belopp för lokaler samt sdn-administration och rektorslön.
- ? Schabloner för svenska som andra språk för deltagande elev i skolår F-5 och 6-9. Schablonen är i tre nivåer, ju större andel elever som deltar ju högre blir schablonen.
- ? Schablon för modersmålsundervisning i skolår F-9.
- ? Schablon för flyktingskolbarn i åldrarna 7-15 år.
- ? Socioekonomisk fördelning av statsbidrag för personalförstärkning.
- ? Medel för skolpliktbevakning.
- ? Hyrestillägg

Nya föreslagna fördelnings principer

- ? Schablon för elever i skolår F-3, skolår 4-6 och skolår 7-9 utan specificerade belopp för lokaler, sdn-administration och rektorslöner. Inkluderar också medel för ett basbehov av språkstöd och barn med behov av särskilt stöd.
- ? Socioekonomiskt tilläggsbelopp som innehåller medel för svenska som andra språk, medel för modersmålsundervisning, medel för flyktingskolbarn, socioekonomiska medel, statsbidrag för personalförstärkning (de s.k. Wernerssonpengarna)och medel för barn i behov av särskilt stöd. (För skolbarn som går i annat stadsdelsområdes kommunala skola kan medel för mycket stora behov sökas hos hemstadsdelen.)
- ? Medel för skolpliktbevakning.

Konsekvenser

De flesta skolor i staden och i riket är F-5 skolor, 6-9 skolor eller F-9 skolor. I Älvsjö återfinns alla tre varianterna d.v.s. fem F-5 skolor, en 6-9 skola och två F-9 skolor. Att som i förslaget återinföra den gamla "stadieindelningen" inom grundskolan med låg-, mellan- och högstadieskolor förefaller ej motiverat och detta motsätter sig förvaltningen.

Det socioekonomiska tilläggsbeloppet föreslås nu bli riktat till respektive skolform vilket för grundskolans del innebär att i jämförelse med 2004 års tilldelning en markant minskning av tilldelade medel. Anledningen till detta är att svenska som andraspråk, modersmålsundervisning och undervisning av flyktingskolbarn i det nya fördelningssystemet är *inkluderat* i tilläggsbeloppet. För dessa verksamheter erhöll stadsdelen under verksamhetsåret 2003 ca. 10 mkr. Med ett bibehållet nationellt uppdrag att erbjuda elever med invandrarbakgrund modersmålsundervisning och undervisning i svenska som andraspråk innebär det föreslagna systemet för beräkning av tilläggsbeloppet stora pedagogiska konsekvenser för stadsdelen. Till detta skall läggas att tre av fyra barn- och ungdomsområden inom stadsdelen även bedriver undervisning för flyktningbarn i s.k. förberedelseklasser och även detta uppdrag är nu

tingbarn i s.k. förberedelseklasser och även detta uppdrag är nu inkluderat inom ramen för tilläggsbidraget.

Eftersom barn och ungdomsområdena under flera år varit tvungna att effektivisera för att uppnå en budget i balans har redan en mängd åtgärder vidtagits för att minska kostnaderna. Hittills har dessa åtgärder i stort sett begränsats till neddragningar inom den lokala administrationen och andra kringkostnader. Under de senaste åren har även skolinspektörsrapporterna vid ett par tillfällen påpekat neddragningen av resurser inom elevvården, studie och yrkesvägledningen och inom de specialpedagogiska verksamheterna inom stadsdelens barn och ungdomsområden. Det enda sätt som förvaltningen nu bedömer vara möjligt att åtgärda för att åstadkomma en budget i balans, enligt den nya föreslagna resursfördelningsmodellen, är att minska den pedagogiska personalen. Inom grundskolan innebär detta en nedskärning upp till motsvarande sju läraranställningar, för varje barn- och ungdomsområde. Resultatet av en sådan drastisk åtgärd innebär naturligtvis större elevgrupper vid samtliga skolenheter inom stadsdelen, sämre möjligheter att tillgodose varje enskild elevs behov, minskade möjligheter till extra stöd etc.

Förvaltningen vill även påpeka det missförhållande som uppstår när ämnet svenska som andraspråk inkluderas i tilläggsbeloppet och inte grundbeloppet. Svenska som andraspråk är genom riksdagsbeslut ett timplanebundet ämne med egen kursplan och är att betrakta som vilket annat skolämne som helst t.ex. svenska, matematik bild etc.

Barn med behov av särskilt stöd

Nuvarande fördelningsprinciper

Medel för barn i behov av särskilt stöd fördelas till stadsdelarna till 50% efter antal barn och ungdomar i stadsdelen och med resterande 50% utifrån socioekonomiska faktorer. Medlen skall i stadsdelarna fördelas sedan mellan förskolan och grundskolan.

Nuvarande socioekonomiska variabler:

- ? Andel barn 0-17 år med utländskt medborgarskap.
- ? Andel barnfamiljer med låg inkomst (ensamstående <120 tkr/år, par <160 tkr/år).
- ? Andel 25-64 åringar med låg utbildning (högst förgymnasial utbildning).
- ? Andel sjukpenningförsäkrade 35-64 åringar som är långtidssjukskrivna (>15 dagar).

Nytt förslag om fördelningsprinciper för socioekonomiskt tilläggsbelopp.

Samtliga medel (100%) inom tilläggsanslaget föreslås fördelas till respektive skolform utifrån stadsdelarnas socioekonomiska profil. I tilläggsbeloppet ingår de tidigare medlen för barn i behov av särskilt stöd, statsbidrag för personalförstärkning (de s.k. Wernerssonpengarna), uppdraget att tillhandahålla undervisning i svenska som andraspråk, modersmålsundervisning samt undervisning av flyktingskolbarn.

Nya föreslagna socioekonomiska variabler:

- ? Andel barn med utländskt födelseland eller där båda föräldrarna är utrikes födda
- ? Andel barnfamiljer med låg inkomst (ensamstående <160 tkr/år, sammanboende <200 tkr/år).
- ? Andel barn till föräldrar 25-64 år som båda har enbart förgymnasial utbildning.

Konsekvenser

För att tillgodose ett basbehov av svenska som andraspråk, modersmål och barn med behov av särskilt stöd föreslås att medel motsvarande en höjning av grundbeloppet med ca 1,5 % omfördelas från det nya tilläggsbeloppet, motsvarande 55 mkr för hela staden. Förslaget till tilläggsbelopp inom grundskolan innebär att Älvsjö stadsdelsnämnd drabbas av en minskning med drygt 25 % jämfört med de medel som idag utgår för barn med behov av särskilt stöd, svenska som andraspråk, modersmålsundervisning och undervisning av flyktingbarn.

Förvaltningen anser att de variabler som föreslås ingå i den nya socioekonomiska faktorn är rimliga. Vad den socioekonomiska faktorn däremot inte tar hänsyn till är antalet/andelen barn i respektive stadsdelsnämnd. Konsekvensen av detta är att stadsdelar med ungefär samma socioekonomiska faktor erhåller samma tilldelning i kronor men att tilldelningen per barn i då skiljer sig kraftigt åt. Ett exempel är stadsdelarna Älvsjö och Katarina/Sofia som i förslaget erhåller 20,5 mkr respektive 20,4 mkr. i tilläggsbelopp, men där Älvsjö har ca. ett tusen fler elever i sina kommunala verksamheter. Per barn innebär det att Älvsjö erhåller ca 2.400 kr lägre tilldelning per barn, vilket motsvarar ca. 29 %, mindre än Katarina/Sofia.

För barn som inte går i grundskola i den "egna" stadsdelsnämnden föreslås att medel kan sökas hos hemstadsdelen "för barn med mycket stora behov av särskilt stöd eller stora behov av språkstöd". Förvaltningen anser att det behövs en närmare precisering av vad som avses med *mycket stora behov* och *stora behov*. Det är också viktigt att klargöra vem som avgör om behov av särskilt stöd eller språkstöd föreligger. Är det den skola där barnet går eller är det hemstadsdelen? Om barnet inte kan garanteras att få de extra insatser som eventuellt kan komma att behövas återfinns även risk för att det fria valet av skola indirekt kommer att begränsas.

Med krympande ekonomiska resurser kommer konsekvenserna för barn i behov av externa placeringar att bli att samtliga barn- och ungdomsområden strävar efter att "ta hem" sina barn och försöka att tillgodose de enskilda elevernas behov inom den egna verksamheten och med dess kompetens. Att avbryta redan gjorda placeringar får stora konsekvenser för det enskilda barnet och kan även på sikt innebära att föräldrar väljer fristående alternativ för sina barn och ungdomar.

Verksamhet för barn och ungdom

Nuvarande fördelnings principer

Det totala beloppet fördelas med 50% för antal barn och ungdomar i stadsdelsområdet och 50% utifrån de socioekonomiska variablerna.

Ny föreslagen fördelning

Fördelningen kvarstår (verksamheten ingår inte i översynen förutom att de "gamla" socioekonomiska variablerna ersätts med de "nya").

Konsekvenser

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna av de förändrade socioekonomiska variablerna kommer Älvsjö att erhålla en minskning av tilldelade medel med 1,8 mkr eller 11,5 %. Denna minskning motsvarar hela kostnaden för Älvsjös öppna förskola och fältassistentverksamheten alternativt den totala kostnaden för hela "kollo"-verksamheten.

Sammanfattande ekonomiska konsekvenser

Förslaget till nytt resursfördelningssystem är enligt förvaltningens mening svåröverskådligt, både vad gäller de ekonomiska som de verksamhetsmässiga konsekvenserna. Det är mycket tveksamt om syftet att ta fram ett enklare och mer tillförlitligt resursfördelningssystem uppnås.

Dessutom anser förvaltningen att den socioekonomiska faktorn ges alltför stor betydelse. Även antalet/andelen barn i stadsdelsnämndens verksamheter måste vara en del i viktningen. Tilläggsbeloppet för grundskolan beräknas utifrån den sociala struktur som återfinns inom det stadsdelsområde där eleven är mantalsskiven. För en stadsdel som Älvsjö där drygt 20 % av eleverna är mantalsskrivna i annan stadsdel borde tilläggsbeloppet följa med eleven till den skola som har ansvar för eleven. Att för en stadsdel av Älvsjös karaktär behöva särbehandla var 5:e elev och driva enskilda förhandlingar med andra stadsdelar innebär en utökad administration och ökade byråkratiska resurser.

Det är svårt att se helheten i det föreslagna systemet eftersom tilldelningen till de enskilt drivna förskolorna och fristående grundskolorna exkluderats. I nuvarande system för resursfördelning av medel till barn med behov av särskilt stöd ingår tilldelningen till enskilt drivna förskolor och fristående grundskolor som en del av helheten. Att fördelningen till dessa verksamheter inte berörs i förslaget, särskilt vad gäller den socioekonomiska faktorn i tilläggsbeloppen, gör att resursfördelningssystemet är ofullständig.

Enligt förvaltningens uppfattning borde frågan om fördelning av resurser till enskilt drivna verksamheter ha blivit belyst inom ramen för den nu genomförda översynen. Eftersom det i SPO-utredningen föreslås att stadsdelsnämnderna ska överta ansvaret i denna del för barn och elever i enskilt driven verksamhet och fristående grundskolor.

I stadsledningskontorets förslag föreslås att övergångsbestämmelser bör övervägas för stadsdelsnämnder som får större förändringar till följd av ett ändrat resursfördelningssystem. I detta fall behövs en närmare precisering av vad som avses med *större förändringar* och också av vilken form av övergångsbestämmelser som ska gälla.

Ekonomiska konsekvenser

Nedan jämförs det ekonomiska utfallet för Älvsjös stadsdelsförvaltning enligt nuvarande fördelning gentemot den föreslagna. Uppgifterna baseras på antalet prestationer enligt Kf's-budget 2004, som baseras på inskrivningsläget hösten 2002.

Verksamhet och Ändamål	Nuvarande fördelning	Föreslagen ny fördelning	Skillnad
<i>Förskolan</i>	(mkr)	(mkr)	(mkr)
Förskoleschablon	94,0	94,0	0
Språkstödjande	1,0	-	- 1,0
Socioekonomisk	0,7	5,3	+ 4,6
Barnomsorgsgaranti	1,6	1,6	0
Totalt	97,3	100,9	+ 3,6
<i>Grundskolan</i>			
Skolschablon	207,2	211,9	+ 4,6
Svenska som andraspråk	5,0	-	- 5,0
Modersmålsundervisning	4,7	-	- 4,7
Flyktingskolbarn	0,1	-	- 0,1
Socioekonomisk	2,7	20,5	+ 17,8
Skolpliktsbevakning	2,0	2,0	0
Totalt	223,2	234,4	+ 11,2
<i>Barn med behov</i>			
Socioekonomiskt	21,4	-	- 21,4
Totalt	21,4	-	- 21,4
<i>Verksamhet för barn och ungdom</i>			
Socioekonomiskt	15,2	13,4	-1,8
Totalt	15,2	13,4	-1,8
Summa	357,1	348,7	-8,4

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna för Älvsjö så får vi med det nya fördelnings-systemet en minskning med sammanlagt 8,4 mkr.

Östermalms stadsdelsnämnd beslöt den 27 april 2004 följande

1. Nämnden godkänner i huvudsak förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och anför i övrigt följande:
2. Nämnden instämmer i att avsaknaden av konsekvensbeskrivningar i förhållande till nuvarande system gör att förslaget, som innebär en minskning av resurserna med 2,6 miljoner kronor, är delvis svårtolkat. Nämnden, som är positiv till den bakomliggande intentionen vid översynen av resursfördelningssystemet, förutsätter att oklarheterna kommer att redas ut.
3. Nämnden vill särskilt stryka under att de höga hyreskostnaderna för verksamheten i stadsdelen är ett stort bekymmer. Dessa beräknas 2005 uppgå till 20 miljoner kronor. Samtidigt avses hyresbidraget, som nu uppgår till 8,1 miljoner kronor, att tas bort. Nämnden anser att de stadsdelar som i förhållande till staden som helhet har markant högre hyreskostnader även i fortsättningen ska kompenseras för det.
4. Paragrafen förklaras omdelbart justerad.

Reservation anfördes av *Helena Bonnier m.fl.* (m), *Claes Fleming m.fl.* (fp) och *Jan Ulander* (kd), bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av *Helena Bonnier m.fl.* (m), *Claes Fleming m.fl.* (fp) och *Jan Ulander* (kd), bilaga.

Östermalms stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 30 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Nämnden har fått översynen av resursfördelningssystemet för förskola, grundskola, barn i behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom på remiss. Förvaltningen finner att förslaget delvis är svårtolkat eftersom konsekvensbeskrivningar i förhållande till nuvarande system saknas. För Östermalms del innebär förslaget en minskning av resurserna med 2, 6 mnkr. Detta tillsammans med att hyresbidraget om 8,1 mnkr tas bort 2005, får stora effekter på programområdets ekonomi om inte verksamheten tillskjuts mer medel totalt från fullmäktige. Förvaltningen finner att konsekvenserna av hyresnivåerna borde ha analyserats samtidigt med översynen av resursfördelningen. För Östermalms del innebär de höga hyreskostnaderna att resurser måste tas från de pedagogiska verksamheterna. För 2005 uppskattas denna kostnad till ca 20 mnkr.

Sammanlagd effekt av förslagen:

Den sammanlagda effekten av förslagen är att tio stadsdelar får ökad resurstilldelning och åtta får minskad. Alla stadsdelar som har ingått i storstadssatsningen får ökad tilldelning. Alla stadsdelsnämnder i innerstan utom Maria-Gamla stan får minskad tilldelning. Socioekonomiskt gynnade stadsdelar i söderort och västerort får minskad tilldelning.

Östermalm

För Östermalms del blir den totala förändringen vid tidpunkten för jämförelsen (utifrån KF:s budget 2004) en sammanlagd minskning om 2,6 mnkr.

Ny resursfördelning	Kommunal förskola	Kommunal grundskola	Barn och Ungdom
	- 0,7 %	+0,1 %	- 8,4 %
	- 0,9 mnkr	+ 0,2 mnkr	- 1,9 mnkr

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen finner det svårt att utifrån remissunderlaget i detalj överblicka såväl de ekonomiska som verksamhetsmässiga konsekvenserna av förslaget. Tydligare jämförelser hade behövts med nuvarande system, t ex i form av angivande av schabloner och jämförelsetal. Inte heller har effekterna beskrivits av de nya förslagen beträffande grundfördelning och tilläggsfördelning (t ex borttagandet av deltidsschablonen i förskolan eller uppdelningen av grundtilldelningen i grundskolan på tre nivåer i stället för två) jämfört med det nuvarande systemet. Fördelningen av tilläggsbidraget sker i förslaget till 100% enligt socioekonomiska faktorer. Nuvarande fördelningsgrund har andel/antal barn/elever till grund för 50% av resursen och 50% fördelas enligt socioekonomiska faktorer. Förvaltningen saknar en konsekvensanalys av hur denna fördelningsförändring slår.

Hyror

Vid en jämförelse av ersättningsnivåerna till de pedagogiska verksamheterna är det viktigt att utöver schabloner och resurser till programområdet även jämföra hyresnivåer. "Rättvisa" nivåer mellan schabloner för olika åldrar eller "rättvisare" fördelning genom ny socioekonomisk faktor slås ut av ytterligare parametrar som detta fördelningssystem inte tar hänsyn till, nämligen hyresnivåernas olikhet över staden. Östermalms stadsdelsnämnd har enligt i december 2003 av SLK redovisade uppgifter avsevärt högre hyreskostnad per kvadratmeter och barn för förskolorna än staden i övrigt. Även för skolelever och barn i skolbarnsomsorg har stadsdelen fått använda andra resurser, huvudsakligen från barn och ungdom, för att täcka stadsdelens höga kostnader per elev för hyra och drift. Inför 2004 kompenserades stadsdelen för högre hyror inom det pedagogiska området med 8,1 mnkr. Därutöver beräknas c 11 mnkr få finansieras av medel som ej omfattas av nuvarande schabloner. Förvaltningen finner

sieras av medel som ej omfattas av nuvarande schabloner. Förvaltningen finner det olyckligt att ärendet om ny resursfördelning till Barn- och Ungdomsområdet inte i sina beräkningar av de totala förändringarna för en stadsdel omfattat även hyrorna, då dessa för stadsdelen Östermalm slår med större omfördelningsgrund än den socioekonomiska och förstärker skillnader utan att de tas hänsyn till och belyses i samma ärende.

Måluppfyllelse

Syftet med förslaget är att kompensera de stora skillnader som finns i staden vad gäller förutsättningar och skolresultat. Förvaltningen instämmer i de resonemang som förs i remissunderlaget kring de socioekonomiska faktorerna för fördelning av tilläggsresurserna och de nya variabler för underlag för fördelning som föreslås. Förvaltningen anser dock inte att en skolas framgångsfaktorer enbart är beroende av de yttre förutsättningarna. Skolverket har kartlagt de resursmässigt yttre förutsättningarna som har betydelse för skolans resultat. Kartläggningen lade bl a grunden till SALSA, Skolverkets arbetsverktyg för lokala sambandsanalyser, som också beskrivs i remissunderlaget. Medelbetyget i skolår 9 förklarar t ex enligt Skolverket endast 42 % av resultatet. Övriga 58 % står troligen att finna i processerna, verksamhetens organisation, arbetssättet, skolklimatet, ledarskapet och personalens egenskaper och attityder. Förvaltningen vill tydligare än utredningen framhålla de professionellas betydelse för skolornas resultat.

I Stockholm har rektorerna under flera år erbjudits delta i olika kompetensutvecklingsprojekt kring mål- och resultatutveckling och utveckling av det pedagogiska ledarskapet. Projekten lyfter också fram vad som gör en skola framgångsrik, t ex det pedagogiska ledarskapet och ett systematiskt arbete med mål- och resultatuppfyllelse. Fortbildning av detta slag tillsammans med stadens integrerade lednings- och styrsystem (ILS) kan vara en bidragande faktor till god måluppfyllelse på en skola.

Grundfördelning

Förvaltningen välkomnar förslaget om att beräkningssystemet för förskolan förenklas genom att deltids- och heltidsschablonerna tas bort och ersätts med ett grundbelopp för barn 1 – 3 år respektive ett grundbelopp för barn 4 – 5 år. Detta underlättar administrationen. Däremot kan inte förvaltningen överblicka hur detta slår på Östermalms ekonomiska förutsättningar eftersom inga belopp har angivits. I Östermalms förskolor går de flesta barn på heltid.

Förvaltningen undrar över utredningens förslag beträffande grundskolan, där det synes som att en återgång sker till de gamla stadierna genom att grundbeloppet indelas i tre olika delar, F – 3, 4 – 6 samt 7 – 9. Motiveringen är att ” en ökning av grundbeloppet i de lägre skolåren ger en större möjlighet att klara timplanen utan att öka klassernas storlek.”

Av underlaget framgår dock inte att det blir någon ökning och heller inte i vilka skolår detta i så fall sker. Förvaltningen kan därmed inte överblicka effekten av den föreslagna förändringen, men har i sak ingenting att erinra emot den.

Barn/elever i behov av särskilt stöd

Förvaltningen anser att det nya resursfördelningssystemet tar för litet hänsyn till de individuella svårigheter som barn kan ha oavsett familjens ekonomi eller utbildningsnivå, t ex dyslexi, neuropsykiatriska diagnoser m m. Av den undersökning som Östermalm lät en fristående konsult göra under 2003 för att kartlägga omfattningen av antalet barn i behov av särskilt stöd framgick att några skolor använde omkring 10 – 12 % av den ordinarie skolpengen till insatser utöver de särskilda medel som i dag fördelas. Förvaltningen kan inte bedöma om medlen för barn i behov av särskilt stöd minskat i det nya förslaget eftersom någon sådan redovisning inte ges. Förvaltningen kan endast konstatera att redan som det är i dag så tas en allt större del av grundfördelningen till de behov av särskilt stöd som anges av förskolor och skolor.

I förslaget sägs att 30 % av tilläggsbeloppet skall fördelas till förskola och 70 % till grundskola. Av förslaget framgår dock inte om fördelningen kommer att göras vid resursfördelningen eller endast är en beräkningsgrund som ger varje stadsdel frihet att sedan välja fördelning. I Östermalm har nämnden för 2004 valt att lägga 33,3 % av resurserna för barn i behov av särskilt stöd på förskolebarn i avsikt att stödja ett förebyggande arbete. Om de 30 % som beskrivs blir tvingande skulle det betyda en omfördelning på ca 1 mnkr mellan förskola och grundskola i stadsdelen.

Enligt remissförslaget finns en grundfördelning av medel för elever i behov av särskilt stöd i grundfördelningsbeloppet. För elever från andra stadsdelar skall medel kunna sökas från hemstadsdelen för *mycket stora* behov av särskilt stöd eller *stora* behov av språkstöd. Förvaltningen anser att innebörden av dessa begrepp behöver preciseras. Vidare behöver det anges vem som har tolkningsföreträde, hemstadsdelen eller den stadsdel där barnet går i skola.

Många föräldrar uppskattar möjligheten att välja skola. Om det på något vis uppstår tvivel om hur extra resurser till barn i stort behov av särskilt stöd skall hanteras skulle detta i värsta fall kunna påverka det fria valet.

Detta blir speciellt viktigt i det nya resursfördelningssystemet som enbart bygger på socioekonomiska faktorer. Den fördelning som går till stadsdelen bygger ju på de barn som bor i stadsdelen. Många elever väljer skola i en stadsdel som har en annan socioekonomisk struktur än hemstadsdelen.

Barn och Ungdom

Anslaget till Barn och Ungdom finansierar i Östermalm bl a fritidsverksamhet för ungdom, mellanstadieverksamhet, parklek och kollo-verksamhet. Anslaget föreslås även fortsättningsvis ha strukturen att 50% grundar sig på socioekonomiska faktorer. Genom den nya beräkningsgrunden minskar anslaget med 1,9 mnkr i förhållande till 2004. En omfördelning måste då ske från andra verksamheter om de verksamheter som i dag genomförs skall kunna fortsätta.

Förvaltningen vill framhålla att med den förändrade fördelning med starkare socioekonomiskt genomslag som nu föreslås, så vore det olyckligt om staden i fortsättningen går ut med direktiv som är lika för alla stadsdelar t ex i fråga om hur ungdomsverksamhet skall arrangeras, att alla barn som vill skall få åka på kollo, att

samhet skall arrangeras, att alla barn som vill skall få åka på kollo, att extra aktiviteter skall sättas in i mellanstadieverksamheten eller liknande. Dessa medel får stadsdelen enbart för de barn som är skrivna i stadsdelen och om de socioekonomiska faktorerna får större genomslagskraft och stadsdelen får mindre resurser, måste varje stadsdelsnämnd få ta ställning till hur de totala medlen skall prioriteras. Stadsdelen måste få möjlighet att i första hand prioritera lagstadgade verksamheter. Dessutom kan påpekas att den öppna fritidsverksamheten och fältverksamheten i innerstan också betjänar ungdomar från andra stadsdelar som under kvällstid vistas i innerstan. Detta sker företrädesvis runt helger och kan periodvis kräva större insatser.

Fristående verksamheter

Förvaltningen beklagar att inte utredningen samtidigt också genomlyst de fristående förskolornas och grundskolornas situation eftersom SPO-utredningen föreslagit att dessa skall föras över till stadsdelsnämnderna. Förvaltningen har svårt att överblicka till exempel konsekvenserna av resursfördelningen till barn i behov av särskilt stöd till de fristående verksamheterna.

Övergångsbestämmelser

Förvaltningen ser mycket positivt på förslaget att samråda med friskolorna kring datum på våren när skolvalet skall vara klart. Detta skulle väsentligt underlätta planeringen i Östermalm, där många väljer fristående skolor. Förvaltningen önskar också att samverkan kan ske kring kön till den fristående barnomsorgen. Som det nu är har förvaltningen ingen kunskap om hur kösituationen ser ut till de fristående alternativen. Erfarenhetsmässigt vet förvaltningen att ca 40% av barnen väljer fristående alternativ, men en säker kunskap i varje ansökningssituation finns inte. Det blir därför svårt att planera för antalet kommunala förskolor som behövs för att klara barnomsorgsgarantin.

Förvaltningen föreslår att övergångsbestämmelser införs för de stadsdelar som får stor minskning av sina totala resurser (inklusive hyror) inom Barn- och Ungdomsområdet.

Utbildningsnämnden beslöt den 22 april 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen samt att därutöver anföra följande.

I likhet med utbildningsförvaltningen kan nämnden konstatera att det återstår ytterligare frågor att lösa angående förutsättningar för de fristående skolorna och de enskilt drivna förskolorna som bör belysas innan beslut fattas om nytt resursfördelningssystem.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp), *Mikael Söderlund m fl* (m) och *Hardy Hedman* (kd), enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 5 april 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Syftet med förslaget är att det nya systemet ska minska skillnader i förutsättningar och skolresultat mellan barn och elever i olika delar av staden. I socialt gynnade områden behöver förskola och grundskola inte kompensera svaga resurser i hemmet för att barnen ska nå goda resultat i skolan. Det nya systemet ger enligt förslaget stadsdelarna möjlighet att genom omfördelning satsa mer resurser på barn i socialt missgynnade områden för att de ska kunna få bättre förutsättningar och nå högre resultat i skolan. Vidare ska enligt förslaget det nya systemet vara enkelt, mer tillförlitligt och utfallet ska inte kunna påverkas genom eget handlande utan resurstilldelningen ska ta ökad hänsyn till skilda förutsättningar i staden.

Utbildningsförvaltningen ställer sig bakom grundtankarna i utredningens förslag. Förvaltningens kommentarer begränsas till de områden där utredningens förslag kan påverka hanteringen av ersättningar till externa anordnare av förskola och grundskola.

Förvaltningens synpunkter

Utbildningsförvaltningen stödjer utredningens förslag att resurser så långt möjligt ska tillföras de stadsdelar som bäst behöver dessa. Stadsdelsnämnderna ges i förslaget ett större utrymme än i dag att fördela resurser, vilket förvaltningen stöder. Målsättningen är att systemet ska vara enklare och mer tillförlitligt och inte gå att påverka genom eget handlande. Ett system som strävar mot större enkelhet och tillförlitlighet underlättar såväl det administrativa arbete som fördelning av resurser till dem som bäst behöver stöd.

Översynen behandlar stadsdelsnämndernas ansvarsområden och de verksamheter som bedrivs i kommunal regi. Förslagen berör varken enskilt driven förskola eller fristående grundskola, dvs verksamheter inom utbildningsnämndens ansvarsområde. Dessa påverkas dock av de nya fördelningsgrunderna med grundschablon och tilläggsschablon. Utbildningsförvaltningen föreslås i utredningen få i uppdrag att utarbeta riktlinjer för resursfördelningen till enskilda förskolor och grundskolor med utgångspunkt från utredningens förslag.

I de fall ett nytt resursfördelningssystem får negativa ekonomiska effekter för vissa anordnare bör övergångsbestämmelser för dessa enheter övervägas.

Det är viktigt att stadens ekonomisystem och verksamhetsstödjande system vid införandet av det nya resurssystemet är så utvecklade och i drift så att de klarar de nödvändiga beräkningar och uppföljningar som kommer att krävas. Följer schablonerna barn/elever behövs ett starkt administrativt stöd då hanteringen kommer innebära beräkningar och internfaktureringskostnader mellan olika förvaltningar.

Förvaltningen delar vidare stadsledningskontorets uppfattning att stora elevavgångar bör kunna åtgärdas i efterhand så att jämlika villkor finns inom staden oavsett regi/huvudman. Att fastställa en bestämd tidpunkt för skolval som stadsledningskontoret föreslår ställer sig förvaltningen bakom. Det nya administrativa uppföljningssystemet, BOSKO, bör för att underlätta administrationen vara fullt utbyggt vid införandet.

Utbildningsförvaltningen föreslås få i uppdrag att senare utarbeta riktlinjer för resursfördelning till enskilda förskolor och fristående grundskolor med utgångspunkt från förslagen. Enligt utredningen ska enskilda förskolor och fristående grundskolor som tidigare söka medel för barn i behov av särskilt stöd. Skillnaden blir att skolorna även får söka medel för svenska som andraspråk och modersmål. Förvaltningen vill därför redan nu lyfta fram några frågeställningar som kan bli aktuella i ett sådant utredningsarbete.

Förskola

Förslaget innebär att nuvarande deltids- och heltidsschabloner sammanförs till ett grundbelopp för barn 1-3 år och ett grundbelopp för barn 4-5år. Grundbeloppet inkluderar ett basbehov av språkstöd i förskolan.

? Förvaltningen anser att den administrativa hanteringen till viss del förenklas med ett åldersindelade grundbelopp oberoende av vistelsetid. För enskilda enheter som idag har många heltidsbarn kan effekterna för den enskilda enhetens ekonomi bli sådana att övergångsregler måste övervägas. Hur stor del av grundbeloppet som är avsett för språkstöd bör klarläggas för att det ska gå att skapa rutiner för hur kompletterande stöd ska kunna sökas.

De privata anordnarna tar själva in avgifter från föräldrarna. I förhållande till den kommunala barnomsorgsavgiften görs ett avdrag på den ersättning som går till enskilda anordnare. Avdraget motsvarar den genomsnittliga debiteringen per barn i respektive stadsdelsnämnd i maj månad respektive år.

? Ska även fortsättningsvis ersättningarna differentieras med hänsyn till den genomsnittliga debiteringen i respektive stadsdelsnämnd där verksamheten är placerad eller ska hänsyn tas till från vilken stadsdel barnen kommer? Från vilken schablon ska avdraget göras grundschablon och /eller tilläggschablon?

Enligt nuvarande riktlinjer för tillståndsgivning och utbetalning av barnomsorgsavgift behandlas familjedaghemmen på samma sätt som enskilt drivna förskolor trots att denna verksamhet ej regleras av skollagen. Ska det vara så även i fortsatta stadierna föreslås kunna fördela det socioekonomiska tilläggsbeloppet utifrån lokala förhållanden.

? Det är otydligt om motsvarande kommer att gälla utbildningsförvaltningens ansvarsområde med enheter i samtliga stadsdelsnämnder. De enskilt drivna verksamheterna ska kunna söka medel för barn i behov av särskilt stöd, språkstöd och modersmål. Tilläggsbeloppet ska utgå ifrån barnens hemstadsdel. Fullmäktige tilldelar utbildningsnämnden den totala resursen för ändamålet varefter de enskilda anordnarna ska ansöka om medel liksom det görs idag. Klargöras bör om utbildningsnämnderna på samma sätt som stadsdelsnämnderna kan omfördela tilläggsresurserna.

För närvarande utgör familjedaghemmen ca 17 % av volymen förskoleverksamhet och är undantagna översynen. Därutöver tillkommer skolbarnsomsorg och familjedaghem med ytterligare ca 5700 platser. Förvaltningen har att utreda hur dessa verksamheter ska erhålla resurser utifrån utbildningsnämndens tilldelning. Kommer särskild tilldelning ske för språkstöd och barn med särskilda behov för de verksamheter som ej ingår i översynen eller ska det socioekonomiska tillägget för förskoleverksamhet även räcka till övriga verksamheter?

Förvaltningen hanterar även interkommunala ersättningar för stockholmsbarn i annan kommun. För dessa barn erhåller nämnden resurser i enlighet med grundförslaget.

Grundskola

Förslaget innebär att en grundschablon utgår för år F-3, år 4-6 respektive år 7-9. I respektive grundbelopp ingår även ett basbehov för svenska som andraspråk, för modersmål och för barn med behov av särskilt stöd.

? Fristående grundskolor betalar moms för köp av varor och tjänster. För detta får de ett momskompensationstillägg med möjlighet att välja ersättningsnivå mellan att antingen få 6% bidragsmoms av skolpengen eller få 18% momskompensation för lokalkostnaderna och 5% för övriga kostnader. Utbildningsförvaltningen utgår ifrån att detta system inte ändras.

Schablon för svenska som andraspråk, modersmål och flyktingbarn samt socioekonomisk fördelning föreslås sammanföras med grundskolans medel för barn med behov av särskilt stöd till ett tilläggsbelopp olika för varje stadsdelsnämnd beroende på socioekonomiska förhållanden. Det socioekonomiska tilläggsbeloppet i grundskola avser hemstadsdelens behov av extra språkstöd, svenska som andraspråk och modersmål, barn med behov av särskilt stöd samt skolundervisning av flyktingbarn.

Utbildningsförvaltningen kan konstatera följande. Stadsdelarna ges genom förslaget större möjligheter att fördela ökade resurser till elever i socialt missgynnade områden. Ett förtydligande kring den socioekonomiska faktorn behövs för att veta om resursen följer eleven oberoende av om skolan finns i hemstadsdelen eller om ett ansökningsförhållande ska till mellan skolans stadsdel och hemstadsdel kring ett extra resursbehov avseende modersmål, svenska som andraspråk eller extra bidrag till särskilt stöd.

Övrigt

? I förvaltningens utredning måste bla följande tas upp. Vad innebär det för fristående skolor som teoretiskt kan ha elever från 17 nämnder utöver den egna hemstadsdelen? Ska en skolenhet ersättas enligt de principer som gäller elevens hemstadsdel så att jämlika villkor gäller för boende i hemstadsdelen oberoende av val av skola? Har utbildningsnämnden möjlighet att från den socioekonomiska potten reservera resurser som kan utbetalas efter beslut om extra tillägg för modersmål, svenska som andraspråk eller barn i behov av särskilt stöd utöver grundschablonen? Ansökningsförfarandet för tilläggsresurser och dess begränsningar måste förtydligas så att likvärdiga villkor gäller för elever oberoende av driftsform inom staden. Det finns anledning att tro att enheter kan få reducerade ersättningar och övergångsvisa regler bör i sådana fall prövas. Hur kommer resurserna att se ut avseende den socioekonomiska faktorn för stockholmselever som går i annan kommunal grundskola och är i behov av extra tilldelning för tex modermål, svenska som andraspråk?

Per stadsdel visas i följande tabell fördelning av elever som går i friskola och som kommer från stadsdelen respektive från annan stadsdel.

	Hemstadsdel	Från övr sdn
Staden	52%	48%
SD 1 Kista	67 %	33%
SD3 Spånga Tensta	48 %	52%
SD6 Bromma	39%	60%
SD8 Kungsholmen	24%	76%
SD9 Norrmalm	36%	64%
SD10 Östermalm	59%	41%
SD12 Maria Gamla stan	57%	43%
SD13 Katarina Sofia	34%	66%
SD14 Enskede Årsta	45%	55%
SD15 Skarpnäck	68%	32%
SD18 Farsta	65%	35%
SD20 Vantör	53%	47%
SD21 Älvsjö	7%	92%
SD22 Liljeholmen	76%	24%
SD23 Hägersten	43%	57%
SD24 Skärholmen	94%	6%
Priv skola i annan kommun		100%

Mellan stadsdelsnämnderna finns som framgår stora variationer och en analys måste göras av vilka konsekvenser det får för skolenheterna med tanke på ersättning utöver grundschablon.

Föräldraalliansen (FISS) och Barnverket har inkommit med synpunkter den 14 april 2004 med i huvudsak följande lydelse.

Föräldraalliansen i Stockholms Stad (FiSS), och Barnverket Stockholm

- ? anser att förslaget inte stödjer ambitionen att minska skillnader i barns förutsättningar och skolresultat i staden
- ? motsätter oss att stadsdelsnämnderna skall få ökade möjligheter att disponera resurserna
- ? anser att förslaget inte skapar lika villkor för kommunala och fristående skolor utan tvärt om kommer att öka skillnaderna inte minst mellan de kommunala skolorna
- ? kan inte se att förslaget stödjer ett effektivare resursutnyttjande
- ? föreslår att en större del av medel för skola, förskola samt barn och ungdomsverksamhet från kommunfullmäktige skall öronmärkas. Därigenom skulle KF:s prioriteringar få en rättvisare genomslagskraft i varje stadsdel. Skola och förskola i staden skulle därmed bli mer likvärdig.
- ? anser att resursfördelningssystem för skola, förskola samt verksamhet för barn och ungdom inte kan behandlas separat eftersom stora omfördelningar görs i stadsdelarna till andra verksamhetsblock
- ? anser att det inte skall bero på andra omständigheter i respektive stadsdel hur mycket resurser som kommer barnen till godo.
- ? anser att olika barn behöver olika resurser för att nå framgång. Därför kan inte alla resurser fördelas lika. Det är kärnan i likvärdighetsbegreppet.
- ? anser att även verksamhetsblocket ”verksamhet för barn och ungdom” skall återredovisas till kommunfullmäktige.

Förberedelseklasser och flyktingskolschabloner

I den av fullmäktige fastställda budgeten för 2004 finns följande uppdrag:

”Kommunstyrelsen har i uppdrag att i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna ta fram förslag, som innebär att ansvaret för förberedelseklasserna ligger kvar hos stadsdelsnämnderna men att utbildningsnämnden ges ett tydligt ansvar för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Vidare har kommunstyrelsen i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna i uppdrag att pröva förutsättningarna för att nämnderna skall erhålla flyktingskolschablon för alla elever i förberedelseklass samt konsekvenserna av att utöka tiden för flyktingskolschablon från 18 till 36 månader.”

För genomförande av uppdraget har stadsledningskontoret anlitat stadsdelsdirektör Göran Månsson. I arbetet har samråd skett med utbildningsförvaltningen och stadsledningskontoret. Göran Månsson föredrog sina resultat och slutsatser i samband till särskilt kallat möte med förvaltningschefer och stadsledningskontoret i augusti 2003.

Bakgrund

Förberedelseklasser

Stadsdelsnämnderna har i sina grundskolor *förberedelseklasser* för invandrar-elever som bedöms behöva detta som en förberedelse för vanlig klass. Tanken är att en förberedelseklass skall vara mindre än en vanlig klass, kanske endast 10-12 elever, och att eleverna förutom undervisning i svenska skall få ämnesförberedande undervisning, som är avsedd att underlätta utslussning till vanlig klass. Förutom förberedelseklasser finns det *basgrupper* för elever med liten eller ingen skolbakgrund alls.

I SKOLA-systemet fanns höstterminen 2002 sammanlagt 1 119 elever registrerade i förberedelseklass eller basgrupp (se bilaga 1). Antalet varierade mellan olika stadsdelsnämnder, från 4 elever i Kungsholmens stadsdelsnämnd till 175 elever i Skärholmens stadsdelsnämnd. Antalet varierade även mellan olika skolor. Det fanns ett antal skolor som inte hade någon elev i förberedelseklass eller basgrupp. Flest hade Bagarmossens skola med 63 elever i förberedelseklass och basgrupp.

Vid de uppföljningar som gjorts av utbildningsnämnden, skolinspektörer m. fl. konstateras att verksamheten med förberedelseklasser och basgrupper kan ha en skiftande utformning och kvalitet. Om man främst ser verksamheten som en lösning på problemet var man skall placera invandrarelever, som inte klarar vanlig klass, riskerar verksamheten att få låg status. Stadsledningskontoret ser en fara i att detta kan medföra att det är den minst erfarna personalen som finns i dessa verksamheter.

Blandade åldrar, brist på lämpliga läromedel, sociala problem hos nyanlända invandrarfamiljer samt det faktum att familjerna ofta flyttar är andra faktorer som medför att det kan vara svårt att alltid hålla en bra kvalitet och kontinuitet i verksamheten.

Flyktingskolschablon

Sedan 1999 fördelas en särskild *flyktingskolschablon* till stadsdelsnämnderna utifrån barn i grundskoleåldrarna i integrationsnämndens FLYKT-system.

Kriteriet är att barnet omfattas av den s.k. introduktionstiden dvs. de första 18 månaderna i Sverige för barnet eller det hushåll barnet tillhör.

För 2003 har 3,2 mnkr fördelats i flyktingskolschablon till stadsdelsnämnderna för 214 barn (se bilaga 2). Beloppet är mycket litet - bråkdel av promille - jämfört med de drygt 4,4 mdkr som fördelas till stadsdelsnämndernas grundskoleverksamhet i form av grundschablon, schabloner för modersmålsundervisning och svenska som andraspråk. Därutöver fördelas utifrån socioekonomiska variabler (bl.a. utländsk bakgrund) ca 650 mnkr för barn med behov av särskilt stöd och ca 490 mnkr för verksamhet för barn och ungdomar. Därför får stadsdelsnämnderna i innerstaden tilldelas 2003 ingen flyktingskolschablon eftersom budgetfördelning till nämnderna inte sker med mindre belopp än 0,1 mnkr. Mest får Rinkeby stadsdelsnämnd med 0,6 mnkr.

Ett problem när det gäller fördelningen av flyktingskolschablonen är att flyktingsfamiljerna ofta flyttar. Fördelningen av schablonen blir därför snabbt inaktuell då den utgår från barnens bostadsadress i FLYKT-systemet under hösten året innan budgetåret. Ytterligare ett problem är att det förekommer i flera fall att barnen går i skola i en annan stadsdelsnämnd än den stadsdelsnämnd som får schablonen utifrån barnets bostadsadress. Detta föranleder diskussioner mellan stadsdelsnämnderna om ekonomiska överenskommelser.

Överväganden och förslag

Den ekonomiska utgångspunkten för förslagen är att nuvarande totala medeltilldelning för ändamålet skall gälla.

Förberedelseklasser

Uppdraget "att utbildningsnämnden ges ett tydligt ansvar för uppföljning och utvärdering av verksamheten" strider egentligen mot den av fullmäktige fastlagda principen att stadsdelsnämnderna endast är underordnade kommunstyrelsen vilket innebär att en faktnämnd inte har rätt att ge direktiv till en stadsdelsnämnd.

Mot bakgrund av den ojämnhet som idag präglar verksamheten med förberedelseklasser och basgrupper är det givetvis angeläget med en bra uppföljning av verksamheten på samma sätt som det är angeläget med en bra uppföljning av alla övriga delar inom grundskoleverksamheten. Uppföljningen av förberedelseklasser och basgrupper bör alltså ingå som en naturlig del av den uppföljning av grundskoleverksamheten i sin helhet som utförs av staden bl.a. genom skolinspektörerna. Förberedelseklasser och basgrupper är några av de olika slags åtgärder som skolorna vidtar för elever med otillräckliga kunskaper i svenska språket.

En förbättrad uppföljning kan förhoppningsvis öka engagemanget för verksamheten och ge en ökad status för dessa arbetsuppgifter. En förbättrad utvärdering skulle även kunna leda till en önskvärd metodutveckling.

Stadsledningskontoret föreslår att ansvaret för uppföljning och utvärdering av förberedelseklasser ingår som en naturlig del av den uppföljning och utvärdering av grundskolan i sin helhet som åligger kommunstyrelsen, stadsdelsnämnderna och utbildningsnämnden genom bl.a. skolinspektörerna.

Knutpunkter

Även om det ligger utanför det aktuella uppdraget kan i det här sammanhanget nämnas det förslag som stadsledningskontoret tog fram 2000 om att bygga upp ett par centra eller knutpunkter i staden för förberedelseklasser. Dessa knutpunkter - eventuellt en i västerort och en i söderort - skulle kunna ha en annan professionell kvalitet än den idag utspridda verksamheten. Att arbeta vid dessa centra skulle också kunna vara en attraktivare arbetsuppgift för lärare.

Det finns mycket tänkvärt i dessa idéer som skulle kunna utredas vidare men det finns några viktiga invändningar.

Invandrabarn är idag ingen minoritetsgrupp i stadens grundskoleverksamhet. Den 12 december 2001 hade enligt USK 41 % av alla Stockholms grundskoleelever invandrabakgrund i 1:a eller 2:a generation och eftersom andelen ökar kommer det att vara lika vanligt att en grundskolelev i Stockholm har invandrabakgrund som att man inte har det.

En annan invändning mot särskilda centra är att det finns risk att de kommer att betraktas som särskilda "flyktingskolor" och därmed får en segregande effekt. Ytterligare en invändning är att många pedagoger anser att invandrarelever snabbast möjligt skall placeras i vanliga klasser, hellre för tidigt än för sent. Med särskilda verksamheter i knutpunkter kan innebära en risk för en "inlåsningseffekt", d.v.s. att eleven blir kvar längre än nödvändigt.

Flyktingskolschablonen

Uppdraget att "pröva förutsättningarna för att nämnderna skall erhålla flyktingskolschablon för alla elever i förberedelseklass" anser stadsledningskontoret inte är genomförbart av två skäl. För det första skulle det innebära att flyktingskolschablon skulle utbetalas för minst fem gånger så många barn som idag vilket medför en väsentlig ökning av kostnaderna, ca 13 mnkr. Om de medel som gäller för 2003, 3,2 mnkr, slås ut per deltagare i förberedelseklass eller basgrupp ger det ca 3 000 kronor/elev. Med beaktande av beloppets storlek blir detta inte att betrakta som en ekonomisk förstärkning för stadsdelsnämnderna. För det andra skulle det vara en resursfördelning som skulle vara möjlig att påverka på olika sätt från den enskilda skolan. Principen

möjlig att påverka på olika sätt från den enskilda skolan. Principen i staden bör även i fortsättningen vara att så långt som möjligt bygga resursfördelning på objektiva faktorer och data som inte går att påverka från verksamhetens sida.

Andra delen av uppdraget är att se på "konsekvenserna av att utöka tiden för flyktingskolschablon från 18 till 36 månader". Konsekvensen skulle naturligtvis bli en kostnadsökning eftersom det är en fördubbling av tidsperioden. Det skulle dessutom fordra nya administrativa rutiner eftersom registreringen i FLYKT-systemet inte är tillförlitlig och ofullständig efter de 18 månader som är den normala introduktionstiden. Det finns således inte något system som idag kan administrera dessa elever vid en utvidgning av tiden. Att bygga upp nya administrativa rutiner, datasystem, för berörda elever anser stadsledningskontoret inte är ekonomiskt försvarbart.

Stadsledningskontorets uppfattning är att, med beaktande av ovanstående, den särskilda flyktingskolschablonen avvecklas fr.o.m. den 1 januari 2005 och budgetmedlen tillförs anslaget för barn med behov av särskilt stöd. Skolverksamheten för flyktningbarn kräver självfallet extra resurser men de budgetmedel för 2003, 3,2 mnkr, som fördelas via flyktingskolschablonen är en ytterst liten del - bråkdel av promille - av de ca 5,6 mdkr som fördelas till stadsdelsnämndernas grundskoleverksamhet. En del av dessa medel fördelas redan utifrån variabeln utländsk bakgrund, t ex schablonerna för modersmålsundervisning och svenska som andraspråk, medel för barn med behov av särskild stöd och medel för verksamhet för barn och ungdom. De administrativa problemen kring flyktingskolschablonen såsom svårigheten att budgetfördela mindre belopp än 0,1 mnkr till en nämnd och flyktningbarnens rörlighet talar också för att avskaffa denna särskilda schablon.

Ovanstående förstärks av att efter det att utredning är klar har stadsledningskontoret erhållit en ny avläsning ur integrationsnämndens FLYKT-system den 30 september 2003, vilket visar att antalet elever jämfört med året innan minskat med 68 elever till totalt 146. Budgetmässigt minskar kostnaderna med 1 mnkr till 2,2 mnkr.

REMISSER

Ärendet har remitterats till utbildningsnämnden, integrationsnämnden samt stadsdelsnämnderna i Bromma, Vantör och Enskede-Årsta.

Utbildningsnämnden beslöt den 18 mars 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Jan Björklund m fl* (fp), *Mikael Söderlund m fl* (m) och *Jonas Vikman* (kd), bilaga.

Utbildningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 11 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Utbildningsförvaltningens uppfattning är att skolverksamheten för flyktingbarn kräver extra resurser. Förvaltningen stödjer förslaget att avveckla schablonfördelningen och överföra budgetmedlen till anslaget Barn med behov av särskilt stöd. Förvaltningen instämmer också i stadsledningskontorets bedömning att en utökning av tiden för flyktingskolschablonen från 18 månader till 36 månader inte är ekonomiskt försvarbart på grund av de kostnadsökningar och de behov av förändringar i stadens ekonomisystem detta skulle medföra.

Uppföljning och utvärdering av förberedelseklasser och basgrupper bör ingå som en del av förvaltningens utvärdering och uppföljning.

Frågan om inslussningsgruppens fortsatta verksamhet bereds för närvarande av Kommunstyrelsen. I samband med detta tjänsteutlåtande vill förvaltningen lyfta denna fråga igen och föreslår att ansvar och resurser för verksamheten flyttas från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnd.

Bakgrund

Stadsledningskontoret har utarbetat ett förslag i ett tjänsteutlåtande till Kommunstyrelsen rörande förberedelseklasser och skolschabloner. Förslaget har tillställts utbildningsnämnden och integrationsnämnden samt några stadsdelsnämnder för yttrande. Stadsledningskontorets förslag innebär att flyktingskolschablonen avskaffas fr.o.m. den 1 januari 2005 och att befintliga budgetmedel överförs till anslaget Barn med behov av särskilt stöd.

Bakgrunden är ett uppdrag till kommunstyrelsen i budgeten för 2004 att ta fram ett förslag som innebär att ansvaret för förberedelseklasserna ligger kvar hos stadsdelsnämnderna, men att utbildningsnämnden ges ett tydligt ansvar för uppföljning och utvärdering av verksamheten. Därutöver fick kommunstyrelsen i uppdrag att i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna pröva förutsättningarna för att nämnderna skall erhålla flyktingskolschablon för alla elever i förberedelseklass samt konsekvenserna av att utöka tiden för flyktingskolschablon från 18 till 36 månader.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Flyktingskolschablonen

Utbildningsförvaltningens uppfattning är att skolverksamheten för flyktningbarn kräver extra resurser. Förvaltningen delar dock stadsledningskontorets bedömningar när det gäller flyktingskolschablonen och stödjer förslaget att avveckla schablonfördelningen och överföra budgetmedlen till anslaget Barn med behov av särskilt stöd. De belopp som flyktingskolschablonen genererar till stadsdelsnämnderna blir för små för att bli en verklig ekonomisk förstärkning för berörda stadsdelsnämnder. Fördelningen av flyktingskolschablonen kompliceras också av, som framgår av stadsledningskontorets tjänsteutlåtande, att flyktningfamiljerna ofta flyttar. För att göra fördelningen av schablonen mer tillförlitlig krävs tätare avstämningarna av elevantalet än som görs för närvarande, vilket kräver relativt omfattande förändringar i stadens administrativa system.

Förvaltningen instämmer också i stadsledningskontorets bedömning att en utökning av tiden för flyktingskolschablonen från 18 månader till 36 månader inte är ekonomiskt försvarbart på grund av de kostnadsökningar och de behov av förändringar i stadens ekonomisystem detta skulle medföra.

Uppföljning och utvärdering

Utbildningsförvaltningen vill framhålla att utbildningsnämnden har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av stadens pedagogiska verksamheter. Förvaltningen ställer sig således bakom att uppföljning och utvärdering av förberedelseklasser och basgrupper ska ingå som en del av förvaltningens uppföljningsuppdrag och bl.a. redovisas i stadens samlade kvalitetsredovisning.

En kontinuerlig uppföljning och utvärdering bör förhoppningsvis också leda till kvalitetsförbättringar av verksamheten.

Knutpunkter

Förvaltningen delar uppfattningen att det finns mycket i förslaget kring inrättandet av knutpunkter för förberedelseklasser som staden kan ta fasta på och använda som underlag för fortsatt utredning. Det finns dock en risk för att knutpunkterna kan få en segregerande effekt som stadsledningskontoret framför i tjänsteutlåtandet.

Utbildningsförvaltningen startade hösten 2000 en särskild inskolningsgrupp, "inslussningsgruppen", en heldagsaktivitet för nyanlända ej skolplacerade flyktningbarn i åldern 6-16 år.

Frågan om inslussningsgruppens fortsatta verksamhet bereds för närvarande av Kommunstyrelsen. I samband med detta tjänsteutlåtande vill förvaltningen lyfta denna fråga igen och föreslår att ansvar och resurser för verksamheten flyttas från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnd.

Integrationsnämnden beslöt den 16 mars 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Birgitta Holm* (m) som yrkade att nämnden skulle överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande utan eget ställningstagande.

Integrationsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 29 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har haft i uppdrag ”att i samråd med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna dels ta fram förslag, som innebär att ansvaret för förberedelseklasserna ligger kvar hos stadsdelsnämnderna men att utbildningsnämnden ges ett tydligare ansvar för uppföljning och utvärdering av verksamheten, dels att pröva förutsättningarna för att nämnderna skall erhålla flyktingskolschablon för alla elever i förberedelseklasser samt konsekvenserna av att utöka tiden för flyktingschablon från 18 till 36 månader.”

Stadsledningskontoret konstaterar att det inte finns förutsättningar att stadsdelsnämnderna ska erhålla flyktingskolschablon för *alla* elever i förberedelseklass eftersom det skulle innebära en väsentlig ökning av kostnaderna, vilket även gäller vid en utökning av tiden för flyktingskolschablonen. Registreringen av elever är ofullständig efter 18 månader som är den normala introduktionsperioden och det finns inte något system som kan administrera detta vid en utvidgning av tiden. Att bygga upp nya administrativa rutiner, datasystem anser stadsledningskontoret inte är försvarbart.

Flyktingskolschablonen är också en ytterst liten del av de medel som fördelas till stadsdelsnämndernas grundskoleverksamhet.

Stadsledningskontoret föreslår därför att den särskilda flyktingskolschablonen avvecklas fr.o.m. den 1 januari 2005 och budgetmedlen tillförs anslaget för barn med behov av särskilt stöd.

Med beaktande av ovanstående och att flyktigmottagandet beräknas minska ytterligare under innevarande år är det förvaltningens bedömning att flyktingskolschablonen i nuvarande utformning spelat ut sin roll. Förvaltningen tillstyrker därför stadsledningskontorets förslag.

Förvaltningens synpunkter

Antalet flyktingelever som erhåller flyktingskolschablon har stadigt minskat och en ytterligare minskning av flyktigmottagandet beräknas ske under innevarande år.

Budgetmässigt har flyktingskolschablonen inte någon avgörande betydelse för stadsdelsnämndernas grundskoleverksamhet.

Betydelsen av flyktingskolschablonen kan dessutom ifrågasättas eftersom fördelning av schablonen inte sker med mindre belopp än 0,1 mnkr. Det innebär att många stadsdelsnämnder med ett mindre antal flyktingelever inte erhåller någon flyktingskolschablon överhuvudtaget.

Med beaktande av ovanstående är det förvaltningens bedömning att flyktingskolschablonen i nuvarande utformning spelat ut sin roll. Förvaltningen tillstyrker därför stadsledningskontorets förslag.

Bromma stadsdelsnämnd beslöt den 15 april 2004 att ställa sig bakom förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Jan Tigerström m fl* (m), *Kristin Svanberg m fl* (fp) och *Désirée Pethrus* (kd), till förmån för eget förslag till beslut att lämna ärendet utan eget ställningstagande.

Särskilt uttalande gjordes av *Jan Tigerström m fl* (m), *Kristin Svanberg m fl* (fp) och *Désirée Pethrus* (kd), bilaga.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 11 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Stadsledningskontoret föreslår att flyktingskolschablonen avskaffas fr o m den 1 januari 2005 och att medel för flyktingelever ingår i anslaget Barn med behov av särskilt stöd. Samtidigt som vi då går miste om nuvarande flyktingschabloner får vi totalt sett minskade resurser i det föreslagna nya fördelningssystemet för barn med behov av särskilt stöd. Det kommer att innebära sämre förutsättningar för Bromma att upprätthålla en bra kvalitet i verksamheten för elever i förberedelseklasser.

Förvaltningens synpunkter och kommentarer

Förberedelseklasser

Förvaltningen anser att det är angeläget med en bra uppföljning av verksamheten i förberedelseklasserna i likhet med all annan verksamhet i grundskolan. Vi instämmer därför i stadsledningskontorets förslag att ansvaret för uppföljning och utvärdering av förberedelseklasser ingår som en naturlig del av den uppföljning och utvärdering av grundskolan i sin helhet som utförs av staden genom bl a skolinspektörerna.

Flyktingskolschablon

Undervisning i förberedelseklass bedrivs i två av Brommas grundskolor, Blackebergsskolan och Alviksskolan. Blackebergsskolan bedriver sin undervisning i en samlad klass bestående av 29 barn med 3 erfarna och kompetenta lärare. Syftet med

lad klass bestående av 29 barn med 3 erfarna och kompetenta lärare. Syftet med en sammanslagen större grupp är att skapa nivågrupperingar och därmed en mer individanpassad och behovsinriktad undervisning med mer tid över för enskilda övningar.

Alviksskolan har 30 elever fördelat på tre förberedelseklasser som alla är lokalintegrerade. Integrering sker också i form av att eleverna har de estetiska ämnena tillsammans med den svenska klass som de är tänkta att slussas ut till.

God kvalitet på undervisningen i förberedelseklasserna är av största vikt och verksamheten är resurskrävande. Den skolpeng, modersmålspeng och peng för svenska 2 som förberedelseklassens elever genererar täcker inte kostnaderna utan medel måste skjutas till. Därför har flyktingskolschablonen utgjort ett viktigt bidrag.

Bromma är den stadsdel som efter Rinkeby har störst antal elever med flyktingskolschablon och efter avläsning hösten 2002 utbetalades 0,5 mnkr för 2003 som fördelades mellan de två skolorna i Bromma. Att jämföra med Rinkebys 0,6 mnkr för samma period.

Skolverksamheten för flyktningbarn kräver extra resurser och även om den summa som enligt förslaget kommer överföras till anslaget för Barn i behov av särskilt stöd är relativt liten, sett ur stadens perspektiv, så är det ändå en summa som varit riktad direkt till en särskilt resurskrävande verksamhet och som för den enskilda enheten innebar ett avsevärt tillskott. De medel som hittills utgått i flyktingschablon har ändå varit otillräckliga och vi har därför skjutit till medel för alla elever i förberedelseklasser för att ge bättre förutsättningar i stödet till alla flyktungelever oavsett vilken schablon de omfattas av. I ett förslag till nytt resursfördelningssystem i staden försvinner de riktade schablonmedel som vi idag kan fördela till Blackebergsskolan och Alviksskolans förberedelseklasser. Det blir då svårare att upprätthålla en bra verksamhet då vi totalt sett får mindre pengar till hela grundskoleverksamheten.

Det kan synas rimligt att avskaffa det särskilda anslaget för skolverksamhet för flyktningbarn. I den nya fördelning som föreslås, i ett annat ärende, av de resurser som ska fördelas efter socioekonomiska kriterier tas hänsyn till antalet barn som är födda utomlands. Det tas däremot ingen särskild hänsyn till de behov som genereras av nytillkomna flyktningbarn som behöver introduktion i förberedelseklasser. Som tidigare konstaterats har Bromma pga genomgångsbostäderna i Blackeberg förhållandevis många elever som behöver gå i förberedelseklass.

Vantörs stadsdelsnämnd beslöt den 25 mars 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Reservation anfördes av *Henrik Ehrenberg* (kd), *Lena Kling m fl* (fp), *Marie Ljungberg Schött m fl* (m), bilaga.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 1 mars 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Nuvarande verksamhet och resursfördelning

Stadsdelsnämnderna har inom grundskolorna *förberedelseklasser* för invandrarelever som bedöms behöva detta som en förberedelse för vanlig klass. Sådana klasser ska vara mindre än vanliga klasser och undervisning ges förutom i svenska även i andra ämnen, för att underlätta utslussning till vanlig klass. Det finns även s k *basgrupper* för elever med liten eller ingen skolbakgrund.

Under höstterminen 2002 fanns det i staden sammanlagt 1 119 elever registrerade i förberedelseklass eller basgrupp. Antalet varierade stort mellan stadsdelsnämnderna.

Vid de uppföljningar som gjorts av utbildningsnämnden, skolinspektörer m fl har det kunnat konstateras att verksamheten kan ha en skiftande utformning och kvalitet. Blandade åldrar, brist på lämpliga läromedel, sociala problem och hög flyttfrekvens hos nyanlända invandrarfamiljer är faktorer som bidrar till att det kan vara svårt att hålla en bra kvalitet och kontinuitet i verksamheten.

Sedan 1999 fördelas en särskild *flyktingskolschablon* till stadsdelsnämnderna. Den fördelas utifrån antalet registrerade barn i grundskoleåldern i integrationsnämndens FLYKT-system. Kriteriet är att barnet omfattas av den s k introduktionstiden, dvs de första 18 månaderna i Sverige för barnet eller det hushåll barnet tillhör.

För 2003 fördelades 3,2 mnkr för 214 barn totalt i staden, vilket är en bråkdel av en promille jämfört med de drygt 4,4 mdkr som fördelas till grundskoleverksamhet i form av grundschablon, schabloner för modersmålsundervisning och svenska som andraspråk. Därutöver fördelas medel utifrån socioekonomiska variabler, för barn med behov av särskilt stöd samt för verksamhet för barn och ungdom.

Mest flyktingskolschablon tilldelas Rinkeby stadsdelsnämnd, medan innerstadens fem stadsdelar inte tilldelas någon alls, beroende på att belopp under 0,1 mnkr inte fördelas.

Ett problem med fördelningen av schablonen är att familjerna ofta flyttar och fördelningen blir därför snabbt inaktuell. Ett annat problem är att barnen kan bo i en stadsdelsnämnd och gå i skola i en annan, vilket föranleder ekonomiska diskussioner mellan nämnder.

Stadsdelsförvaltningens synpunkter

Stadsdelsförvaltningen har inget att invända mot förslagen rörande ansvaret för förberedelseklasser eller avvecklandet av flyktingskolschablonen, utan instämmer i kommunstyrelsens synpunkter.

Med tanke på att de totala resurserna för flyktningbarn ska vara desamma, vilka i detta fall är en mycket liten del av den totala tilldelningen av resurser för grundskolan, är det bättre att hela tilldelningen sker inom anslaget för barn med behov av särskilt stöd.

Förvaltningen delar synen på förslaget gällande de s k knutpunkterna, och vilka eventuella problem som kan vara förknippade med dessa, och anser att en utredning av om knutpunkter kan vara möjliga vore värdefull.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar detta tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som svar på remissen.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslöt den 25 mars 2004 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande till kommunstyrelsen som yttrande över remissen.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 26 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens synpunkter

Stadsdelförvaltningen delar stadsledningskontorets uppfattning att ansvaret för förberedelseklasserna ska ligga kvar i stadsdelsnämnderna.

Förvaltningen stöder stadsledningskontorets förslag att ansvar för uppföljning och utvärdering av förberedelseklasser ska ingå som en naturlig del av stadens uppföljning av grundskoleverksamheten som helhet.

Förvaltningen stöder förslaget att den särskilda flyktingschablonen avvecklas från 2005-01-01 och att medlen tillförs anslaget för barn i behov av särskilt stöd. I det nuvarande fördelningssystemet av flyktingschablon, utbetalas inte medel understigande 0,1 mnkr till stadsdelarna. För Enskede- Årsta innebär sannolikt det nya fördelningssystemet en ekonomisk (om än marginell) förbättring då antalet elever för vilka det utgår flyktingschablon är lågt. Under år 2003 utgick schablon för sex elever i stadsdelen.

RESERVATIONER M M

Översyn av resursfördelningssystem för förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Kristin Svanberg m fl (fp), Jan Tigerström m fl (m) och Désirée Pethrus Engström (kd), enligt följande.

Vänster majoriteten sviker barnen i Bromma!

Den styrande vänstermajoriteten med socialdemokraterna i spetsen sviker sina vallöften på löpande band. När det gäller barngruppernas storlek kommer alla ihåg hur det lät innan valet 2002. Socialdemokraterna lovade dyrt och heligt att barngrupperna skulle bli mycket mindre.

Tilldelningen av resurser från Annika Billström i Stadshuset till Bromma talar ett helt annat språk. Pengarna till barnomsorgen för detta år räcker inte ens till för att kompensera löne- och kostnadsökningar. Och det ska bli ännu värre när Billström nu vill omfördela ännu mer pengar från Bromma till andra stadsdelar med det nya resursfördelningssystemet. **Konsekvenserna blir större barngrupper och sämre omvårdnad av barnen.**

Nu kommer inte längre några löften från majoriteten om minskade barngrupper. Om förslaget till nytt resursfördelningssystem går igenom så kommer Brommas föräldrar och barn att höra till de stora förlorarna med 20 miljoner mindre till barnen. Majoriteten försätter dessutom stadsdelsförvaltningens personal i en svår sits när de talar om minskade barngrupper samtidigt som de tar resurser från stadsdelen. **Nu får förvaltningen slita för att överhuvudtaget klara platsgarantin till hösten!**

I stadsdelsnämnden väljer vi att lämna remissvaren om den ändrade resursfördelningen utan eget ställningstagande. Vi kommer senare att presentera egna alternativ i kommunstyrelsen när vi får en överblick över hur alla dessa omfördelningar slår för staden som helhet. Det hindrar oss dock inte från att vara starkt kritiska till majoritetens fientlighet mot Bromma.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Susanna Brolin (v), Lars-Åke Henriksson (s), Lena Ag (s), Karin Falk (s), Arne Hamednaca (s), Lennart Pöppel (s) och Elin Låby (mp) enligt följande.

Majoriteten ser positivt på de förändringar av resursfördelningssystem för förskola, grundskola, barn i behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom som arbetats fram av stadsledningskontoret. Intentionerna i stadsledningskontorets förslag där beräkningsgrunden föreslas justeras enligt en förbättrad socioekonomisk fördelning stämmer väl överens med majoritetens fördelning politiska intentioner.

Det är viktigt att i detta sammanhang lyfta fram de enskilda stödbehov som kan finnas kvar hos vissa elever oaktat stödinsats som riktar sig mot en skola eller skolklass som helhet. Den enskilda elevens behov måste naturligtvis även i fortsättningen fångas upp. Det föreslagna grundbeloppet för skolan innehåller jämfört med idag ett ökat belopp för barn i behov av särskilt stöd och ska användas bland annat till att tillgodose basbehov för barn med funktionshinder. Majoriteten vill även här framhålla att nämnden framöver vid fördelning av resurser tar hänsyn till elevernas olika stödbehov. Beräkningsgrunden för resurser till elever med funktionshinder som idag är inskrivna i särskola eller har insatser enligt LSS berörs inte av det förändrade resursfördelningssystemet.

Hägerstens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Christer Wicksell m.fl. (m), enligt följande.

Ny resursfördelning får katastrofala följder för Hägersten!

Vänstermajoriteten med socialdemokraterna i spetsen presenterar nu ett nytt förslag till omfördelning av pengar mellan stadsdelarna. För Hägerstens del innebär de olika förslagen en katastrof och en ekonomisk kalldusch. I samtliga fall är vi förlorare. Särskilt drabbas våra barn genom kraftiga resursminskningar till barnomsorgen och skolan. Men även äldreomsorgen och vår stadsmiljöverksamhet i Hägersten kommer att försämrats med den nya omfördelningen.

Detta strider med stor sannolikhet mot likställdhetsprincipen som stadgas i Kommunallagen. I lagens andra kapitel, andra paragrafen fastställs att "kommuner skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat." Detta är en grundläggande princip som förvägrar kommunen rätten att särskilja mellan stadens invånare oavsett om det gäller en positiv eller en negativ åtgärd. Lika lite som någon har rätt till en bättre behandling, högre bidrag eller lägre skatt, skall vi hägerstensbor inte behöva drabbas av väsentligt sämre service än övriga invånare i Stockholms stad.

Vi borgerliga partier protesterar kraftfullt mot dessa försämringar som socialisterna nu driver igenom i Hägersten. Vi förstår inte hur de lokala majoritetsföreträdarna med gott samvete kan fatta beslut om att försämrats så drastiskt för våra invånare, främst mot våra barn och äldre.

I stadsdelsnämnden väljer vi dock att lämna remissvaren om den ändrade resursfördelningen utan eget ställningstagande. Vi kommer senare att presentera egna alternativ i kommunstyrelsen när vi får överblick över hur alla dessa omfördelningar slår i staden som helhet. Det hindrar oss dock inte från att vara starkt kritiska till

staden som helhet. Det hindrar oss dock inte från att vara starkt kritiska till majoritetens fientlighet mot Hägersten.

Särskilt uttalande gjordes av Christer Wicksell m.fl. (m), enligt följande.

Vänstermajoriteten sviker barnen i Hägersten!

Den styrande vänstermajoriteten med socialdemokraterna i spetsen sviker sina vallöften på löpande band. När det gäller barngruppernas storlek kommer alla ihåg hur det lät innan valet 2002. Socialdemokraterna lovade dyrt och heligt att barngrupperna skulle bli mycket mindre.

Tilldelningen av resurser från Annika Billström i Stadshuset till Hägersten talar ett helt annat språk. Pengarna till barnomsorgen för detta år räcker inte ens till för att kompensera löne- och kostnadsökningar. Och det ska bli ännu värre när Billström nu vill omfördela ännu mer pengar från Bromma till andra stadsdelar med det nya resursfördelningssystemet. *Konsekvensen blir större barngrupper och sämre omvårdnad av barnen.*

Nu kommer inte längre några löften från majoriteten om minskade barngrupper. Om förslaget till nytt resursfördelningssystem går igenom så kommer Hägerstens föräldrar och barn att höra till de stora förlorarna med 4,6 miljoner mindre till barnen. Majoriteten försätter dessutom stadsdels- förvaltningens personal i en svår sits när de talar om minskade barngrupper samtidigt som de tar resurser från stadsdelen. *Nu får förvaltningen slita för att överhuvudtaget klara platsgarantin till hösten!*

Även skolan kommer att drabbas vilket gäller såväl den vanliga undervisningen som den stödverksamhet som finns för barn i behov av särskilt stöd.

Den pågående förändringen för barnen är återigen ett av den socialdemokratiska majoritetens svek mot de som är i störst behov av samhällets resurser.

I stadsdelsnämnden väljer vi att lämna remissvaren om den ändrade resursfördelningen utan eget ställningstagande. Vi kommer senare att presentera egna alternativ i kommunstyrelsen när vi får överblick över hur alla dessa omfördelningar slår i staden som helhet. Det hindrar oss dock inte från att vara starkt kritiska till majoritetens fientlighet mot Hägersten.

Katarina-Sofia stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Margareta Björk m fl (m) och Fredrik Lundin m fl (fp), enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta att överlämna ärendet utan eget ställningstagande samt att därutöver anförda:

Detta förslag till nytt resursfördelningssystem måste ses i ett helhetsperspektiv tillsammans med de tre andra förslagen till ny resursfördelning.

Föreliggande förslag skulle innebära att Katarina-Sofia stadsdelsnämnd skulle förlora 6,1 mnkr. Detta motsvarar nedläggning av förskolan Tappan, halva Katarina Norras högstadium eller dess fritidsverksamhet.

Ett alternativ är att skriva in 1,5 barn till per avdelning på förskolan.

Förvaltningen redovisar att förskolan skulle tappa ca 3 mnkr, grundskolan ca 1,5 mnkr och övrig verksamhet på Barn och Ungdom 1,6 mnkr.

På förskolan innebär det 0,6 barn flera per barngrupp, lägre lärartäthet (idag har vi en av de fyra lägsta i hela staden) och nedläggning av antingen fritidsgården, parkleken, sommarbarnsverksamheten eller ungdomsverksamheten vid högstadiet. Enligt kommunens statistik hör barn/ungdomar i Katarina-Sofia till de mest utsatta i hela Stockholms län. Det gör det svårt att förstå på vilka grunder en redan hårt utsatt grupp (och därtill särdeles prioriterad) ska få utstå ytterligare nedskärningar.

När tänker majoriteten ”stå upp” för Katarina-Sofias medborgare och kräva utökade resurser från Stadshuset?

När ska majoriteten ta sitt förnuft till fånga och avveckla de icke-obligatoriska verksamheterna (t ex fritidsgård) och föra över resurserna till förskolan/skolan?

Det är möjligt att göra omprioriteringar inom budgetramarna annars blir det flera (s)vikna vallöften!

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Mats G Nilsson m.fl. (m), Didar Samaletdin m.fl. (fp), enligt följande.

Vi tar inte ställning till ärendet om nytt resursfördelningssystem utan lämnar det utan eget ställningstagande. Vi noterar dock med stor oro att Kungsholmen föreslås bli en stor förlorare i det föreslagna systemet och att ingen hänsyn tas till det stora antal besökare som Rålambshovsparken har från hela staden.

Norrmalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Inge-Britt Lundin m fl (fp), Sebastian Cederschiöld m fl (m) och Anders Broberg (kd), enligt följande.

Vi anser att stadsdelsnämnden skulle ha beslutat följande:

1. Stadsdelsnämnden överlämnar ärendet utan eget ställningstagande
2. Stadsdelsnämnden anför därutöver följande:

Detta är ett dråpslag mot barnen på Norrmalm – 28 % av resurserna försvinner om förslaget blir verklighet. Den största besparingen görs på grundskolan, och vi undrar hur stora klasserna då tvingas bli – 37-38 barn i lågstadiet ? Detta drabbar särskilt de

barn som har behov av särskilt stöd. Den nya majoriteten har gjort valsvek till sin specialitet, men frågan är om detta inte tar priset. Varför anser ni i majoriteten inte barnen på Norrmalm lika mycket värda som barnen i resten av staden?

Stadsdelsnämnden prognosticerar redan idag för ett underskott inom detta område. Det är därför inte rimligt att stadsdelen vid ett ändrat fördelningssystem drabbas av ett ännu större underskott. Det är inte heller rimligt att Norrmalms anslag till förskola, grundskola, barn med behov av särskilt stöd etc, som redan idag är betydligt mindre än nästan alla andra stadsdelar i staden, skall missgynnas på detta sätt. Barn och ungdomar i Norrmalm behöver också bra verksamheter. Det kan inte vara rimligt att de skall straffas för att de råkar bo på Norrmalm, i innerstaden.

Särskilt uttalande gjordes av Inge-Britt Lundin m fl (fp), Sebastian Cederschiöld m fl (m) och Anders Broberg (kd), enligt följande.

Ny resursfördelning får katastrofala följder för barnen på Norrmalm !

Vänstermajoriteten med socialdemokraterna i spetsen presenterar nu ett nytt förslag till omfördelning av pengar mellan stadsdelarna. För Norrmalms del innebär de olika förslagen en katastrof och en ekonomisk kalldusch. I tre fall av fyra är vi förlorare. Särskilt drabbas våra barn genom kraftiga resursminskningar till barnomsorgen och skolan. Men även äldreomsorgen och det ekonomiska biståndet kommer att försämras med den nya omfördelningen.

Detta strider med stor sannolikhet mot likställighetsprincipen som stadgas i Kommunallagen. I lagens andra kapitel, andra paragrafen fastställs att ”kommuner skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat”. Detta är en grundläggande princip som förvägrar kommunen rätten att särskilja mellan stadens invånare oavsett om det gäller en positiv eller negativ åtgärd. Lika lite som någon har rätt till en bättre behandling, högre bidrag eller lägre skatt, skall vi Norrmalmsbor inte behöva drabbas av väsentligt sämre service än övriga invånare i Stockholm. ~~Enligt~~ ^{Enligt} partier protesterar kraftfullt mot dessa försämringar som socialisterna nu driver igenom i Norrmalm. Vi förstår inte hur de lokala majoritetsföreträdarna med gott samvete kan fatta beslut om att försämrå så drastiskt för våra invånare, främst mot våra barn – framförallt de barn som har behov av särskilt stöd – detta är precis tvärtemot de löften som utställdes i valet.

I stadsdelsnämnden väljer vi dock att lämna remissvaren om den ändrade resursfördelningen utan eget ställningstagande. Vi kommer senare att presentera egna alternativ i kommunstyrelsen när vi får överblick över hur alla dessa omfördelningar slår i staden som helhet. Det hindrar oss dock inte från att vara starkt kritiska till majoritetens fientlighet mot Norrmalm !

Skärholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Liliande Svensson m.fl. (s), Margareta Johansson m.fl. (v), Urban Johansson m.fl. (mp) och Jan Jönsson (fp) enligt följande.

Stadsdelsnämnden har under många år gett vård till barn och ungdomar långt över tilldelade budgetmedel och det har varit absolut nödvändigt. Det nu föreslagna resursfördelningssystemet förbättrar denna situation. Det är därför angeläget att det genomförs fullt ut i 2005 års budget.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Margaretha Åkerberg (kd), enligt följande.

Grunden till förslaget är ett nytt fördelningssystem utifrån olika variabler som i sin tur leder till att **ALLA** barn och ungdomar i staden ska ges samma möjligheter till kvalitativ utbildning där goda skolresultat kan uppnås och som en möjlig följd av det, ett bra yrkesval.

Det finns inte några lätta vägar eller sätt att göra fördelning rättvis. Men i den remiss som nu ligger för att besvaras till Kommunfullmäktige är majoriteten och "svävar i fantasins värld".

- ✍ Är det på detta sätt man uppnår ett absolut optimalt system där ALLA barn och ungdomar får precis det som krävs för en god uppväxt och en positiv skolgång som leder till inspiration för fortsatta studier, som i sin tur leder till en plats på arbetsmarknaden?
- ✍ Är det på detta sätt som barngrupperna och skolklasserna får en större personaltäthet?
- ✍ Var finns de enskilda barnens, elevernas och föräldrarnas ansvar i dessa frågor?
- ✍ Majoritetens förslag sätter barn och ungdomar mot varandra, beroende på bostadsort. Hur rimmar det med jämställdhet?

För Älvsjös del innebär förslaget, som redan i bokslutet för 2003 konstaterade ett ökat antal barn/barngrupp, att det blir ännu färre vuxna per barngrupp och skolklass!

Det innebär också att kostnaden för Älvsjös öppna förskola och fältassistentverksamhet alternativt den totala kostnaden för hela "kollo"-verksamheten förskolas av olika slag som majoriteten med lagda förslag sanktionerar.

Det är minst sagt uppseendeväckande!

Kristdemokraterna vill med detta särskilda uttalande starkt kritisera det lagda förslaget!

Östermalms stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Helena Bonnier m.fl. (m), Claes Fleming m.fl. (fp) och Jan Ulander (kd), till förman för eget förslag enligt följande.

Att överlämna förvaltningens förslag till beslut utan eget ställningstagande samt
Att därutöver anföra följande:

Den översyn av resursfördelningssystemet för förskola, grundskola, barn i behov av särskilt stöd samt verksamhet för barn och ungdom som stadsdelsförvaltningen fått på remiss är undermålig.

Dels tar den inte alls hänsyn till att hyresnivåerna skiljer sig mellan stadsdelarna. Redan idag måste 11,9 miljoner tas från den pedagogiska verksamheten inom Östermalm för att betala de höga innerstadshyrorna för Östermalms skolor. Från och med 2005 kan vi räkna med att det beloppet blir ca. 20 miljoner kronor. Detta har en mycket större omfördelningseffekt till Östermalms nackdel än de socioekonomiska faktorerna utan att detta belyses i översynen.

Den beskriver inte heller vilka konsekvenser det föreslagna systemet får i förhållande till det nuvarande systemet.

Översynen säger sig ha till syfte att uppnå ett effektivare resursutnyttjande. Det mest effektiva resursutnyttjande måste vara att skolor genom bra pedagogik, bra processer, verksamhetens organisation, ledarskapet och personalens egenskaper och attityder förmedlar kunskaper till barnen. Och detta är särskilt viktigt för de mest utsatta barnen. Men det föreslagna systemet ger inga som helst morötter till de skolor som lyckats bra. Snarare bidrar det till en ökad segregering.

Särskilt uttalande gjordes av Helena Bonnier m.fl. (m), Claes Fleming m.fl. (fp) och Jan Ulander (kd), enligt följande.

Ny resursfördelning får katastrofala följder för Östermalm!

Vänstermajoriteten med socialdemokraterna i spetsen presenterar nu ett nytt förslag till omfördelning av pengar mellan stadsdelarna.

För Östermalms del innebär de olika förslagen en katastrof och en ekonomisk kalldusch. I samtliga fall är vi förlorare. Särskilt drabbas våra barn genom kraftiga resursminskningar till barnomsorgen och skolan. Men även äldreomsorgen och vår stadsmiljöverksamhet på Östermalm kommer att försämrats med den nya omfördelningen. Detta står i strid med stor sannolikhet mot likställighetsprincipen som stadgas i Kommunallagen. I lagens andra kapitel, andra paragrafen fastställs att "kommuner skall behandla sina medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat." Detta är en grundläggande princip som förvägras kommunen rätten att särskilja mellan stadens invånare oavsett om det gäller en positiv eller en negativ åtgärd. Lika lite som

någon har rätt till en bättre behandling, högre bidrag eller lägre skatt, skall vi på Östermalm inte behöva drabbas av väsentligt sämre service än övriga invånare i Stockholms stad.

Vi borgliga partier protesterar mot dessa vansinnigheter som socialisterna nu driver igenom. Vi förstår inte hur de lokala majoritetsföreträdarna med gott samvete kan fatta beslut om att försämma så drastiskt för våra invånare, främst mot våra barn och äldre.

I stadsdelsnämnden väljer vi dock att lämna remissvaren om den ändrade resursfördelningen utan eget ställningstagande. Vi kommer senare att presentera egna alternativ i kommunstyrelsen när vi får överblick över hur alla dessa omfördelningar slår i staden som helhet. Det hindrar oss dock inte från att vara starkt kritiska till majoritetens fientlighet mot Östermalm.

Förberedelseklasser och flyktingskolschablon

Utbildningsnämnden

Reservation anfördes av Jan Björklund m fl (fp), Mikael Söderlund m fl (m) och Jonas Vikman (kd) enligt följande.

Vi reserverar oss mot nämndens beslut då vi yrkade att nämnden skulle besluta

1. att avstyrka stadsledningskontorets förslag
2. att avslå förvaltningens förslag att ansvaret för inslussningsgruppen flyttas från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna, samt
3. att som svar på kommunstyrelsens remiss anför följande:

För att flyktningbarnen ska få det stöd och hjälp som krävs för en bra skolgång behövs en särskild flyktingskolschablon. Om flyktingskolschablonen uppgår i anslaget för Barn i behov av särskilt stöd finns en överhängande risk att elever som är bor i en stadsdelsnämnd, men går i skola i en annan, går miste om dessa medel. Schablonen bör därför bevaras, men omvandlas till en flyktingskolpeng som utbetalas direkt till skolan där eleven är inskriven.

Inslussningsgrupperna för flyktingelever inrättades efter att Skolverket hade riktat kritik mot stadens hantering av flyktningbarnens skolgång. Stadsdelsnämnderna klarade inte av att förse flyktningbarnen med undervisning, vilket i många fall resulterade i månadslång väntetid på skolstart. Flyktningbarn är ofta i psykiskt och kunskapsmässigt dåligt skick när de kommer till Sverige, vilket gör att de behöver mer stöd än andra elever. All hantering av flyktningbarnens skolgång bör därför centraliseras till en för staden gemensam nivå.

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Jan Tigerström m fl (m), Kristin Svanberg m fl (fp) och Désirée Pethrus (kd), enligt följande.

Ny resursfördelning får katastrofala följder för Bromma!

Vänstermajoriteten med socialdemokraterna i spetsen presenterar nu ett nytt förslag till omfördelning av pengar mellan stadsdelarna. För Brommas del innebär de olika förslagen en katastrof och ekonomisk kalldusch. I samtliga fall är vi förlorare. Särskilt drabbas våra barn genom kraftiga resursminskningar till barnomsorgen och skolan. Men även äldreomsorgen och vår stadsmiljöverksamhet i Bromma kommer att försämrats med den nya omfördelningen.

Detta strider med stor sannolikhet mot likställighetsprincipen som stadsgas i Kommunlagen. I lagens andra kapitel, andra kapitel, andra paragrafen fastställs att "kommuner skall behandla sin medlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för något annat." Detta är en grundläggande princip som förvägrar kommunen rätten att särskilja mellan stadens invånare oavsett om det gäller en positiv eller en negativ åtgärd. Lika lite som någon har rätt till en bättre behandling, högre bidrag eller lägre skatt, skall vi brommabor inte behöva drabbas av väsentligt sämre service än övriga invånare i Stockholms stad.

Vi borgliga partier protesterar kraftfullt mot dessa försämringar som socialisterna nu driver igenom i Bromma. Vi förstår inte hur de lokala majoritetsföreträdarna med gott samvete kan fatta beslut om att försämrat så drastiskt för våra invånare, främst mot våra barn och äldre.

Vantörs stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Henrik Ehrenberg (kd), Lena Kling m fl (fp), Marie Ljungberg Schött m fl (m) till förman för eget förslag till beslut enligt följande.

1. Att avstyrka stadsledningskontorets förslag
2. Att avslå förvaltningens förslag att ansvaret för inslussningsgruppen flyttas från utbildningsnämnden till stadsdelsnämnderna
3. Samt att som svar på remissen anföras följande:

För flyktningbarnen ska få det stöd och hjälp som krävs för en bra skolgång behövs en särskild flyktingschablon. Om flyktingschablonen uppgår i anslaget för Barn i behov av särskilt stöd finns en överhängande risk att elever som bor i en stadsdelsnämnd, men går i skolan i en annan, går miste om dessa medel. Schablonen bör därför bevaras,

men omvandlas till en flyktingskolpeng som utbetalas direkt till skolan där eleven är inskriven.

Inslussningsgrupperna för flyktingelever inrättades efter att Skolverket hade riktat kritik mot stadens hantering av flyktingbarnens skolgång. Stadsdelsnämnderna klarade inte av att förse flyktingbarnen med undervisning, vilket i många fall resulterade i månadslång väntetid på skolstart. Flyktingbarn är ofta i psykiskt och kunskapsmässigt dåligt skick när de kommer till Sverige, vilket gör att de behöver mer stöd än andra elever. All hantering av flyktingbarnens skolgång bör därför centraliseras till en för staden gemensam nivå.